

TAMPEREEN SEUDUN TYÖTERVEYSLÄÄKÄRIT RY 50 VUOTTA
AIKAMATKA YHDISTYKSEN SYNNYSTÄ KOHTI NYKYPÄIVÄÄ

TAMPEREEN SEUDUN TYÖTERVEYSLÄÄKÄRIT RY 50 VUOTTA

Aikamatka yhdistyksen synnystä kohti nykypäivää

Tampereen Seudun Työterveyslääkärit ry

Tampere 2023

Päätoimittaja: Maria Mäkinen

Toimituskunta: Heikki Arola, Ulla Kotomäki, Teija Mertimo, Maria Mäkinen ja Selina Selin

Julkaisija: Tampereen Seudun Työterveyslääkärit ry

Paino: Eräsalon Kirjapaino Oy, Tampere, 2023

Etukannen kuva: Tampere, Jaume Sala, CC BY-SA 2.0

ISBN 978-952-94-7548-3

Sisällys

Puheenjohtajan tervehdys	6
Professorin sanat	8
STLY:n tervehdys	10
Tampereen kaupungin tervehdys	11
Historiikkiryhmä	12
Aiemmat juhla julkaisut	13
Yhdistyksen syntyhistoria	14
Tampereen teollisuuslääkärihistoriaa – työterveyttä ennen yhdistyksen syntyä	16
Herbert Fock – Finlaysonin vanha tehtaanlääkäri	20
Töissä Finlaysonin pumpulitehtaalla	22
TSTLY:n viisikymmenvuotisaikakausi 1973–2023	25
Muistoja yhdistyksen alkuvaiheista	30
Yhdistyksen kunniajäsenet	43
Maakunnista Tampereelle	46
Yhdistyksen säännöt	53
Yhdistyksen nimenvaihto ja sääntömuutos	53
Yhdistyksen standaari ja logo	54
Yhdistyksen puheenjohtajat	56
Hallitustyöskentely	60
Kirjeitä sihteeriltä	63
Kukkaronnyörit	66
Jäsenistö – kollegakunta	68
Viestintuoja-palkinto	72
TSTLY vaikuttajana	78
Yhteistyö Suomen Työterveyslääkäriyhdistyksen kanssa	80
Työterveyslääkäri-lehti	82
Tamperelaiset edustustehtävissä	84

Tampereen yliopiston työlääketieteen ja työterveyshuollon professuurin täysiaikaisuus – alan kehittämisen edellytys	88
Varhaisia TSTLY:n hankkeita	92
Työterveyslääkäri tutkimaan	93
TSTLY:n jäsenet väittelevät	95
Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus Tampereen yliopistossa	99
Uusimuotoinen erikoislääkärikoulutus Tampereella – Tampereen malli	100
Omalääkäritoiminnan ja työterveyshuollon integrointi Tampereella	101
Työterveyshenkilöstölle oma työterveyshuolto	104
Työkäisen hyvinvoinnin edistäminen Pirkanmaalla ja TYÖOTE-toimintamalli	105
Toike-hanke	108
TSTLY kouluttajana	112
Seminaarit	113
Coffee Break ennen ja nyt	116
Koulutusta, kurssia ja yhteistyötä	122
Vuosikymmenten virtaa – työterveyslääkärinä eri vuosikymmenillä	124
Työterveyslääkärinä Pirkanmaalla	125
Tie kirurgista tehtaanlääkäriksi ja työterveyslääkäriksi	126
Kokemuksia TSTLY:n yhdistyksen alkuvuosista	128
Tehtaanlääkäristä yrityksen oman työterveyshuollon palvelukseen 1982–2010	131
Lamavuodet	132
Erikoistumista lamavuosina Seinäjoella	134
Kristallipallon läpi vuonna 1993 ja 2023	136
Työaltisteiden muutosten heijastuminen työterveyshuoltoon	140
Mikrot tulevat – digiaikakausi	144
Työterveysyhteistyö ja työelämän muutokset 2000-luvulla	148
Monitaituri työterveyslääkäri psyykkisen työssäjaksamisen aallokoissa	152
Työterveyslääkäri työkyvyn tukena – ammatillinen kuntoutusohjaus	154
2020-luvun ilmiöitä Työterveyslääkäri-lehden päätoimittajan silmin	158

Matkat ja retket	162
Ensimmäinen juhlamatka Göttingeniin 1983	163
Lissabonin yöt ja päivät toukokuussa 1988	163
Kulinarismia Ranskassa 1998	165
Tansanian tropiikissa vuonna 2002	168
Sellanen ol' Viipuri 2018	170
Vieraissa ja tutuilla	173
Retket – kulttuuria, liikuntaa ja luontoa yhdessä	174
Työterveyslääkärit viihteellä	176
Arjesta juhlaan	177
Rapujuhlat	180
Saunotaan	181
Pikkujoulut	182
Yhdistyksen laulukirja ja lauluillat	183
Tulevaisuudennäkymät	190
50-vuotisjuhlavuosi 2023	191
Maailman muutoksessa	194
Työterveyshuollon tulevaisuudesta	195
Liitteet	198
Liite 1: Tampereen Seudun Työterveyslääkärit ry:n säännöt	199
Liite 2: TSTLY:n hallitukset 1973–2023	204
Liite 3: Lipunluovutuskirja	214

Puheenjohtajan tervehdys

*Maria Mäkinen, työterveyshuollon erikoislääkäri,
TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2022– ja TSTLY:n
hallituksen jäsen 2018–.*

Arvoisat Tampereen Seudun Työterveyslääkäriyhdistyksen jäsenet, kunniajäsenet, kaksinkertaiset kunniajäsenet, sidosryhmäläiset, yhteistyökumppanit sekä kaikki tämän kirjan lukijat.

Kädessäsi on 50-vuotiaan yhdistyksemme historiikki, jonka kansien väliin on koottu se matka, jonka Tampereen työterveyslääkärit ovat yhdessä kulkeneet menneinä viitenä vuosikymmenenä. Historiikkimme on aika-matka yhdistyksen synnystä kohti sen nykytilaa kuvaten yhdistyksen kasvua ja alkupe-
räisten tarkoitusperien toteutumista. Juuri näin on käynyt!

Yhdistyksen toiminta on alusta pitäen ollut vauhdikasta. Innolla on lähdetty yhdessä järjestämään koulutusta, kursseja ja eri-

laisia yhteisöllisyyttä rakentavia tapahtumia juhlineen. On aidosti oltu mukana vaikuttamassa yhteiskunnan kehitykseen, työelämän altisteisiin ja tarpeisiin sekä terveydenhuollon yhteistyöhön. Erilaisia kehittämishankkeita on toteutettu. Yhdistysjäsenten ponnisteluin saimme Tampereelle viimein myös täysiaikaisen työterveyshuollon professorin. Tutkimustyöhön on vuosien aikana kannustettu ja kannustetaan. Tah-
totilaa riittää.

Yhteisöllisyys on ollut yhdistyksen kantava voima. Koulutuksiin ja tapahtumiin on ollut helppoa tulla. Kollegiaalisuus on vahvasti aistittavissa ja moni kertoo luontevan yhteyden kokemisesta vieraankin kollegan kanssa istuessa. Osallistumalla yhdistyksen tapahtumiin tullaan tutuiksi.

Hallitustoiminta on vireää, kokouksissa luovuus kukkii ja suunniteltu toiminta saadaan yhteisvoimin toteutumaan. Hallituksessa viihdytään ja toimien hoitamisessa ei liikoja väsyttä, kun väistyvien jäsenten tilalle saadaan uusien innokkaiden hallitusjäsenten uutta virtaa.

Historiikkia tehdessäni, muisteluja kootessani ja henkilöitä haastatellessani olen saanut tehdä melkoisen aikamatkan sekä nähnyt kasvun pienestä pontevasta tehtaanlääkäriporukasta kohti suurta joukkoa korkeasti koulutettuja työterveyshuollon erityisosaajia ja tekijöitä. Samanaikaisesti on kasvettu ja kehittyty yhteiskunnan ja työelämän muutoksen pyörteissä sekä tiedon lisääntyessä, aina eturintamalla työelämän tarpeita edistään.

Yhdistyksen viirin haluttiin aikanaan kuvaavan Tampereen kasvun dynaamisuutta. Historiikkia kootessani olen saanut paljon uutta ymmärrystä Tampereen teollisuudesta, sen kehityksestä ja yhdistyksemme roolista siinä. TSTLY on kasvanut Tammerkosken voiman lähteillä. Tässä yhdistyksessä on dynaamisuutta!

Kirja on koottu lähestulkoon matkapäiväkirjaksi. Mistä lähdettiin, mitä teitä on kuljetu ja mitä tehty, ketkä ovat olleet mukana ja mihin on tultu. Kirjaa ei ole tarkoitettu hyllyyn pölyttymään, vaan myöhempiäkin muisteluja ja innoituksia varten. Tämä on yhteinen kirjamme yhteisöllisestä TSTLY:stä. Ehkä lukija innostuu hallitustyöstä tai osallistuu aiempaakin aktiivisemmin yhteisiin tapahtumiin.

Kiitos kaikille historiikkiryhmäläisille, kunniajäsenille, istuville hallitusjäsenille 2022–2023 ja juttujen kirjoittajille. Yhteistyössä on voimaa. Voimme olla ylpeitä yhdistyksestämme. Jatketaan edelleen yhdessä.

Onnea 50-vuotiaalle yhdistykselle!

Professorin sanat

Riitta Sauni, työterveyshuollon professori, LT, STLY:n hallituksen puheenjohtaja 2011–2012 ja STLY:n hallituksen jäsen 2007–2012.

Lääkärien määrä on moninkertaistunut viimeisten 50 vuoden aikana ja myös työterveyslääkäreiden määrä on kasvanut huomattavasti. Samalla lääkärien tehtävät ja asema terveydenhuollossa ovat eriytyneet erikoisalan, työnantajan tai asuinalueen mukaan. Lääkäriys yhdistää meitä kaikkia työnkuvaltaan yhä monimuotoisemman profession jäseniä. Kollegiaalisuus on yhteistyötä potilaan parhaaksi ja koko lääkärikunnan hyväksi. Kaikenikäisten lääkärien yhteistyö on kollegiaalisuudelle ominaista. Eniten puhutaan nuoren kollegan tukemisesta ja neuvomisesta, mutta myös kokeneempien kollegoiden auttaminen kuuluu asiaan.

Lääkärin työ on yhteistyötä. Ammatin kehittyminen on perustunut siihen, että kollegat ovat jakaneet kokemuksia ja tietoa toisil-

leen. Suomalainen lääkärinvala edellyttää lääkärin suhtautuvan kollegoihinsa kunniottavasti ja antavan heille apuaan aina, kun he potilaita hoitaessaan sitä pyytävät. Ammatillisilla yhdistyksillä on tärkeä asema kollegiaalisuuden edistämiseksi. Tampereen Seudun Työterveyslääkäriyhdistys on tehnyt tällä saralla merkittävää työtä. Tehtaanlääkärit ovat löytäneet kollegakunnan vertaistukea ammatillisiin kysymyksiin työterveyslääkäriyhdistyksen piirissä. Nykyään pääosin lääkärikeskuksissa työskentelevät työterveyslääkärit jäävät myös usein yksin kysymystensä kanssa, joita voi sitten ventiloida kollegojen kanssa vaikkapa yhdistyksen Coffee Breakeissa.

Tärkeä merkitys paikallisyhdistyksellä on ollut ja on edelleen yhteisöllisyyden luomises-

sa. On tärkeää, että työterveyslääkäreillä on oma paikallinen yhdistyksensä, johon he voivat kokea kuuluvansa. Yhteisöllisyys edistää niin osallisuutta ja sosiaalista hyvinvointia kuin yleistä hyvinvointia ja terveyttäkin. Tutkimusten mukaan syntyy luottamusta ja vuorovaikutus helpottuu, kun ihmiset ovat useasti tekemisissä toistensa kanssa. Koronapandemiaan liittyneet yhteiskunnan sulkutilat nostivat yhteisöllisyyden merkityksen yleiseen keskusteluun. Kun etätöihin siirryttäessä monelta katosivat itsestäänselvyytenä pidetyt jokapäiväiset työyhteisökontaktit, yhdistystoiminnan arvo nousi entisestään. Yhtenä yhteisöllisyyden merkkipaaluna historiaan jäävät yhdistyksemme etäpikkujoulut keskellä pahinta koronakautta. Ainutlaatuinen tilaisuus mahdollisti kollegoiden vapaamuotoisen tapaamisen videovälitteisesti ja loi uskoa pandemiastakin yhdessä selviytymiseen.

Tampereen yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan ja Tampereen Seudun Työterveyslääkäriyhdistyksen perustaminen kytkeytyvät ajallisesti toisiinsa: vuonna 1972 perustettiin Tampereelle oma ”lääkis” ja seuraavana vuonna työterveyslääkäreiden oma yhdistys. Mielestäni molemmilla on

merkittävä rooli lääkäreiden ajantasaisen ammatillisen osaamisen lisääjänä. Paikallisen työterveyslääkäriyhdistyksen tarjoama säännöllinen koulutustoiminta tarjoaa jäsenistölle oivan mahdollisuuden päivittää tietojaan alamme tärkeissä kysymyksissä. Sillä on aivan oma paikkansa muun koulutustarjonnan rinnalla.

Toivotan yhdistykselle onnea ja menestystä tulevana vuosina ja vuosikymmeninä!

STLY:n tervehdys

*Anniina Anttila, työterveyshuollon erikoislääkäri,
STLY:n hallituksen puheenjohtaja 2021–2022, TSTLY:n
hallituksen puheenjohtaja 2016–2017 ja TSTLY:n halli-
tuksen jäsen 2011–2017.*

Tampereen Seudun Työterveyslääkäriyhdistys juhlii jo 50. toimintavuottaan – hienoa! Suomen työterveyslääkäriyhdistyksen väistyvä puheenjohtajana sain kunnian kirjoittaa onnittelut.

STLY:stä katsottuna Tampereen Seudun Työterveyslääkäriyhdistys on paikallisyhdistysten mallioppilaita, josta ei ole tarvinnut kantaa erityistä huolta. Toiminta on monipuolista, jäsenaste on korkea, hallitus elinvoimainen ja järjestää mielekkäitä, työterveyslääkärin arkityötä tukevia koulutuksia, joihin osallistutaan aktiivisesti. Erityisen kunnioitettavaa on tuki, jota paikallisyhdistys on pystynyt tarjoamaan muille yhdistyksille. Tästä mainitsemisen arvoisia esimerkkejä ovat Seinäjoen seudun yhdistyksen ensitai-paleelle annettu tuki sekä vuosittaiset puolen päivän seminaarit, joihin kutsu on lähtenyt työterveyslääkäreille valtakunnallisesti.

Mikä sitten on vireän viisikymppisen paikallisyhdistyksen salaisuus? Vaikea arvioida objektiivisesti, kun omasta hallitus- ja puheenjohtajakaudestani ei ole kovin pitkä aika. Hallituksen jäsenten sopiva lukumäärä tukee sitä, ettei hallitustyöskentely lii-kaa kuormita yksittäistä hallituksen jäsentä vaan voimia riittää ideointiin hyvässä hengessä. Tällöin uusien hallituksen jäsentenkin rekrytointi on helpompaa, missä toki alueen työterveyslääkäreiden kohtuullinen määräkin on avuksi. Erinomainen kollegiaalinen henki niin hallituksen sisällä kuin jäsenistönkin kesken tekee yhteistyöstä antoisaa. Jäsenille suunnattujen koulutusten ajoittaminen virka-ajalle on mahdollistanut myös niiden osallistumisen, joiden perhevelvoitteet rajoittavat iltamenoja.

Kiitos 50 vuoden hyvästä työstä. STLY onnittelee juhlivaa yhdistystä!

Tampereen kaupungin tervehdys

Anna-Kaisa Ikonen, Tampereen pormestari

Onnea, 50-vuotias Tampereen Seudun Työterveyslääkäriyhdistys!

Työterveyslääkäreiden merkitys suomalaisten työntekijöiden ja työpaikkojen arjessa on kiistaton. Työterveyslääkäri tulee tutuksi ja oppii tuntemaan asiakkaansa ja yritykset, joiden työntekijöitä hän hoitaa. Osaava, helposti lähestyttävä ja helposti tavattavissa oleva lääkäri on sekä työnantajalle että työntekijälle kullannarvoinen, sillä työ, muu elämä ja ihminen eivät ole eroteltavissa, vaan muodostavat kokonaisuuden. Alan ja tekijät tunteva lääkäri osaa kysyä oikeat kysymykset, auttaa vaikkapa muokkamaan työtehtäviä tarvittaessa terveydentilaan sopiviksi ja huomaa, jos mieltä painaa. Työterveyslääkäri osaa nähdä koko ihmisen.

Työnne elää vahvasti ajassa ja sen muutoksessa. Tietotyön yleistyminen ja tiedon sirpaloituminen tai työelämän kiireisyys ovat muokan-

neet myös työterveyslääkäreiden työtä. Teillä on sekä tärkeää tieteellistä tietoa että arjessa kerättyä näkemystä työpaikkojen ja työntekijöiden hyvinvoinnin nykytilasta. Siitä, mikä meitä työikäisiä haastaa, miten voisimme työelämässä paremmin tai miten työtä voidaan tehdä turvallisesti. Tämä on osaamista, jota kannattaa kuunnella.

On hienoa, että Tampereenseudulla on vireä ja vilkkaasti toimiva yhdistys työterveyslääkäreille oppien jakamiseksi, kollegiaaliseksi tueksi ja yhteiskunnalliseen keskusteluun vaikuttamiseksi. Erityisen upeaa on, että yhdistyksen ponnistelijien ansiosta Tampereelle on saatu työterveyshuollon professuuri.

Haluan siis kiittää teitä arvokkaasta työstänne tamperelaisen työelämän ja tamperelaisten työntekijöiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja toivottaa yhdistyksellenne erinomaista 50-vuotisjuhlaa!

Historiikkiryhmä

Viisikymmenvuotishistoriikin kokoamiseksi perustettiin keväällä 2022 työryhmä. Toukokuussa kokoonnuimme ensi kertaa miettimään yhdistyksen syntyä ja vaihteita. Päivän ideariihessä saimme aikaan kirjan perusrungon ja sisältöaiheita. Eri vuosikymmenten edustajat sitoutuivat jatkotyöskentelyyn, omiin muisteluihin ja haastatteluihin. Myöhemmin mukaan tuli lisää entisiä aktiiveja. Pyysimme juttuja eri rooleissa toimineilta ja toimivilta.

Historiikin laatimista pidimme tärkeänä vuosien ponnistelujen ja yhdistyksen hienon kasvun kuvaamiseksi. Kokoonnuimme muisteluihin kaksi kertaa sekä lisäksi etäyhteyksin. Yhdistyksen vanhoja asiakirjoja

kaivoimme Finlan kellariarkistosta ja täysiä mappeja löytyi muualtakin. Kuvia ja vanhoja papereita skannattiin, ja materiaalia alkoi vähitellen olla enemmän kuin uskoimme. Erikseen perustettiin syksyllä vielä toimituskunta, arvioitiin kustannuksia ja pyydettiin tarjouksia. Myös nykyinen hallitus pääsi arvioimaan tuotosta.

Muistelut lämmittivät mieltä ja työryhmän panos oli arvokas kirjan aineiston kokoamisessa.

Kiitos kaikille historiikin laatimiseen osallistuneille!

Maria Mäkinen, päätoimittaja

Historiikkiryhmä

Asko Aalto

Tuula Angervuori-Pursila

Anniina Anttila

Heikki Arola

Hannu Halme

Anne Kinnunen

Pertti Kivi

Ulla Kotomäki

Virpi Liukkonen

Eliisa Mäenpää

Maria Mäkinen

Olli Mäkinen

Riitta Sauni

Selina Selin

Katri Tamminen

Jukka Uitti

Toimituskunta

Heikki Arola

Ulla Kotomäki

Teija Mertimo

Maria Mäkinen

Selina Selin

Aiemmat juhlaulkaisut

Tampereen Seudun Työterveyslääkäriyhdistys on jo aiemmin julkaissut historiaansa juhlavuosina. Vuosina 1988 ja 1993 julkaisiin 15- ja 20-vuotishistoriikit. Vuonna 2003 30-vuotisjuhlaulkaisu jaettiin Työterveyslääkäri-lehden kanssa yhteistyönä kaikille STLY:n jäsenille.

Lisäksi on koottu jäsenmatrikkelit vuosina 1997, 1999, 2001, 2005 ja 2008, joista ensimmäiset olivat painotuotteita, mutta vuoden 2008 matrikkeli jaettiin muistitikuilla.

Vuonna 1999 25-vuotisjuhlan yhteydessä julkaisiin STLY:n laulukirja "Soitto soi ja laulu raikaa".

Historiikkiryhmä kokoontui ensi kerran Vaihmalan hovissa toukokuussa 2022 muistelemaan yhdistyksen taivalta. Vas. Asko Aalto, Katri Tamminen, Heikki Arola, Anniina Anttila, Maria Mäkinen, Selina Selin, Tuula Angervuori-Pursila, Olli Mäkinen. Kuva Ulla Kotomäki.

Yhdistyksen syntyhistoria

Tampereen seudulla työterveyshuolto oli 1800–1900 luvulla käytännössä isojen tehtaiden omien poliklinikkojen ja sairaaloiden ylläpitämää yleistä terveydenhuoltoa ja sairaanhoitoa.

Vuosina 1971 ja 1972 STK, STTK ja SAK sopivat työterveyshuollon kehittämissopimuksen, mistä alkoi työterveyshuollon kehittyminen ennaltaehkäisevään ja työkykyä ylläpitävään nykyiseen muotoonsa.

STLY:n alaosastoja ja -yhdistyksiä perustettiin jäsenistön osallisuuden ja paikallisen toiminnan tukemiseksi, ensimmäisenä Tampereelle vuonna 1973.

28.9.1973 kokoontui 26 työpaikkalääkäriä Lääketehtäiden Starin tiloissa perustamaan teollisuudessa palvelevien lääkäreiden yh-

distystä. Heistä Antti Laine, Erkki Rintala ja Paavo Sillanpää valtuutettiin valmistelemaan yhdistyksen säännöt sekä suunnittelemaan toimintaa. He tekivät hakemuksen yhdistyksen rekisteröimiseksi. Yhdistyksen nimeksi tuli Tampereen Seudun Teollisuuslääkärit, Industriläkarna i Tammerfors' distrikt (kirjassa lyhennettynä TSTLY).

Yhdistyksen tarkoituksena on liittää yhteen alueellaan toimivat työpaikkalääkärit, ylläpitää heidän keskuudessaan arvovonmukaista henkeä ja hyvää toveruutta, kohottaa ammattitaitoa, edistää tieteellistä tutkimustyötä sekä kehittää työterveyshuoltoa.

Tämän lisäksi oli ajatuksena, että TSTLY on ottamassa kantaa yhteiskunnan kehitykseen ja työelämän muutokseen.

Tukkinippuja Ratinan suvannossa 1950-luvulla. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

Tampereen teollisuuslääkärihistoriaa – työterveyttä ennen yhdistyksen syntyä

Asko Aalto, työterveyshuollon erikoislääkäri, rekisteröity toksikologi, TSTLY:n hallituksen jäsen 1990–1996, varainhoitaja 1991–1993.

Tehtaanlääkäreitä tai ruukinlääkäreitä oli maassamme jo 1800-luvun puolivälistä alkaen. Tampereen seudun tehdaslääkäreitä oli vielä niukasti, mutta heidän puutumisensa tunnistettiin jo. Tarve saada Tampereellekin tehdaslaitoksiin lääkinällistä huoltoa ilmeni jo piirilääkäri Nils Anders Lönnrothin vuonna 1817 kaupunginhallitukselle tekemästä esityksestä, jossa kerrottiin, ettei kaupungissa ole edes alavälskäreitä:

Muualla ei ole sitä kunnollista ruukkia eikä suurempaa tehdaslaitosta, missä eivät omistajat olisi nähneet tarpeelliseksi hankkia työväelleen jotain apua onnettomuudessa.

Pian kyllä kaupungin välskäri saatiin, mutta tehtaanlääkärien tulo jäi myöhemmäksi. Välskärinä toimi vuosina 1819–1831 sotaväen alilääkäri Mikko Bergbom, joka ei ollut suorittanut lääkärin tutkintoa, kuten ei hänen seuraajansakaan, vuonna 1840 aloittanut tamperelainen lukkarin poika Petteri Molin, joka sittemmin ryhtyi Tampereen Säästöpankin ja sitten kaupungin kasööriksi.

Jo vuonna 1887 huolestutti tehtaanlääkärien vähälukuisuus. 1900-luvun vaihteesta löytyy nimeltä mainittuja tehtaanlääkäreitä Tampereella vain muutamia. Pellavantehaan lääkäri Nils Durchman, Nokian tehtaiden lääkäri Gösta Idman ja Finlaysonin sairaalan lääkäri Nathanael Emeleus.

1920–30-luvulta löytyy mainintoja Attilan kenkätehtaan, Enqvistin tehtaiden ja Tampereen Verkatehtaan lääkäreistä. Vuonna 1935 mainitaan Emeleuksen seuraajaksi tullut Herbert Fock Finlaysonin tehtaan ja sairaalan lääkärinä ja vuonna 1947 Fockin ohella Enqvistin tehtaiden Jaakko Niinikoski sekä Valtion Lentokonetehtaiden Aarne Tuominen.

Voitaneen siis päätellä, että ennen 1950-lukua päätoimisia tehtaanlääkäreitä ei ollut vielä kovin paljon. Tampereen varhaiset tehtaanlääkärit olivat sivutoimisia praktikoita, jotka eivät juurikaan julkaisseet havaintojaan työoloista. Usein tehtaiden avustus- tai sairauskassat työllistivät lääkäreitä.

Tehtaanlääkärien työnkuva oli 1800- ja vielä 1900-luvulla sairausvastaanottoa sairastuvilla. Ominaista olivat myös toimenpiteet ja operaatiot. Vuoteen 1948 mennessä Tampereen tehtailla oli omia poliklinikoita Tampellan ja Finlaysonin lisäksi Tampereen Verkatehtaalla, Takolla, Lapinniemen puuvillatehtaalla, Suomen Trikoolla, Lokomolla ja Valtion Lentokonetehtaalla. Näissä sairauskassa kustansi lääkärintarkastukset ja sairaanhoidon. Oma lääkäri oli joillakin

muillakin tehtailla, kuten Klingendahl Oy:llä ja Oy Pyynikillä.

Finlaysonin tehtaanlääkäri Antti Laine (s. 1943) kirjoitti vuonna 1978, että Suomen Teollisuuslääketieteen Yhdistyksen perustajajäsen Herbert Fock, joka toimi tehtaanlääkärinä vuodet 1935–1965, aloitti varsinaisen työterveyshuollon. Varhaisemmassa historiassa ei ole tietoja, että lääkärit olisivat

*Tampereen Sateensuoja- ja Keppitehdas Oy, 1909.
Kuva Laurent, Vapriikin kuva-arkisto.*

tavanneet käydä sisällä tehtaassa. Fock kertoi terveydenhuoltolautakunnan vuosikertomuksissa tehdaskäynneistään.

Työolosuhteet 1800-luvulta 1900-luvulle

Kenraalikuvernöörin määräyksestä kiersi manufaktuurijohtokunnan intendentti Julius Mickwitz tutustumassa piiri- tai kaupunginlääkärien seurassa 1800-luvun lopulla maan suurten tekstiili- ja tulitikkutehtaiden työoloihin. Tampereella käytiin puuvilla-, pellava-, verka- ja paperitehtaassa sekä tulitikkutehtaissa. Pellavatehtaassa huomautettiin häkilän pölystä ja kehruun kuuman vesihöyryn kyllästämästä ilmasta. Paperiruukissa ei yleensä ollut aihetta mihinkään huomautuksiin. Kaupungin kaksi tulitikkutehdasta saivat sen sijaan ankaraa arvostelua osakseen.

1850-luvun lopussa alettiin maassamme kiinnostua työolosuhteista, tehdashygieniasta mukaan lukien. Tehtaanlääkärien toiminnan alkuaikoina 1800-luvun puolivälistä alkaen töitä aiheuttivat tartuntataudit, tapaturmien ja sairauden hoito sekä lap-

sityövoiman terveyden edistäminen. Esi-merkkejä tehtaantyöläisten terveysriskeistä mainitaan esimerkiksi rasittava työ usein huonosti ilmastoiduissa työtiloissa, epäterveelliset sekä ahtaat ja tuuletuksen puutteessa saastaiset asunnot, epäterveellinen, huonosti ravitseva ruoka ja yötyö, samoin kuin alaikäisten käytön salliminen tehdastyössä. Yleisiä olivat tapaturmat ja infektiot, etenkin lavantauti ja tuberkuloosi.

Tampereen kaupunginlääkäri Ernst af Hällström (1863–1931) pohti kirjoituksissaan tehdas- ja työlaitosten tarpeita – siinä jo varhaista viisautta.

Tehdas- ja työlaitokset Tampereella ovat ylimalkaan varustetut kaikilla niillä ilmanpuhdistus- ja muilla terveyshoito-opin vaatimilla apuneuvoilla, joita terveystiede ja käytäntö ovat tarpeelliseksi katsoneet. Sitä paitsi ovat ne alituisesti ammatintarkastajan ja yleisen terveydenhoidon sekä tavallansa myös tehtaanlääkärin tarkastuksen alaisia. Tehtaanlääkärin toimi on tosin siinä suhteessa aivan nurjalla kannalla, että sen todellisena tehtävänä on ainoastaan sairastuneiden tehtaantyönte-

kijöiden varustaminen rohdoilla, kun sen pääasiallisena tarkoituksena pitäisi oleman työväestön terveydenhoidon huoltaminen niin, että sen sairastuminen niin paljon kuin mahdollista, estyisi. Olisi toivottavaa, että tehtaanlääkärit aika ajoin kävisivät tehtaissa tarkasta-

massa ja korjaamassa usein esiintyviä pieniäkin epäkohtia, joista ehkä voi kootua suuriakin seurauksia; samoin mikäli mahdollista olisi heidän tutustuttava työväestön asunto- ja elinoloihin, voidakseen saada tarvittavia parannuksia toimeen.

Finlaysonin sairaala vuodelta 1893. Tampereella Finlayson & Co Oy:n aluksi viisi- ja myöhemmin kaksitoista-paikkainen sairaala aloitti vuonna 1867 suurten nälkävuosien aikaan, jolloin kymmeniä puuvillatehtaalaisiakin sairastui lavantautiin. Uusi 21-paikkainen sairaala valmistui tehtaalle vuonna 1893 ja toimi vuoteen 1964. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

Herbert Fock – Finlaysonin vanha tehtaanlääkäri

Herbert Fock oli Tampereella merkittävä tehtaanlääkäri, joka kannusti paikallisia tehtaanlääkäreitä perustamaan oman teollisuuslääkäriyhdistyksensä.

Fock oli 1940-luvulla perustamassa Suomen Teollisuuslääketieteen Yhdistystä ja toimi sen johtokunnassa vuodet 1946–1956.

Finlaysonin vanha tehtaanlääkäri Herbert Fock oli jo kymmenien vuosien ajan tehtaansairaalan vieraskirjan mukaan kutsunut vuosittain sairaalaansa tamperelaiset lääkärit kahvittele- ja keskustelutilaisuuksiin niin lääketieteestä yleensä kuin myös tehtaan väestön terveydellisistä asioista. Näitä tilaisuuksia pidettiin aina hänen eläköitymiseensä ja samalla tehtaansairaalan lopettamiseen saakka vuonna 1965.

Vielä eläkeläisenäkin Fock osallistui Tampereen Seudun Teollisuuslääkärien Yhdistyksen perustamiskokoukseen vuonna 1973. Hän oli Tampereen Lääkäriseuran kunniajäsen vuodesta 1967 ja Tampereen Teollisuuslääkärien Yhdistyksen kunniajäsen vuodesta 1974.

Herbert Fock (1895–1985) oli Finlaysonin pitkäaikainen tehtaanlääkäri, joka oli hämeenlinnalaisen agronomi Harald Otto Edvard Fockin ja Lovisa Gifford Elisabeth Crichtonin poika. Hän valmistui lääkäriksi vuonna 1928, ja toimi Pudasjärven kunnanlääkärinä neljä vuotta, sitten Tampereen Yleisen sairaalan lääkärinä vuosina 1933–1935. Finlaysonin tehtaan ja sairaalan lääkärinä hän toimi vuodet 1935–1965. Kaupungin terveydenhuoltolautakunnan vuosikertomuksissa 1950-luvulta alkaen Fock mainitsee lyhyesti käsityksistään tehtaan oloista perustuen työpaikkakäyntiensä havaintoihin. Omien sanojensa mukaan Fock kävi kerran vuodessa kaikki tehtaan osastot läpi. Hän kirjoitti lausunnon osaston insinöörille ja pääjohtajalle. Asiaa oli WC:stä ja ilmastosta sekä valaistuksesta. Tomukeuhkoistakin hän mainitsi.

Omien laskujensa mukaan Fock oli Tampereen 35. lääkäri. Tampereen Lääkäriseuran kunniajäsen Eino Otila Luonnehti ystäväänsä terrierimäiseksi persoonaksi, ahkeraksi ja aikaansaavaksi. Hän ei ollut virallisesti kirur-

gi, mutta oppia hän oli saanut kirurgiassa niin paljon, että teki isojakin operaatioita Finlaysonin sairaalassa.

Herbert Fock (1895–1985) oli Finlaysonin sairaalan ja poliklinikan lääkäri vuosina 1935–1965. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

Tampere vuonna 1901. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

Töissä Finlaysonin pumpulitehtaalla

*Mirja Mertimo, pumpulitehtaan plikan tytär sekä Teija Mertimo, työterveys-
huollon erikoislääkäri ja plikanplikka.*

Tuovi Maria lähti synnyinseudultaan Tampereelle 19-vuotiaana vuonna 1926 ja sai heti työpaikan Finlayson Oy:n tehtaalta. Hän työskenteli ensin apputyttönä ja sen jälkeen kutojana.

Kutomoto toimi suuressa tehdashallissa, jossa hakkasi yhtä aikaa muutama kymmenen suurta kutomakoneita. Koneet toimivat sähköllä ja Tuovi Maria kertoi, että työkavereiden kanssa ei voinut puhua päivän aikana mitään, sillä puhe ei kuulunut koneiden melun yli. Jos halusi tulla kuulluksi, piti huuata läheltä toisen korvaan.

Tuovi Maria oli töissä kutomossa 45 vuotta vuoteen 1971 asti. Työsuhteen loppupuolella molempien korvien kuulo oli alentunut, toinen korva oli kuuro ja toisella korvalla hän kuuli vielä jonkin verran. Kuulosuojaimia hänellä ei tiettävästi ollut ainakaan työuran ensimmäisinä vuosikymmeninä käytössä.

Tuovi Marian nuorempi veli Viljo tuli sisarensa perässä Tampereelle vuonna 1930 ja

*Tuovi noin seitsemänkymppisenä 1980-luvulla.
Kuva Teija Mertimo.*

*Tuovi ja muita Finlaysonin pumpuliplikkoja. Kuva
Teija Mertimo.*

sai työpaikan Finlaysonin tehtaan puolaamosta. Puolaamon sisäilmassa oli langoista lähtevää pölyä, joka laskeutui työpaikan pinnoille siten, että sormella saattoi piirrellä pölyyn kuvioita. Laskeutuva pöly siivottiin säännöllisesti, mutta erityistä ilmastointia ei ollut, eikä hengityssuojaimia. Viljon kuolinsyyksi paljastui pölykeuhko.

Finlaysonin tehdas oli kuuluisa siitä, että sen työntekijät olivat hyvässä hoidossa kaikissa asioissa. Tehtaan lääkäri Herbert Fock oli hyvin pidetty ja työntekijöiden luottolääkäri, mutta työsuojelullisiin asioihin ei siihen aikaan osattu vielä kiinnittää huomiota. Tieto ja tutkimus on lisääntynyt ja kehitys työsuojeluun liittyvissä asioissa on ollut merkittävää 1900-luvun alkupuolen jälkeen. Tuovin lapsenlapsesta tuli 2000-luvulla työterveyshuollon erikoislääkäri, eikä lapsenlapsi tämän taseisia terveyden vaaratekijöitä enää kohtaa.

Puolaaja hoitamassa automaattista puolauskonetta. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

Finlaysonin kutomasali. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

Tammerkoski. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

TSTLY:n viisikymmenvuotisaikakausi 1973–2023

Tampereen Seudun Teollisuuslääkäriyhdistys syntyy perinnemaisemaan

TSTLY syntyi keskelle Tampereen kulttuuri-historiallisesti arvokasta teollisuusympäristöä tehtaanpiippujen ja työväen kaupungin varjoon.

Toimintaympäristöä hallitsivat Tammerkoskesta voimaa saaneet Finlaysonin tehdas, Tampellan konepaja ja Takon tehdas. Lisäksi Tammerkosken partaalla toimivat Verkatehdas, Liljeroosin tehtaat, Frenckell ja Finlaysonin sukkatehdas. Lähistöllä olivat myös Lokomo, Aaltosen kenkätehdas, Klingendahl, Sarvis, Lokomo ja Valmet Lentokonetehdas. Tampereen kaupunki oli kasvanut näiden tehtaiden ympärille – ja tehtaat synnyttivät myös yhdistyksemme.

Tehdastuotanto keskellä kaupunkia oli merkittävää 1970-luvulla. Piiput tupruttivat savua vielä 1980-luvulla, Takon tehdas yhä tänään.

Tekstiilituotanto loppui 1970–1980 luvulla tekstiiliteollisuuden toiminnalliseen murrokseen. Suomalaisen tekstiiliteollisuuden

Tammerkosken rannan vaikuttava tehdasmiljöö on Suomen ensimmäinen teollinen kaupunkimaisema ja yksi kansallismaisemistamme. Kuva Maria Mäkinen.

vaikeat ajat olivat alkaneet jo 1950-luvulla kiristyvän kilpailun, raakapuuvillan hinnan nousun, tekokuitujen käytön, halpatuonnin ja öljykriisin myötä. Finlayson osti 1980-luvulla Lapinniemen puuvillatehtaan ja Suomen Trikoon. Tehtaan ongelmat päättyivät lopulta tehtaan alasajoon. Tekstiilitehtaista jäi jäljelle käytännössä vain Kehräsaaren tuntumassa sijaitseva paperikoneiden konehuopaa valmistava Verkatehdas. Verkatehdas muutti 1970–1980-luvulla Tampereen Hankkioon isompiin ja modernimpiin tiloihin. Verkatehtaasta muistuttavat keskustassa koskenrannassa sijaitsevat Käsiyöntalo Verkaranta vanhan värjäämön kiinteistössä ja tehtaan konttorirakennus. Hotelli Ilves ja Koskikeskus nousivat Verkatehtaan paikalle. Tänä päivänä Verkatehdas on osa Valmet-konsernia ja myös nykyisen puheenjohtajamme Maria Mäkisen työpaikka.

Tampella, Tampereen Pellava- ja Rautateollisuus Oy, tuotti pellavalankojen ja tekstiilien lisäksi 1970–80-luvulla myös voimalaitosten turbiineja, höyryvoimalaitosten kattiloita, kallioporauskoneita, kartonkikoneita ja aseita. Vielä 1970-luvulla Tampella oli Suomen kolmanneksi menestynein yritys, jonka palveluksessa tienasi leipänsä yli 6000 tamperelaista. Yhtiölle koittivat vaikeat ajat 1980-luvulla. Vuonna 1991 taloudellisten ongelmien myötä Tampella myytiin osiin. Tampellan metalliteollisuuden työ siirtyi uusiin omistuksiin, mutta tuotanto jatkui uusissa yrityksissä ajan tarpeisiin muuntuen. Nykyään Tampellan tuotannon perintöä Tampereella jatkavat Sandvikin ja Valmetin tehtaat. Muualla Suomessa Tampellan työtä jatkavat Stora-Enso Oyj sekä Patria Oyj, jolla on vielä suunnittelutyötä Tampereella.

Työväen kaupunki

Tampere on perinteinen työläiskaupunki, jolla on vahva työväen historia sekä käsityöläis- ja kansankulttuuri. Työväen kaupunki eli ”kellojen, rumpujen, leivän, lemmen ja kunnian jahdissa”, kuten kirjai-

lija Lauri Viita kuvaa runoelmissaan. Tehtaanisien lain velvoittama tehtävä oli ollut huolehtia työläisistään. Siksi tehtaat olivat perustaneet kaupunkiin muun muassa asuntoja, kauppoja, ruokaloita, kirjastoja

ja yhdistyksiä – Finlaysonin puuvillatehdas jopa oman kirkon, koulun ja sairaalan. Kaupunkia verrattiin jo varhain suuren maailman Manchesteriin, mikä ehkä enteili kaupungin dynaamista elämää kohti nykyistä suurkaupunkia.

Palvelut ja korkeateknologia alkoivat 1970–1980-luvulla enenevästi työllistää tamperelaisia ja Pirkanmaan asukkaita. Väestönkasvu on ollut huimaa. Yhdistyksen perustamisvaiheessa Tampereen väkiluku oli 150 000 asukasta – nykyään noin 240 000.

Tampereen teollisuuden kasvu oli sodan jälkeen ensisijaisesti konepajateollisuuden kasvua. Tampella valmisti 1900-luvulla laivoja, turbiineja, puuhiomakoneita, aseita, lentokonemootoreita, vetureita ja paperikoneita. Kuvassa viimeisiä sotakorvausvetureita viimeistelyvaiheessaan. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

Tampellan valmistama voimalaitoskattila. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

Työterveyshuoltoa 1970–1980-luvulla

Yhdistyksen ensimmäisten työterveyslääkärien työpaikat olivat perusteellisuudessa. Jäsenluettelossa työpaikoiksi kirjataan G. A. Serlachius Oy, Finlayson, Tampella, Tampereen Verkatehdas, Valmet Oy:n instrumenttitehdas ja lentokonetehdas, Rauma-Repola Lokomon tehtaat, Winter Oy, VR-Tampere, Nokian renkaat, Star Oy, Aaltosen kenkätehdas, Yhtyneet paperitehtaat, Säteri Oy ja Suomen Trikoo Oy. Vuonna 1974 yhdistyksen 37 jäsenestä vain muutama toimi palvelualalla tai Työterveys ry:n palveluksessa.

Teollisuuden rakennemuutos tuntui Tampereella ja työläisten hyvinvoinnissa töiden lopputtua. Murros näkyi vaikeana vaiheena tehtaanlääkäreiden vastaanotoilla 1980-luvulla. Tehtaiden lopettamisen seurauksena luotiin varhaiseläkejärjestelmä yli 50-vuotiaille.

Samaan aikaan palvelualojen ja korkean teknologian yritysten toimialat kasvoivat. Pienempiä yrityksiä varten perustettiin vuonna 1973 Tampereen Työterveys ry samoihin aikoihin yhdistyksen kanssa – erityisesti rakennusalan yritysten työntekijät

tulivat kattavamman työterveyshuollon piiriin. Yksityispuolen työterveyshuoltoa alkoi tarjota myös Tampereen Lääkärikeskus, myöhemmin nimeltään Koskiklinikka, joka oli aloittanut toimintansa jo vuonna 1967 yhtenä ensimmäisistä yksityisistä lääkärikeskuksista.

Yhdistyksen 50 vuoden toimintahistorian aikana ollaan muututtu tehtaanlääkäreistä työterveyslääkäreiksi, ja samalla lääkäreiden työpaikat ovat siirtyneet lääkärikeskuksiin. Tampereella ainoa yrityksen oma integroitu työterveyshuolto toimii enää Valmet-konsernilla, jolla on omat työterveysasemat Kaukajärvellä ja Sarankulmassa. Integroitujen työterveyshuoltojen historiaa jatkaa edelleen Tampereen Työterveys ry, nykyisin Finla Oy, joka tarjoaa työterveyshuoltoa omien työterveysasemiensa lisäksi osittain myös suurimpien työnantajien tilossa.

Tampereelle on syntynyt 2000-luvulle siirryttäessä useita yksityisiä pienempiä ja suurempia valtakunnallisiksi ketjuiksi kasvaneita lääkärikeskuksia, jotka ovat myös jäsentemme suurin työllistäjä. Kunnallinen

työterveyshuolto on liikelaitostunut. Se toimii Pirte-nimellä muun muassa Ratinan suvannon perinnemaisemassa ja on myös iso työterveyslääkäreiden työnantaja. Työterveyslääkärimme toimivat osin palkkatyössä, suuri osa myös yksityisinä ammatinharjoittajina. Toimintaympäristön muutoksista huolimatta työterveyslääkärien missio on säilynyt entisellään.

Säilyneet punatiilisavupiiput ovat vanhan teollisen Tampereen tunnusmerkkejä. Kuva Maria Mäkinen.

Atlas-tyttö, Essi Renvall, Tampereen Mäntypuisto. Suomen Trikoo Oy lahjoitti veistoksen kaupungille yhtiön 50-vuotisen toiminnan muistoksi vuonna 1954. Kuva Maria Mäkinen.

Muistoja yhdistyksen alkuvaiheista

Maria Mäkinen, TSTLY:n puheenjohtaja 2022–, Tuula Angervuori-Pursila, TSTLY:n sihteeri 2022–, Teemu Kuusinen, TSTLY:n varapuheenjohtaja 2022–.

Kokoonnuimme 16.8.2022 haastattelemaan yhdistyksen kolmea perustajajäsentä TSTLY:n syntyvaiheista ja heidän työterveyslääkäriuransa alkuvaiheista.

Erkki Rintala, Paavo Sillanpää ja Antti Laine aloittivat työuransa teollisuuden palveluksessa 1960-70-luvun vaihteessa. Erkin ja Antin kiinnostus työlääkätieteeseen oli syntynyt jo opiskeluvuosina Saksassa, Paavo sen sijaan alkoi pohtia työkykyisyyden kysymyksiä psykiatrian ja sairauskassalääkärin tehtävissä

toimiessaan. Oli syntymässä uusi tehtaanlääkäreiden sukupolvi.

Erkki löysi työpaikan Tampellasta, Antti Finlaysonilta ja Paavo Serlachiuksen (sittenkin Metsä-Serla) tehtailta. Tuohon aikaan ei ollut yhteisiä ammatillisia keskustelufoorumeita saati suomalaista työterveyshuollon erikoisalaa erikoislääkärikoulutuksineen. Vain Erkillä oli pohjana ruotsalainen työlääkätieteen erikoislääkärikoulutus. Tehtaanlääkärit toimivat kukin tahollaan, miehet muistelevat.

TSTLY:n perustajajäsenet Erkki Rintala, Antti Laine ja Paavo Sillanpää ravintola Tiiliholvissa 16.8.2022.

PAAVO SILLANPÄÄ

Lääkintäneuvos, psykiatrian, yleislääketieteen ja työterveyshuollon erikoislääkäri, hallinnon pätevyys ja vakuutuslääketieteen erityispätevyys. TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1976 ja hallituksen jäsen 1973–1977.

Paavo Sillanpää on yhdistyksen perustajajäsen, toinen puheenjohtajamme vuodelta 1976 ja järjestyksessä toinen kunniajäsenemme Herbert Fockin jälkeen. Paavo on yhdistyksemme kaksinkertainen kunniajäsen – kunniajäsenyydet on hänelle myönnetty vuosina 1998 ja 2009 yhdistyksen perustamiseen liittyvästä ansiokkaasta puurtamisesta.

Paavo on valmistunut lääkäriksi Turussa ja erikoistunut psykiatriaan Tampereella. Sivutoimipestit sairauskassan lääkärinä ja Takon tehtaan lääkärin sijaisena lisäsivät työterveyshuollon kiinnostavuutta.

Työterveyslääkärin työura löytyi johtavana lääkärinä G. A. Serlachiuksen, sittemmin Metsä-Serlan palveluksessa, vuosina 1972–2000. Lisäksi Paavo on toiminut lukuisissa luottamus- ja asiantuntijatehtävissä ja toi-

minut mm. STK:n Työsuojeluvaliokunnan jäsenenä. Hän on saanut myös Kuntouttamitalin n:o V vuonna 1996 ja Työympäristötyön erityisansiomitalin. Presidentti Martti Ahtisaari on myöntänyt Paavolle lääkintöneuvoksen arvonimen. Paavon mielenkiinnon kohteina ovat yhteiskunta- ja sosiaalipoliitikan kysymykset. Hän on toiminut aktiivisena Suomi–Unkari–Eesti-lääkäriseurassa.

ANTTI LAINE

Lääkintöneuvos, työterveyshuollon ja yleislääketieteen erikoislääkäri, lääketieteen hallinnon pätevyys. TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1977 ja hallituksen jäsen 1973–1978.

Antti Laine on yhdistyksen perustajajäsen ja kolmas puheenjohtajamme vuodelta 1977. Antti on myös yhdistyksemme kaksinkertainen kunniajäsen – kunniajäsenyydet on Antille myönnetty vuosina 2003 ja 2009 yhdistyksen perustamiseen liittyvästä ansiokkaasta toiminnasta.

Antti on syntyperäinen tamperelainen ja finlaysonilainen toisessa polvessa. Antti valmistui lääkeksi Saksan Johannes Gutenbergin Yliopistossa Mainzissa, jossa työlääketiede tuli jo opintojen aikana tutuksi. Tie johti nopeasti Finlaysonin palvelukseen ja työterveyshuollossa päteväytymiseen.

Lisäksi Antti on hoitanut useita luottamus- ja asiantuntijatehtäviä. Tasavallan presidentti Tarja Halonen on myöntänyt Antille lääkintöneuvoksen arvonimen.

Finlaysonin palveluksessa Antti toimi vuosina 1971–1989, ensin teollisuuslääkärinä ja

vuodesta 1982 konsernin ylilääkärinä. Finlaysonin puuvillatehdas muodostui Antin työuran sydämenasiaksi. Hän oli aktiivinen työolosuhteiden kehittäjä ja tiiviissä yhteistyössä johtoportaan kanssa. Antti tunsi tekstiiliteollisuuden altisteet kuin omat taskunsa ja saikin kutsumanimen ”Mr. Tekstiili”.

ERKKI RINTALA

LL, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1973–1975.

Kunniajäsenemme Erkki Rintala on yhdistyksen perustajajäsen ja järjestyksessä kolmas kunniajäsen. Erkki toimi puheenjohtajana yhdistyksen ensimmäiset kolme vuotta.

Erkki ponnisti Pohjanmaan Vimpelistä opiskelemaan lääketiedettä Saksan Göttingeniin. Hän opiskeli myös Oxfordissa Englannissa ja Ruotsissa Göteborgissa Nordiska Hälsovårdsskolassa sekä Moskovan ja Pietarin yliopistoissa. Jo ennen Tampereelle muuttoaan Erkki sai työterveyshuollon erikoislääkärin pätevyyden Helsingin Työterveyslaitoksella.

Työura Tampellassa kesti 20 vuoden ajan vuosina 1969–1988. Tampellassa Erkki pääsi kehittämään erikoislääkäripainotteista sairaala-poliklinikkavastaanottoa kohti nykypäivän työterveyshuoltoa.

Tampella-uran jälkeen Erkki siirtyi kotiseudulleen terveyskeskuslääkäriksi. Eläkepäivien arjen täyttää 1400-luvulta periytynees-

tä sukutilasta huolehtiminen. Tilanhoidon lisäksi Erkki ylläpitää laajaa kielitaitoaan mandariinikiinaa myöten.

Me allekirjoittaneet olemme perustaneet Tampereen Seudun
Teollisuuslääkärit-nimisen yhdistyksen, liittyneet siihen
jäseniksi ja hyväksyneet sille oheiset säännöt(liitteenä).

Tampereella 14 päivänä marraskuuta 1973

Antti L a i n e

Erkki R i n t a l a

Paavo S i l l a n p ä ä

Yhdistyksen perustamiskirja allekirjoitettiin 14.11.1973.
Viereinen sivu: TSTLY merkittiin yhdistysrekisteriin 29.4.1974.

(Ilmoitus, joka on maksuton, annettakeon kolmin kappalein.)

22 p:nä marras kuuta 1973 ilman valtak.
valtakirjalla

liitto r.y./lähetti

Läitteitä: 10 kpl. Puh. _____

Paikallisviranomaisen diari numero
Jätti Saapunut paikallisviranomaiselle

p:nä kuuta 19

.....

[illegible]

Lähteitä: kpl.

Yhdistyksen rekisterinumero. *116034*

Merkitty: 517/421
Yhdistysrekisteriin sivu

Paikallisuutteen sivu

Päätös:

Oikeusministeriö on hyväksynyt tämän yhdistyksen merkittäväksi yhdistysrekisteriin ja on yhdistyksen nimeen

liitetty:

Helsingissä, oikeusministeriössä p:nä kuuta 19.....

Toimistopäällikkö *Meikki Vasenius*
MEIKKI VASENIUS

WEIKKI VASENIUS

Toimistosihtööri

EEVA MANNINEN

Ilmoitus yhdistysrekisteriin

Oikeusministeriölle ilmoitetaan yhdistysrekisteriin merkittäväksi jäljempänä mainittu yhdistys:

Yhdistyksen nimi: Tampereen Seudun Teollisuuslääkärit, nimen ruotsin-

kielinen käännös on Industriläkarna i Tammefors'distrikt.

Yhdistyksen kotipaikka: Tampereen kanta-kasppala kaupunki

TSTLY:n syntyvaiheet

Finlaysonin vanha tehtaanlääkäri Herbert Fock oli jo 1960-luvulla yrittänyt muodostaa tamperelaista tehtaanlääkäreiden yhdistystä, mutta onnistumatta. Herbert Fock jäi eläkkeelle vuonna 1965, mutta toimi aktiivisesti Tampereen Lääkäriseurassa. Tutustuttuaan lääkäriseuran toiminnassa Erkki Rintalaan, Tampellan uuteen tehtaanlääkäriin, hän kannusti tätä uuteen yritykseen tehtaanlääkäriyhdistyksen perustamiseksi, koska niin Finlaysonilla, Tampellassa kuin Serlachiuksellakin oli aloittanut uusi tehtaanlääkäri. Niinpä Antti, Paavo ja Erkki lähtivät suunnittelemaan omaa yhdistystä. Työterveyshuollon tietämyksen, koulutuksen ja kollegiaalisuuden lisäämisen tarve

oli tunnistettu. Vuonna 1973 oli otollinen aika perustaa Tampereen Seudun Teollisuuslääkärit ry. Yhdistys lähti kehittymään ja kasvamaan. Idean isälle Herbert Fockille myönnettiin yhdistyksen 10-vuotisjuhlassa ensimmäinen kunniajäsenyys

Paavo, Antti ja Erkki saivat myöhemmin kunniajäsenyydet – Antti ja Paavo jopa kahden kertaan. Tästä onkin syntynyt jokaisen vaalikokouksen alkukevennys, kun kukin puheenjohtaja vuorollaan aloittaa vaalikokouksen toivottamalla tervetulleeksi ensin yhdistyksen kaksinkertaiset kunniajäsenet, seuraavaksi yksinkertaiset kunniajäsenet ja vasta sitten muut jäsenet.

Koulutusmuistelu

Yhdistyksen perustamisen jälkeen oli aika kääriä hihat ja käynnistää koulutustoiminta. Aivan ensimmäisiä epäkohtia oli työterveyshuollon hallintoon pätevöittävän koulutuksen puute. Mallia saatiin Tampereen yliopiston terveyskeskusten johtaville lääkäreille järjestämästä terveydenhuollon hallinnon

kurssista, jonka yhdistyksen neljäs puheenjohtaja Olli Tiitola oli suorittanut.

Näin luotiin yhdistyksen voimin oma työterveyshuollon hallinnollinen koulutus, jonka osallistujat saivat työterveyslääkärin oikeudet. Kurssille kutsuttiin yhdistykseen kuuluvia

tehtaanlääkäreita Tampereelta, Raumalta, Porista, Vaasasta, Pietarsaaresta, Mäntästä ja Lahdesta. Antti Laine toimi ansioituneesti puuhamiehenä. Koulutusta arvostettiin sen korkeatasoisten ohjelmasisältöjen ja luennoitsijoiden vuoksi. Antti mainitsee luennoitsijoiksi professoreita, puolustusvoimien ylilääkärin ja kenraalin, työterveyslaitoksen johtajan sekä niin filosofi kuin puhetaidon ammattilaisiakin. Kurssille osallistui 25 lääkäriä ja kurssia suoritettiin muutaman kuukauden ajan oman työn ohessa usein jatkaen työpäivää iltamyöhään.

Paavon neuvoteltua Lääkintöhallituksen päättäjien kanssa kurssi hyväksyttiin täydennyskoulutukseksi ja sen loppututkinnon läpäisseille osaksi työterveyshuollon erikoistumiskoulutusta. Pätevyyteen tarvittiin työterveyshuollon työpalvelu, mutta mitään aikarajaa ei tuolloin asetettu. Näin saatiin työterveyshuollon erikoislääkäripätevyydet yhdistyksessä aikaiseksi.

Jo alkuaajoista lähtien järjestettiin lisäksi erilaisia seminaareja. Vuonna 1975 yhdistys järjesti ensimmäisen kerran Tampereella STLY:n valtakunnalliset työterveyspäivät. Lisäksi tutustuttiin erilaisiin tehdasympäristöihin.

Tampellan työterveysasema sijaitsi Tampellan juhlatalossa, jossa nykyään toimii Tampereen Komediateatteri. Myöhemmin työterveysasema toimi Tampellan Tehdasrakennuksessa, jossa sittemmin oli myös Pihlajalinnan Kelloportti-yksikkö. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

Työterveyshuollon työolosuhdevaikuttaminen 1970-luvulla

Työterveyslääkärit olivat 1970-luvulla pääasiassa tehtaanlääkäreitä, jotka olivat sairauskassan palkkalistoilla ja tekivät töitä tehtaan poliklinikoilla ja sairaaloissa. Tehtailla oli leikkaustoimintaa ja vastaanottoa pitivät monet erikoislääkärit, eritoten korvalääkärit ja gynekologit. Työpaikkakäynnit eivät olleet vielä tavanomaisia. Työ oli enimmäkseen sairausvastaanottoa, mutta osin myös työhöntulotarkastuksia. Tärkeää oli tunnistaa oliko jo työhön tullessa kuulonalenemaa, jottei vain ammattitauti koituisi vääryydellä uuden työnantajan kustannuksiin, vaan käsiteltäisiin vanhana, aiemman työnantajan ammattitautivahinkona. Työhöntulotarkastuksessa kiinnitettiin huomiota hakijan edellytyksiin toimia kyseisessä työssä. Muun muassa Antti sai sovittua opetushallituksen kanssa, ettei ast-

maatikkonuoria enää koulutettu ammattikouluissa tekstiiliompelijoiksi.

Tarve oli kuitenkin kehittää työn altisteolosuhteita. Merkittäviä altisteita olivat vuorotyö, melu, puuvillapöly, sekapöly, kemikaalit ja tärinä, mutta myös ergonomia ja psykososiaalinen stressi tunnistettiin jo silloin sairausoireilun aiheuttajiksi.

Antti Laine muisteli työuransa byssinoositauksia ja meluvammoja, mutta joukkoon mahtui myös lyijymyrkytyksiä ja kuitukan-kaan aiheuttamia ärsytysihottumia sekä formaliinihaittoja.

Vielä ei ollut järjestäytynyttä työsuojelua eikä nykyistä työterveysvaikuttamista. Yhteistyöllä työolosuhteita saatiin siistiytymään.

Terveystarkastustoiminta ja työkyvyn ylläpito tärkeäksi

Työkyvyn säilyttäminen nousi aiempaa tärkeämmäksi jo 1970-luvulla. Tuolloin lähdettiin kiivaasti kehittämään työhöntulotarkastusten rinnalle sekä ikäkausi- että suunnattuja terveystarkastuksia. Vasta myöhemmin syntyivät erikseen altistetartastukset.

Tarkastuksiin kehiteltiin jo terveydentilakyselyjä sukuanamneesia myöten. Alkoholin käyttöäkin kysyttiin – ”Käyttättekö viinaa, ja jos, niin kuinka paljon?” Vastaukseksi saatettiin kuitenkin saada, että ”kyllä sitä käyttäisi, mutta kun on niin huonot liksat”. Lomakkeita oli siis jatkokehiteltävä osuvammiksi.

Erityisesti Paavo Sillanpää piti tärkeänä työkyvyn ylläpitämistä – tähän siivitti aiempi psykiatrin pätevyys ja jaksamiseen liittyvä kiinnostus. 1990-luvulla asioissa oltiin jo pidemmällä ja päästiin työkykymallien luomiseen. Paavo oli ansiokkaasti kehittämässä Metsä-Serlassa Työeläkelaitosten liiton ja Työturvallisuuskeskuksen kanssa vuonna 1997 valmistunutta Suomen ensimmäistä Työkykymallia ”KYKY – MODEL – WAP, Work Ability Process model”.

Tutkimushuone Finlaysonin työterveysasemalla Kortelahdenkadulla vuonna 1978. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

Tehtaanlääkäri ja työolosuhdevaikuttaminen

Työterveyden ja työolosuhteiden parantamiseksi tehtiin töitä. Tehtaanlääkärit esittivät työterveyshenkilöstön lisäämistä henkilökunnan hyvinvointia varten ja työpaikkojen terveyden ja työympäristön sekä työturvallisuuden parantamiseksi. Lisäksi osattiin ja rohjettiin jo ehdottaa muutoksia sairastamiskustannusten ja ennen aikaisten eläköitymiskustannusten vähentämiseksi.

Tuohon aikaan tehtaanlääkäreitä pidettiin arvossa. Tarjolla oli työsuhdeauto ja

matkapuhelin, jotta he olisivat lomallakin tavoitettavissa. Kannettava puhelin oli erikoisuus: se painoi 8 kiloa ja saattoi tuntua enemmän rangaistukselta kuin edulta.

Erkki muistelee, miten hän sai puhutuksi Tampellaan lisähenkilökuntaa ja oman laboratorion. Sihteeri toimitti päivän aikana kirjoitetut reseptit valmiiksi apteekkiin. Näin työntekijöiden työaika säästyi, kun he hakivat ne vasta työpäivän päätyttyä.

Tunnelmat tänään

Paavo ja Erkki siirtyivät eläkkeelle 1990-luvun lopulla ja Antti vuonna 2007. Erkki palasi hetkeksi kotiseudulleen maaseutulääkäriksi, mutta eläkepäivillään hän pitää terveyttä yllä tilanhoidolla. Paavo ja Antti seuraavat aktiivisesti Tampereella työterveyshuollon kehittymistä. Molemmat pitävät edelleen tärkeänä kollegojen tapaamista ja vanhojen muistelua. Paavo ja Antti ovat usein mukana Coffee Break -koulutuksissa.

Perustajajäsenet näkevät, miten yhdistyksestä on ollut ehdottomasti merkittävää hyötyä koko työterveyslääkärikunnalle, muun muassa työterveyshuollon oppimiselle ja kollegiaalisuuden kehittymiselle. Yhteistuumin haastateltavat ja haastattelijat totesivat, että on hienoa nähdä, miten elinvoimainen yhdistys on edelleen toteuttaessaan alkuperäistä tarkoitustaan – koulutustoimintaa ja kollegiaalisuutta.

Perustajajäsenet tuumaavat, että toki saadut kunniajäsenyydet, lääkintöneuvoksen arvonimet, työympäristön erityisansiomitallit ja muut kunnianosoitukset lämmittävät mieltä, mutta eniten iloa ja ylpeyttä tuottaa

elinvoimainen yhdistys, jota on saanut olla itse perustamassa.

Tästä sopiikin olla ylpeä. Kiitämme yhdistyksen puolesta teitä perustajajäseniä!

Työterveyslaitoksen tutkimusautot Finlaysonilla vuonna 1972. Kuva Vapriikin kuva-arkisto.

Yhdistyksen kunniajäsenet

Yhdistyksen kunniajäsenyyteen laadittiin mahdollisuus jo yhdistyksen sääntöjä luodessa. Niissä määritellään, että yhdistyksen kunniajäseneksi voidaan kutsua henkilö, joka on ansiokkaasti edistänyt yhdistyksen tarkoituspäätä.

Herbert Fock valittiin ensimmäiseksi kunniajäseneksi vuonna 1983 yhdistyksen 10-vuotisjuhlissa. Herbert oli yhdistyksen synnyn isä.

Vuonna 2009 35-vuotisjuhlissa leivottiin kunniajäseniksi kaikki perustajajäsenet tunnustuksena merkittävästä työstä yhdistyksemme hyväksi. He vastaanottivat kunniakirjat TSTLY:n kokouksessa 27.11.2009, osa sai kunniakirjansa postitse.

Paavo Sillanpää ja Antti Laine valittiin vuonna 2009 toistamiseen kunniajäseniksi ja samalla yhdistyksen kaksinkertaisiksi kunniajäseniksi.

Perustajajäsenet ovat olleet alamme aktiivisia päättäväisiä toimijoita, jotka kokosivat ja rekisteröivät yhdistyksen. Virallinen yhdistys helpottaa kokoontumisten ja toimintojen järjestämistä. Monet nyt noin

80-vuotiaat perustajajäsenet ovat olleet merkittävässä rooleissa työterveyden valtakunnallisessa kehittämisessä. Jotkut ovat jo poistuneet keskuudestamme ja haluammekin kunnioittaa myös heitä.

Kunniajäsenten kukitus 20.1.2023

Perustajajäsenet

Herbert Fock, kunniajäsen 1983. Yhdistyksen perustamisen isä ja ensimmäisiä jäseniä, Oy Finlayson Ab.

Paavo Sillanpää, kunniajäsen 1998 ja 2009. Yhdistyksen perustajajäsen ja perustamiskirjan allekirjoittaja, lääkintöneuvos. TSTLY:n puheenjohtaja 1976, G. A. Serlachius Oy (Metsä-Serla).

Antti Laine, kunniajäsen 2003 ja 2009. Yhdistyksen perustajajäsen ja perustamiskirjan allekirjoittaja, lääkintöneuvos. TSTLY:n puheenjohtaja 1977 ja sihteeri 1973–1976, Oy Finlayson Ab.

Erkki Rintala, kunniajäsen 2009. Yhdistyksen perustajajäsen ja perustamiskirjan allekirjoittaja. TSTLY:n puheenjohtaja 1973–1975, Oy Tampella Ab.

Olli Tiitola, kunniajäsen 2009. TSTLY:n perustajajäsen ja puheenjohtaja 1978–1979. Tampereen Työterveys ry:n perustaja, johtava lääkäri ja toimitusjohtaja.

Ilro Kilpikari, kunniajäsen 2009. TSTLY:n perustajajäsen ja TSTLY:n varainhoitaja 1973–1976. Nokia Oy:n tehtaanolääkäri, Tampereen yliopiston epidemiologian professori ja työterveyshuollon dosentti 1985. TSTLY:n viestintuojapatsaan ja -palkinnon luoja.

Kauko Koivuniemi, kunniajäsen 2009. TSTLY:n perustajajäsen, G. A. Serlachius Kolho, Mänttä.

Harri Laesvirta, kunniajäsen 2009. TSTLY:n perustajajäsen, Tampereen kaupungin henkilöstön työterveyslääkäri.

Risto Majjala, kunniajäsen 2009. TSTLY:n perustajajäsen, Rauma-Reppola, johtava työterveyslääkäri UPM-Kymmene Oy Rauma.

Arvi Parvinen, kunniajäsen 2009. TSTLY:n perustajajäsen, lääkintöneuvos. STLY:n hallitus 1972–1990, puheenjohtaja 1987–1990. Rosenlew Oy, Pori, Porin Lääkärikeskus johtava työterveyshuollon ylilääkäri 1972–2008.

Ilkka Pietikäinen, kunniajäsen 2009. TSTLY:n perustajajäsen ja hallituksen jäsen 1973–1976, Outokumpu Poricopper Oy, Pori.

Timo Rantanen, kunniajäsen 2009. TSTLY:n perustajajäsen, Rosenlew Oy, Pori, Outokumpu Harjavalta Metals Oy.

Juhani Alanen, kunniajäsen 2009. TSTLY:n perustajajäsen ja puheenjohtaja 1986–1987, Metsä-Serla Mänttä.

Martti Hilden, kunniajäsen 2009. TSTLY:n perustajajäsen, TSTLY:n hallituksen jäsen 1981–1985 ja sihteeri 1982–1983, Winter Oy, Epilän maalitehdas.

Sari Anttila, kunniajäsen 2009. TSTLY:n perustajajäsen ja TSTLY:n hallituksen jäsen 1973–1975, Rauma-Repola Oy, Lokomon tehtaasta, Tampere.

Uuden polven kunniajäsenet

Hannu Halme, kunniajäsen 2013. TSTLY:n hallitus 1989–1993 ja puheenjohtaja 1992–1993. Työterveyshuollon erikoislääkäri, Tampereen työterveys ry:n kouluttajalääkäri. Aktiivinen yhdistyksen jäsenhankinnassa. Hannu leivottiin kunniajäseneksi yhdistyksen 40-vuotisjuhlassa.

Heikki Arola, kunniajäsen 2022. LT, työterveyden dosentti ja työterveyshuollon erikoislääkäri. TSTLY:n puheenjohtaja 1998–1999, hallituksen jäsen 1994–2000. Yhdistyksen 25-juhlavuoden laulukirjan ”Soitto soi ja laulu raikaa” laatija ja TSTLY:n laulattaja.

Jukka Uitti, kunniajäsen 2022. Työterveyshuollon ja työlääkietieteen emeritusprofessori, LT, työlääkietieteen dosentti, työterveyshuollon erikoislääkäri. TSTLY:n puheenjohtaja 1996–1997, hallituksen jäsen 1990–1997. STLY kunniajäsen 2021. Työterveyslääkäri-lehden toimittaja 1993–2003. Coffee Break -koulutuksen käynnistäjä ja aktiivinen vaikuttaja työterveyshuollon tutkimuksen kentällä.

ten käynnistäjä ja aktiivinen vaikuttaja työterveyshuollon tutkimuksen kentällä.

Tampereen yliopiston dosenttitiedote kesältä 2004

Lääketieteen ja kirurgian tohtori Heikki Arola on nimetty työterveyden dosentiksi terveystieteen laitokselle 1.7.2004 lukien. Tamperelainen Arola on työterveyshuollon erikoislääkäri Tampereen Työterveys ry:ssä. Hän on tutkinut muun muassa työkykyä ylläpitävää toimintaa, sairauspoissaoloihin, työkykyyn ja eläkkeelle siirtymiseen vaikuttavia tekijöitä ja koulutuksen vaikutusta elintarviketyöntekijöiden työilmapiiriin, työn koettuun kuormittavuuteen ja työkykyyn.

Lääketieteen tohtori Jukka Uitti on nimetty työlääkietieteen dosentiksi terveystieteen laitokselle 1.7.2004 lukien. Tamperelainen Uitti työskentelee osastonylilääkärinä Tampereen aluetyöterveyslaitoksessa. Hän on tutkinut etenkin työ- ja ympäristöperäisten hengityselinsairauksien ja yliherkkyysairauksien esiintyvyyttä ja niitä aiheuttavia tai pahentavia tekijöitä sekä työn fyysistä kuormittavuutta ja siihen liittyviä tuki- ja liikuntaelämistön sairauksia.

Maakunnista Tampereelle

TSTLY:n toiminta-alue oli alussa laaja: Vaasan, Porin, Rauman, Lahden, Mäntän ja Valkeakosken ympäröimä alue, Tampere sen keskuksena. Jo yhdistyksen perustamisvaiheessa päätettiin, että hallitukseen kuuluu aina myös Tampereen ulkopuolinen lääkäri. Alkuaikoina TSTLY:n toimintaan osallistui siis muitakin kuin pirkanmaalaisia lääkäreitä.

Yhdistyksemme oli ensimmäisiä paikallisyhdistyksiä ja Tampere edisti myös maakuntien asioita. Yhdistyksen perustajajäsenenä oli kollegoja Porista, Raumalta ja Lahdesta. Maakunnista kuljettiin fyysisesti Tampereelle yhteisiin koulutuksiin.

Seitsemän seinäjokelaista työterveyslääkärinä haki yhdistyksen jäsenyyttä vuonna 1992. Myös 2000-luvulla Seinäjoen seudulta osallistuttiin Tampereen toimintaan ja Pohjanmaan työterveyslääkäriyhdistyksen perustamisen jälkeen tehtiin yhteistyötä.

Maakuntien edustusta pidettiin tärkeänä TSTLY:n hallituksessa, ja yhteistyössä kollegat edistivät edustuskiintiöitä myös STLY:n hallitukseen.

Sittemmin Pirkanmaan ulkopuolelle on perustettu omat paikallisyhdistykset. Satakunnassa ei ole omaa paikallisyhdistystä, mutta sielläkin kokoonnutaan rennosti, ilman rekisteröityä yhdistystä.

Loikka Lahdesta

Olli Mäkinen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1990–1991 ja hallituksen jäsen 1983–1993, STLY:n hallituksen puheenjohtaja 2001–2002 ja hallituksen jäsen 1996–2002.

Lahtelainen Pekka Palomäki, entinen Asko-konsernin johtava työterveyslääkäri, muistelee lämmöllä tamperelaisten ja lahtelaisten kollegojen yhteistyön vuosia. Lahdesta Pekka sekä Kari Kaukinen ja Isto Loikkanen olivat perustamassa Tampereen Teollisuuslääkäriyhdistystä. Pekka toimi myös Tampereen yhdistyksen hallituksessa. Vuonna 1976 yhdistyksen 56 jäsenestä viisi henkilöä eli noin joka kymmenes jäsen oli Lahden seudulta.

Vuonna 1985 Lahden seudun työterveyslääkärit järjestäytyivät omaksi yhdistykseksi Lahden työterveyslääkärit ry:ksi, mutta toimivat jo sitä ennen kiltana Kyminlaakson Lääkäriseurassa. Hyvin merkitykselliseksi lahtelaiset kokivat Työterveyshenkilöstön terveydenhuollon hallinnon kurssin, joka järjestettiin Tampereella yhdistyksemme tilauksesta. Kurssille osallistui muutama lahtelainenkin vuonna 1977.

Vuosien mittaan joukko lahtelaisia kollegoita osallistui TSTLY:n kokouksiin ja tapahtumiin. Pekka Palomäki kertoo, kuinka he arvostivat kovasti tamperelaista työterveyshuoltoa ja kokivat Tampereen seudun toimivan esikuvana Suomen työterveyshuollossa. Työterveyshuoltoa oli jo monenlaisissa työpaikoissa, laajasti teollisuuslaitoksissa, yrityksissä ja palvelualoilla.

Pekka Palomäki muistuttaa, että työterveyshuolto on yrityksen voimavara.

Sävelet Satakunnasta

Ulla Kotomäki, työterveyshuollon erikoislääkäri, liikennelääketieteen erityispätevyys, TSTLY:n hallituksen jäsen 1996–1999 ja STLY:n hallituksen jäsen 2006–2008.

Satakuntalaisia tehtaanlääkäreitä oli mukana jo Tampereen Seudun Työterveyslääkäriyhdistyksen perustamisessa ja satakuntalaisia kollegoita yhdistyksemme jäseninä. Porista Arvi Parvinen, Timo Rantanen ja Ilkka Pietikäinen sekä Raumalta Risto Majjala olivat perustajajäseniämme 1970-luvulla ja heidät on nimetty kunniajäseniksimme vuonna 2009. Vuonna 1976 yhdistyksen 56 jäsenestä oli kuusi henkilöä Porista ja yksi Raumalta eli myös Satakunnan edustus oli yli 10 prosentin tasolla jäsenistössämme.

Yhdistyksen perustamisaikoina 1970-luvulla savupiipputeollisuuden olosuhteet loivat tehtaanlääkäreille tarpeen pitää yhteyttä keskenään. Porin seudulla toimivat muun muassa Porin Puuvillatehdas brasilialaisyhteysineen, Teljän telakka Karjarannassa, Rauma-Repola, Rosenlew, Kemira, Teollisuuden voiman Olkiluoto sekä metsäteollisuuden yrityksiä. Valtavia öljynporauslauttoja tehtiin Mäntyluodossa. Vietettiin vaurasta ja kehittyvää perusteollisuuden aikaa ennen 90-luvun rakennemuutosta ja lamaa.

Ulla Kotomäki ja Arvi Parvinen. Arvi vaikutti Porin alueella ja oli perustamassa myös Lounais-Suomen paikallisyhdistystä. Arvi tunnetaan valtakunnallisesta vaikuttamisestaan, STLY-toiminnastaan, työterveyshuoltolain sekä työterveyshuollon kirjallisuuden, kuten Sinisen kirjan ja Työterveyshuollon perusteet-kirjan, edistämisestä.

Ilkka Pietikäinen muistaa nuorena tehtaanlääkärinä saamansa ohjeen Outokumpu Oy:n yllilääkäriltä, lääkintöneuvos Kaj Ahlmannilta: ”Tehtaanlääkärin kannattaa kulkea kaikista tehdasalueen ovista, jotta oppii tuntemaan työt ja työolosuhteet.” Porin tehdasta oli 20 hehtaaria. Hyvä ohje edelleen!

Tampereen yhdistys edusti maakuntia valtakunnallisessa kehittämistyössä. Se oli Arvi Parvisen mukaan virallisesti rekisteröity jo kuukausia ennen STLY:tä. Tehtaanlääkäreillä oli hyvät edellytykset osallistua TSTLY:n toimintaan. Outokummun tehtaanlääkärillä oli muun muassa oikeus käyttää yrityksen edustusautoa, joka oli Cadillac tai Buick, ja kuljettajaa kokousmatkoilla. Länsi-Suomesta oli usean tunnin matka Tampereelle, mutta kollegoita tapaamaan koottiin porukka ja lähdettiin innolla yhdessä Tampereelle tai muuallekin koulutuksiin ja kokouksiin, jopa juhlatmatkoille tai ICOH-kongresseihin ulkomaille.

Paikallisesti kokoonnuttiin lounastapaamiseen kerran tai kaksi kertaa kuussa Porin Suomalaiselle Klubille yli parinkymmenen työterveyslääkärin voimin, osa Kankaanpäästä ja Raumalta saakka. Altistetietout-

ta ei ollut aina helppo löytää kirjallisuudesta, mutta etsimistä ja löydetyn tiedon soveltamista käytäntöön auttoi keskustelu ja verkostoituminen kollegojen kanssa. Akuutit työn ongelmat ja joskus sijaisuudetkin ratkottiin tutussa porukassa ja hyvässä hengessä.

Porissa ja Tampereella oli paljon samantyyppistä teollisuutta. Osa kollegoista oli myös kurssikavereita tai tuttuja opiskeluajoilta. Maakuntien äänen puolustamista työterveyshuollon estradeilla pidettiin tärkeänä ja mahdollisimman monta äänestäjää haalittiin kokouksiin mukaan 1990-luvulla. Pitkien yhteiskyytien aikana savupiippulääkäreiden kokemukset siirtyivät nuoremmille kollegoille ja tunnelma oli rattoisa sekä kannustava. Monet Satakunnan työterveyslääkärit kuuluivatkin sekä Tampereen Seudun että Lounais-Suomen työterveyslääkäreihin.

TSTLY teki Timo Rantasen isännöimän vierailun Harjavallan tehtaille ja nikkelisulatoon. Tamperelaiset kollegat puolisoineen kävivät myös satakuntalaisten vieraina Pori Jazzeilla useana kesänä. Kirjurinluodossa nautiskeltiin yhteisillä vilteillä musiikista ja seurasta. Satakunnan sävelet kutsuvat jäseniämme edelleen.

Suhinaa Seinäjoella

Selina Selin, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2004–2005 ja hallituksen jäsen 2001–2006, Työterveyslääkäri-lehden päätoimittaja vuosina 2009–2014.

Seinäjoella toimi aktiivisesti toistakymmentä työterveyslääkärinä 1990-luvulla. Kollegiaalinen tuki sekä hauskat yhteiset retket ja hetket auttoivat sinnittelemään lama-ajan vaikeissa tilanteissa. Yhdessä ideoituja koulutuksia ja tapaamisia oli säännöllisesti, vaikkei vielä ollut rekisteröityä yhdistystä. Lähikuntien työterveyslääkäreitä oli mukana muilta paikkakunnilta Pietarsaarta myöten.

Seinäjoen Työterveyskeskus Oy:n seitsemän nuorta naislääkärinä päättivät vuonna 1992 laajentaa maailmankuvaansa ja hakea Tampereen Seudun Teollisuuslääkärien jäsenyyttä. Uudet jäsenet toivotettiin lämpimästi mukaan ”herraseuraan”. He päättivät lähteä tutustumaan Tampereen yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen kuuluisiin rapujuhliin. Lopulta seitsemästä naisesta perille asti pääsi vain yksi lasten tai lastenhoitajien sairastumisten vuoksi. Tämä

puolisoineen perille päässyt nuori nainen osoittautui juhlien ainoaksi naispuoliseksi työterveyslääkäriksi! TSTLY on sittemmin naisistunut kiivasta vauhtia, ja jo 1990-luvulla Leena Heinijoki raivasi tietä 2000-luvun naispuheenjohtajien ketjulle.

Tampere oli kehityksen ytimessä ja veti puoleensa monia Seinäjoen seudun nuoria naislääkäreitä, joista on sittemmin tullut yhdistyksemme aktiivisia jäseniä ja kantava voima.

Vuosina 2016–2017 Seinäjoelle perustettiin oma rekisteröity paikallisyhdistys. Tampereelta tarjottiin vetoapua koulutusten järjestämiseen välittämällä Coffee Break -tilaisuuksia etäyhteyksin. Hybriditoteutus ei ollut vielä arkipäivää ja vaati digitekniikasta jampaa hallituksen jäseniltä, mutta kollegiaalisesti haluttiin kannustaa paikallisyhdistystoimintaa.

Yhdistyksen säännöt

Sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoituksena on liittää yhteen alueellaan toimivat työterveyslääkärit, ylläpitää heidän keskuudessaan arvonnukaista henkeä ja ystävyyttä, kohottaa ammattitaitoa, edistää tieteellistä tutkimustyötä sekä kehittää työterveyshuoltoa.

Yhdistys on näissä pyrkimyksissään onnistunut. Olemme kiitollisia perustajajäsenille heidän merkittävästä tuestaan ammatilli-

suutemme, virkistyksemme ja ennen kaikkea verkostoitumisemme hyväksi. Saamme edelleen nauttia heidän työstään.

TSTLY:n ensimmäiset säännöt luotiin vuonna 1973, jolloin yhdistyksen nimi oli Tampereen Seudun Teollisuuslääkärit ry, Industriläkarna i Tammerfors Distrikt rf.

Yhdistyksen säännöt, liite 1

Yhdistyksen nimenvaihto ja sääntömuutos

Yhdistyksen nimenmuutos Tampereen Seudun Teollisuuslääkärit ry:stä Tampereen Seudun Työterveyslääkärit ry:ksi päätettiin Jukka Uitin puheenjohtajakaudella hallituksen kokouksessa maaliskuussa 1996. Muutos hyväksyttiin ja merkittiin yhdistysrekisteriin 4.6.1997, jolloin yhdistyksen nimeksi tuli Tampereen Seudun Työterveyslääkärit ry, Företagsläkarna i Tammerfors Distrikt rf.

Sääntömuutostarve nousi toimialojen muutoksesta. Uuden nimen katsottiin ku-

vaavan paremmin muuttuvaa jäsenkuntaa. Yhdistyksen alkuvaiheen jälkeen tehtaanlääkärien ja sittemmin teollisuuden lääkäreiden osuus pieneni ja eri aloja hoitavien työterveyslääkärien osuus kasvoi. Sääntömuutoksessa nimenvaihdon lisäksi lisättiin yhdistyksen yhdeksi tarkoituksiperäksi yhteydenpito työpaikkojen terveydenhuoltoa edistäviin toimijoihin sekä mahdollisuus myöntää apurahoja ja stipendejä.

Yhdistyksen standaari ja logo

Yhdistykselle luotiin oma standaari ja logo vuonna 1983. Nämä suunnitteli heraldikko Kalle Lehtonen hallituksen luonnoksen pohjalta.

Standaarin symboliikkaan haluttiin Tammerkoski ja kosken ylittävät sillat. Joku näki kuvassa Hämeensillan, joku Satakunnansillan. Silta symboloi työntekijää ja työnantajaa yhdistävää työterveyshuoltoa. Logon T-kirjain edustaa sekä Tamperetta että työterveyslääkäreitä. Standaarissa sillan alta lähtevät hapsut kuvaavat sekä virtaavaa Tammerkoskea että Tampereen dynaamisuutta, logon ympäröivä kaari kaiken tämän yhdistämistä. Lääkäriyden käärmesymboli haluttiin kiertämään tukijalkaa. (Suull. Heikki Takala.)

Logoa on käytetty kaikessa TSTLY:n viestinnässä ja julkaisuissa, ja jokainen jäsen tunnistaa sen. Sähköisen muodon logo sai vasta 2000-luvun alkupuolella.

STLY:n viirit otettiin käyttöön yhdistyksen 10-vuotisjuhlassa 30.9.1983. Viirien jakaminen merkitään lipunluovutuskirjaan viirin antajan, saajan, luovutuksen perusteen ja päivämäärän kera. Puheenjohtaja Heikki Takala luovutti

10-vuotisjuhlassa ensimmäiset viirit perustajajäsenille.

1980–2000-luvulla hallituksen puheenjohtajat ja edustajat lahjoittivat viirejä yhteistyökumppaneille, kansainvälisten vierailujen isännille sekä STLY:n ja sisaryhdistysten edustajille. Vielä 2000-luvun alkupuolella viirejä saatettiin antaa ansioituneille yhdistyksen jäsenille 50- tai 60-vuotismerkkipäivinä.

Selina Selin muistelee, että vuoden 2004 vuosikokouksessa käytiin vilkasta keskustelua standaaareista. Ne olivat loppumassa ja kokouksessa pohdittiin, oliko niitä tarpeen teettää lisää ja oliko niiden jakaminen enää nykyaikaa. Etenkin vanhempi polvi piti perinnettä tärkeänä ja evästi hallitusta tilaamaan niitä lisää. Niinpä perinnettä jatkettiin, ja seuraava viirin saaja oli Kari-Pekka Martimo. Hän sai viirin Tallinnassa kiitokseksi yhdistyksen hyväksi tehdystä ansiokkaasta työstä. Kari-Pekka työskenteli siihen aikaan ”EU Twinning Project on Occupational Health”-projektissa. Viimeisimpänä viiri on luovutettu Timo Rantaselle vuonna 2007 ja Satu Rannistolle vuonna 2008.

Standaarin alkuperäinen väri oli punainen, sillä sen katsottiin sopivan punaisen historian omaavalle Tampereelle. Punainen näkyi myös Tampereen tehdasrakennusten julkisivujen värissä. Myöhemmin logossa ja painotuotteissa käytettiin yleisimmin sini-kultasävyä tai harmaata,

30-vuotisjulkaisuun valittiin vihreän ja mustan yhdistelmä. Ei ole yhtä oikeaa logoväriä, vaan logo saa heijastaa ajan muutosta. Uusi sukupolvi voi valita omat värinsä. Tuorein logoväri yhdistyksen 50-juhlavuoden yhteydessä on punatiilen ja koskensisinisen yhdistelmä.

Vuoden 2003 TSTLY:n puheenjohtaja Katri Tamminen on luovuttanut viirit entisille puheenjohtajille (vas. Pekka Nokso-Koivisto, Jukka Uitti, Leena Heinijoki, Hannu Halme, Olli Mäkinen ja Katri Tamminen).

Asko Aalto sai 20.1.2023 Coffee Breakien 30-vuotisjuhlassa yhdistyksen standaarin liittyen julkaisuun "Varhaiset tehtaanlääkärit Tampereen seudulla". Kuva Selina Selin.

Lipunluovutuskirja, liite 3

Yhdistyksen puheenjohtajat

Yhdistyksen 50 vuoden historiaan mahtuu 25 puheenjohtajaa. Tyypillinen puheenjohtajakausi on kaksi vuotta. Puheenjohtajuuteen on pääasiassa edetty varapuheenjohtajan tai sihteerin tehtävistä, kasvupaikoilta puheenjohtajan rooliin. Väistynyt puheenjohtaja on useimmiten jatkanut vielä vuoden hallituksessa.

Puheenjohtajina toimivat alkuvaiheissa perustajajäsenemme ja isoimpien tehtaiden teollisuuslääkärit. Puheenjohtajia on noussut myös Tampereen Työterveys ry:stä, ensimmäisinä Olli Tiitola vuonna 1978 ja Pertti Kivi vuonna 1984.

Puheenjohtajuus on tuonut vastuuta yhdistystoiminnan ja -kulttuurin ylläpitämisestä. Haastatteluissa entiset puheenjohtajat kuvaavat toimintakausiaan puuhakkaiksi, mutta ennen kaikkea mielenkiintoisiksi ja mukaviksi. Puheenjohtajuuden vuoksi hallituskausi saattoi venyä osalla liki kymmeneen vuoteen, Satu Ranniston ennätys on 15 vuotta. Oman hallituksen kanssa muistellaan, että tunnel-

ma oli aina lämmin, kollegiaalinen ja kannustava. Vallitsi tekemisen meininki.

Moni entinen puheenjohtajamme on ollut uusissa vastuutehtävissä ja saanut ansioidita vaikuttajana. Tie on saattanut jatkua STLY:n hallitukseen, Työterveyslääkäri-lehden toimitukseen ja Lääkäriliiton valiokuntaan, onpa muutama päätyynyt myös sosiaali- ja terveysministeriöön tai työlääkätieteen professoriksi.

Puheenjohtajan nuijan vaihto Aulikki Juntuselta Minna Toomille 29.11.2019 lämpimissä merkeissä.

TSTLY:N PUHEENJOHTAJAT

1973–1975	Erkki Rintala
1976	Paavo Sillanpää
1977	Antti Laine (sihteeri 1973–1976)
1978–1979	Olli Tiitola
1980–1981	Esa Mattila
1982–1983	Heikki Takala
1984–1985	Pertti Kivi
1986–1987	Juhani Alanen
1988–1989	Heikki Rasi
1990–1991	Olli Mäkinen
1992–1993	Hannu Halme
1994–1995	Leena Heinijoki
1996–1997	Jukka Uitti
1998–1999	Heikki Arola
2000	Pekka Nokso-Koivisto
2001–2003	Katri Tamminen
2004–2005	Selina Selin
2006–2007	Miisa Visakorpi
2008–2009	Eliisa Mäenpää
2010–2013	Satu Rannisto
2014–2015	Anu Pekki
2016–2017	Anniina Anttila
2018–2019	Aulikki Juntunen
2020–2021	Minna Toom
2022–2023	Maria Mäkinen

Yhdistyksen puheenjohtajistoa pikkujouluissa 11.11.2022 vasemmalta oikealle: Maria Mäkinen, Minna Toom, Aulikki Juntunen, Anniina Anttila, Anu Pekki, Miisa Visakorpi, Heikki Arola, Hannu Halme ja Olli Mäkinen. Kuva Satu Raitanen.

Ensimmäinen naispuheenjohtaja Leena Heinijoki

Ulla Kotomäki, työterveyshuollon erikoislääkäri, liikennelääketieteen erityispätevyys, TSTLY:n hallituksen jäsen 1996–1999, STLY:n hallituksen jäsen 2006–2008.

Ensimmäisen naispuheenjohtajan TSTLY sai 20. toimintavuotenaan vuonna 1994. Tamfeltin tehtaanlääkärinä työskennellyt Leena Heinijoki oli hallituksessa vuosina 1991–1997 ja puheenjohtajana vuosina 1994–1995. Leena muistelee, että hänet otettiin hyvin vastaan kokeneeseen herraseuraan, vaikka alkuun pientä hämmennystä olikin.

Leena toimi 12 vuoden ajan vuosina 1986–1998 Tampereen Kaukajärvellä Tamfeltin työterveyslääkärinä (ent. Verkatehdas, nyk. Valmet Technologies Kudokset) ja 18 vuotta Ylen työterveyslääkärinä.

Verkatehtaan aikaa Leena muistelee työterveyslääkärin ”kädet savessa”- työskentelemisenä. Työpaikkaselvityksiä tehtiin hoitajaparin ja työsuojelun kanssa aktiivisesti. Käyttöturvallisuustiedotteet olivat paksuisia mapeissa, tiedon selvittely oli ennen nettiäikää melkoista salapoliisityötä. Työterveyslaitosta sai tuki konsultoida.

Töissä ja yhteiskunnassa elettiin kiihkeän rekrytointin aikaa. Lähes yhdessä yössä saapuivat 1990-luvun lama, yt-neuvottelut ja lyhennetyt työviikot. Leena huomasi, että monet jaksoivat vuorotyössä paremmin nelipäiväistä työviikkoa tehdessään.

Hallitustyöskentely oli mielenkiintoista ja mukavaa. Leenan toimikaudella neuvoteltiin ja käynnistettiin omalääkäritoiminnan ja työterveyshuollon integrointi. Myös Coffee Breakit käynnistyivät Timo Saaris-

ton aktiivisuuden ansiosta Tammerissa. Välillä kokoonnuttiin myös Astorin kellarikabinetissa. Tarjolle saatiin paljon lisää työterveyshuollon koulutusta.

Leena Heinijoki

Naisten vuosituhat 2000-luvulla

Naisjäsenet Irja Nyman ja Sari Anttila toimivat TSTLY:n hallituksessa jo vuosina 1973–1975, mutta sen jälkeen tuli miesvalta. Leenan hallitusjäsenyydestä vuonna 1991 käynnistyi hallituksen naisistuminen.

Vuodesta 2001 lähtien kaikki puheenjohtajat ovat olleet naisia. Myös hallitus naisistui 2000-luvulla niin, että vuosina 2015 ja 2018–2020 kaikki hallitusjäsenet olivat naisia. On hienoa, että vuodesta 2021 alkaen miesedustus on jälleen viriämässä.

“Työterveyslääkärien arvon mukaista henkeä ja ystävyyttä.” Piirros Päivi Petrelius.

Hallitustyöskentely

Maria Mäkinen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2022– ja hallituksen jäsen 2018–.

Tampereen yhdistyksen asioita hoitaa sääntöjen mukaisesti sen hallitus, johon kuuluvat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri, varainhoitaja, kaksi jäsentä sekä kaksi varajäsentä. Jäsenet ja varajäsenet ovat olleet molemmat mukana hallituksissa, joissa on käytännössä ollut kahdeksan jäsentä. Hallitus valitaan vaalikokouksessa vuodeksi kerrallaan. Yleensä hallituskokoonpanoissa tapahtuu pientä muutosta lähes vuosittain. Jatkuva vaihtuvuus on taannut lukuisille jäsenille mahdollisuuden hallitustyöskentelyyn, on saatu uutta virtaa, uusia näkemyksiä, ideoita ja vastuunkantajia elinvoimaisena pysyvään yhdistykseen.

Sääntöjen mukaan ainakin kahden hallitusjäsenen toimialueen pitäisi olla Tampereen ulkopuolella. Viime vuosina edellytys on ollut vaikea täyttää työterveyslääkäreiden työpaikkojen keskittyttyä suuriin lääkärikeskuksiin. Yhä harvempi aktiivijäsen tekee töitä edes kehyskunnissa, saati maakunnissa.

Siitä huolimatta tämäkin ehto on pääosin täytetty.

Vuosi vuodelta hallitukset ovat pitäneet huolta siitä, että tutut vuotta rytmittävät tapahtumat pysyvät kohdillaan. Lukuisat jäsenemme ovat toimineet hallituksessa – lyhyimmät hallitusjaksot ovat kestäneet 1–3 vuotta, tavanomainen kausi on ollut 6–7 vuotta ja pisimmän 15 vuoden hallituskauden kunniaa kantaa innostuneena jaksanut ex-puheenjohtajamme Satu Rannisto. TSTLY:n hallituksessa on työskennellyt yhteensä 78 eri henkilöä yhdistyksen historian kuluessa.

Hallituskokoonpanot, liite 2

Hallitustaival

Vaalikokouksen jälkeen järjestäydytään hallitusvirkoihin. Vaalikokouksen valitsema puheenjohtaja kutsuu koolle kokouksen, jossa valitaan hallituksen varapuheenjohtaja, sihteeri ja varainhoitaja. Virallisten roolien lisäksi hallitusjäsenille on muodostunut epävirallisia rooleja, muun muassa viime vuosina yhdistyksen kotisivujen tai Facebook-sivujen ylläpitotehtäviä sekä retki- ja matkavastaavia. Luennoitsijoiden kutsuminen, tilojen ja tarjoilujen varaaminen sekä yhteistyökumppaneiden haaliminen on suuri työ, jonka eteen lähes jokainen kantaa kortensa kekoon. Kun on paljon tekijöitä, ei

Vuoden 1998 hallitus kokoustamassa, vas. Janne Lepola, Pirjo Mäkelä, Katri Tamminen, Pekka Nokso-Koivisto, Annikki Savolainen, Heikki Arola ja Kari-Pekka Martimo. Kuva: Ulla Kotomäki.

kenenkään työosuus ole ylivoimainen. Yhdessä tekeminen ja hyvä lopputulos palkitsevat.

Hallitus kokoontuu useita kertoja vuoden aikana, usein hallitusjäsenten työpaikkojen kokoustiloissa. Tulevan vuoden tapahtumia tarkennetaan, aina riittävä säädettyä sekä lähestyvien että kauempana odottavien tapahtumien kanssa. Seuraavaa vuotakin ajatellaan jo.

Hyväksi käytännöksi on todettu siirtyminen sihteerin tehtävistä puheenjohtajaksi, vaikka puheenjohtajan valinta on toki jäsenten kannatuksen varassa. Sihteerinä toiminta tulee tutuksi ja sihteerisyys toimii oivana pehdytyksenä puheenjohtajan tehtäviin.

Hallituksilla on ollut tapana kokoontua vuosittain vähintään yhdeksi hallituksen-vaihtoviikonlopuksi suunnittelemaan seuraavan vuoden koulutus- ja tapahtumakonaisuutta. Hallitus irrottautuu arjesta ja keskittyy yhdistyksen ja jäsenten tarpeisiin. Kokouksissa syntyy useimmiten vahva luovuuden ja mahtavien ajatusketjujen virta,

Yläkuvassa hallitus vuosimallia 2022 kokoontui Tampereen Keskustorin Kesäkeitaalla suunnittelemaan yhdistyksen 50-vuotisjuhlavuotta. Vas. Minna Toom, Tarja Salminen, Ville Ojanen, Teemu Kuusinen, Teija Mertimo, Satu Raitanen, Tuula Angervuori-Pursila ja Maria Mäkinen.

Alakuvassa TSTLY:n hallitus saatuaan seuraavan vuoden ohjelman pakettiin. Vas. Anne Kinnunen, Kari-Pekka Martimo, Satu Rannisto, Selina Selin, Katri Tamminen, Miisa Visakorpi, Jukka Hiltunen.

stimuloiva tunnelma, luja yhteenkuuluvuuden tunne ja joskus hillitön, joskus hikinen talkootunnelma. Lopulta valkoinen savu nousee piipusta, kun koko seuraavan vuoden ohjelma on valmis.

Hyvän ohjelman synnyttyä on tarpeen nousta liikkeelle ja tutustua lähiympäristöön joko kulttuurin tai liikunnan keinoin ennen maittavaa illallista. Usein mukaan ovat päässeet myös hallitusjäsenten puoliset kiitoksena siitä, että luovuttavat puolisoiden sa vapaa-aikaa yhdistystoiminnalle.

Hallituskauden jälkeen moni väistynyt hallitusjäsen on saanut tilintarkastajan, varatilintarkastajan tai toiminnantarkastajan tehtävän.

Jokainen hallitusjäsen on kiitoksensa ansainnut. Kiitos!

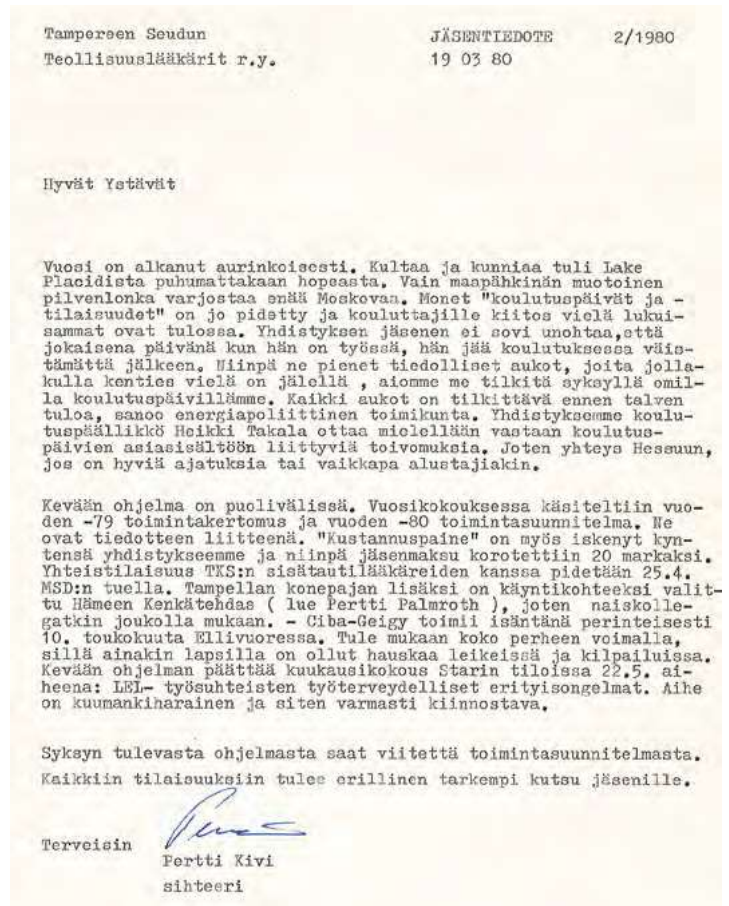
Viereisellä sivulla jäsenkirje keväältä 1980. "Jokaisena päivänä kun hän on työssä, hän jää kouluksessa väistämättä jälkeen. Niinpä ne pienet tiedolliset aukot, joita joillakuilla kenties vielä on jäljellä, aiomme me tilkitä syksyllä omilla koulutuspäivillämme". Siinä loistavat kannustussanat koulutusosallistumisiin Pertsalta!

Kirjeitä sihteeriltä

Maria Mäkinen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2022– ja hallituksen jäsen 2018–.

Hyvä viestintä on yhdistyksen toiminnan perusedellytyksiä. Ilman jäsenviestintää ei osallistujakaan ole. Puheenjohtaja tai sihteeri laatii säännöllisesti tiedotteet ajankohtaisista asioista ja koulutuksista. Kukin omaa luovutetaan käyttäen pyrkii löytämään sanat, jotka houkuttavat jäseniä osallistumaan. Miten tällä kertaa toivotan hyvää kevättä, kesää tai syksyä, mitä vuodenaikaan sopivia viisauksia löydän? On siteerattu runoja ja pohdittu maailman menoa. Oman käden tai kynän jälki on saanut näkyä ja huumorikin on ollut tervetullutta.

Sihteerin tehtävää ovat hoitaneet lukuisat jäsenet, osa puheenjohtajana jatkaen. Kiitämme kaikkia sihteeireitä! Sihteerin rooli on merkittävä. Pöytäkirjojen ja muistion laatimisen ohella sihteeri hallitsee jäsenrekisterin ja huolehtii tiedotteiden lähettämisen. Jäsenmäärän kasvun ja digitalisaation myötä on päästy siirtymään kirjeiden postituksesta ja tarrojen tulostamisesta kohti sähköpostiviestintää. Ja edelleen digitaalitekniikka haastaa sihteeireitä!

Sihteerin muistelmia

Anne Kinnunen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n sihteeri 2001–2004 ja TSTLY:n hallituksen jäsen 2000–2005.

Kirjoitan tätä aurinkotuolissa Gran Canarialla, eikä minulla ole mahdollisuutta faktantarkistukseen täällä. Lisäksi suonissani virtaava veri on 75-prosenttisesti savolaisperäistä, joten vastuu on kuulijalla tai lukijalla.

Tulin mukaan TSTLY:n toimintaan kurssikaverini ja hyvän ystäväni Pirjo Mäkelän houkuttelemana. Pirjo oli jäämässä pois hallituksen varainhoitajan paikalta. Olin jäänyt yllättäen leskeksi vuonna 1998 ja Pirjo ajatteli viisaasti, että tarvitsin vapaa-aikaani mielekästä toimintaa ja uusia sosiaalisia kontakteja. Pirjo oli oikeassa, kuten useasti muulloinkin. Niinpä aloitin hallituksessa vuonna 2000 ja sihteerinä 2001.

Olen aina pitänyt kirjoittamisesta ja se on ollut helppoa. Tästä on ollut lääkärin ja varsinkin työterveyslääkärin työssä hyötyä. Lukemattomat ovat ne lausunnot ja raportit, joita on pitänyt laatia. Puhuminen on ollut vaikeampaa, varsinkin, jos on pitänyt puhua asiasta. Juttu syrjähtelee

helposti kuulijan tavoittamattomiin. Siitä saan hämäläiseltä aviomieheltäni päivittäin huomautuksia. Varainhoitajan pesti oli vapaana, mutta osasin kieltäytyä, sillä en ymmärrä rahoista ja numeroista mitään. Korkeampi matematiikka kyllä onnistuu, todisteena siitä yliopistollinen arvosana, vaikkakaan tästä ei ole elämässä ollut toistaiseksi vielä mitään hyötyä.

Sihteerin homma on sen sijaan helppoa. Kirjoittaa vain ylös, mitä muut puhuvat, ja varsinkin päättävät. Pöytäkirjoihin ei kannata laverrella mitään ylimääräistä, jäsenkirjeissä voi käyttää enemmän luovuutta. Jokin ajankohtainen mietelause, vitsi tai yllättävä runonpätkä onnistuu ehkä herättämään lukijan mielenkiinnon niin, että hän jaksaa lukea kirjeen loppuun saakka.

Sihteeriaikani suurin ponnistus oli 30-vuotisjuhlalehden toimittaminen. Suurimman työn senkin suhteen tekivät muut hallituksen jäsenet. Erityinen kunnia heille, jotka

hankkivat sponsorirahat ja myivät mainostilaa lehdestä. Itse pidin huolta, että luvutut jutut tulivat ajoissa. Lehti painettiin laadukkaalle paperille, ja koko hallitus saattoi olla ylpeä lehden ulkoasusta ja asiasisällöstä.

Merkittävimmältä tuntuivat kuitenkin hallitustyöskentelyn aikana syntyneet ystävyys-suhteet, jotka jatkuvat toivottavasti läpi elämän. Hallituksen vaihtokokoukset, yhdistyksen juhlat, vuosikokoukset, rapujuhlat, lauluillat ja monet muut yhteiset tapahtumat loivat tilaisuuksia tutustua uusiin kollegoihin ja syventää entisiä ystävyksiä.

Sihteerin pestini kesti neljä vuotta, ja olin vielä sen jälkeen vuoden hallituksessa. Siitä on nyt riittävän pitkä aika, että voin sanoa varmuudella noiden vuosien olleen koko työurani parhaat. Tuntui, että kehitystä tapahtui hyvään suuntaan kaikilla sektoreilla. Työterveyshuollon asema oli vahva ja pystyin vaikuttamaan työssäni ja omassa työyhteisössäni. Yhdistyksessä olin mukana järjestämässä tarpeellisia ja mielekkäitä koulutuksia ja kollegoille mahdollisuuksia verkostoitua.

Pisimmän ajan yhdistyksen sihteerinä on toiminut Anne Kinnunen vuosina 2001–2004. Hän oli myös yhdistyksen 30-vuotisjulkaisun päätoimittaja. Annen loihtimia jäsenkirjeitä siivittivät runot ja aforismit. Jäähvyäiskirjeessään Anne muistutti, että uskollinen ystävä on lääkäriäkin kallisarvoisempi.

Kukkaronnyörit

Yhdistyksen toiminta katetaan käytännössä vuosittain kerättävillä jäsenmaksuilla. Toisena tulonlähteenä ovat yhdistyksen järjestämät seminaarit, joiden osallistujamäärät ovat olleet viime vuosina kiitettäviä. Iso kiitos tästä kuuluu teille jäsenille!

Yhdistyksen taloutta vartioi aina yksi hallitusjäsen, joka valitaan varainhoitajaksi. Varainhoitaja pitää hallituksen jäsenet tietoisena yhdistyksen taloudesta suunniteltaessa toimintaa ja sen edellyttämiä investointeja. Koska TSTLY:n tarkoitus ei ole tuottaa voittoa, varainhoitaja ja hallitus

yhdessä huolehtivat siitä, että suunniteltu toiminta tuottaa jäsenilleen sopivasti sekä ammatillista koulutusta että työkykyä edistävää toimintaa – yhdistyksen taloudellisen tilanteen mukaisesti.

Vuosien varrella lääkeyritykset ovat olleet tärkeitä yhteistyökumppaneitamme. Yritykset ovat järjestäneet kanssamme iso- jaakin koulutustilaisuuksia. Viimeisten 20 vuoden aikana lääkeyritysten tukimahdollisuudet ovat kaventuneet, mikä onkin näkynyt yhdistyksemme jäsenmaksun korotustarpeena.

*Kiitämme yhteisistä
vuosista ja toivotamme
menestystä myös tulevaan.*

Hyvinvointia rakentamassa

Tutustu **Aesculapius.fi** -sivustoon

Jäsenistö – kollegakunta

Toimivan yhdistyksen luo osallistuva jäsenistö. Yhdistyksen arvojen mukainen tavoite “liittää yhteen alueellaan toimivat työterveyslääkärit, ylläpitää heidän keskuudessaan arvon mukaista henkeä ja ystävyyttä” on vuosien kuluessa toteutunut. Yhdistyksen toiminnassa mukana olevalle verkostoituminen on mahdollista viimeistään koulutuksen tarjoilujen lomassa. Samoin yhdistyksen koulutusanti on koettu oman työn tarpeita ja omaa ammatillista osaamista hyödyttäväksi.

Näillä peruselementeillä TSTLY:n jäsenmäärä on kasvanut tasaisesti: Yhdistystä oli perustamassa 26 tehtaanlääkärinä, ja keväällä 1974 rekisteröitymisvaiheessa jäseniä oli jo 37. Seuraavien 15 vuoden kuluessa määrä oli kasvanut yli kaksinkertaiseksi ja jäsen-

määrä oli jo 89 henkilöä vuonna 1988. Yhdistyksen täyttäessä 20 vuotta vuonna 1993 jäseniä oli 111 ja kymmenen vuotta myöhemmin reilusti yli 150. Nyt 50-vuotiaalla yhdistyksellä on jo lähes 250 jäsentä.

Tehtaanlääkärien aikakaudella vallitsi miesvalta ja naislääkärit olivat yleisesti harvinaisempia. Rekisteröitymisvaiheessa 37 jäsenen joukossa oli viisi naislääkärinä, mikä oli 13 % jäsenistä. Vuonna 1993 naispuolisia työterveyslääkäreitä oli 32 eli 29 % jäsenmäärästä. 2000-luvulla yli 60 % jäsenistä on naisia, samoin kuin valtaosa uusista jäsenistä.

Yhdistykseen on muotoutunut vuosien saatossa lämmin ja yhteisöllinen kollegiaalinen ilmapiiri – joku on sanonut, että “kuin toinen perhe”.

Keskivertojäsenet

Tuula Angervuori-Pursila, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen sihteeri 2022– ja hallituksen jäsen 2021–.

TSTLY, tuo arvokkaasti ikääntynyt yhdistys, edelleen hyvin aktiivinen ja vireä, ja vaikka lastentaudeista on jo aikaa, ei kasvu ole tyrehtynyt. Nykyisin yhdistyksellä on jo lähes 250 jäsentä. Alun intiimistä ”herrakerhosta” on tultu pitkälle. Onneksi yhdistyksen sisälle mahtuu edelleen ”herraseuroja” jopa useampia, eikä mikään estä perustamasta vaikka ompeluseuraa jäsenistön kesken.

Yhteistä meille kaikille on koulutuksen arvostaminen. Laadukkaiden koulutusten tarjoaminen jäsenille on prioriteetti numero yksi, mutta yhtään ei pidä väheksyä kollegojen tapaamisen merkitystä. Siksi hybridiäikana on edelleen tärkeää, että koulutuksiin tullaan myös paikalla päälle, eikä ainoastaan ”etäillä”.

TSTLY:n keskivertojäsen on muuttunut ympäröivän maailman mukana ja on nyt hie-

man erilainen kuin yhdistyksen alkuaikoina. Kävimme läpi yhdistyksen jäsenrekisteriä ja teimme analyysiä keskivertojäsenestä. Huvitimme itseämme laatimalla ”prototyypit” 1970-luvun ja 2020-luvun TSTLY:n jäsenistä.

Yhdistyksen 250 jäsenestä löytyy seitsemän Pekkaa ja seitsemän Minnaa. Keskimäärin Pekat edustavat varhaisempaa ikäkautta, Minnat ovat vielä kiinteästi työelämässä mukana olevia lääkäreitä. Sukunimemme on tyypillisimmällään Jokinen, mutta pääasiallisesti olemme halunneet sukunimellä erottautua. Työterveyslääkärit ovat varsin homogeenistä porukkaa – hakeudumme alalle samoista luonteenpiirteistä, kiinnostuksista ja tarpeista lähtöisin. Pekat ja Minnat edustavat meitä kaikkia jäseniä. Tunnistatko itsesi Pekan ja Minnan kuvauksista?

MINNA-KAISA – TYÖTERVEYSHUOLLON ERIKOISLÄÄKÄRI

-usean yrityksen vastuulääkäri ja moniammatillisen tiimin jäsen

Minna-Kaisa on noin 47-vuotias henkilö, naisoletettu, vaikka sukupuolen oletaminen ei enää olekaan aikakauden hengen mukaista, eikä usein relevanttia. Pääsääntöisesti Minna-Kaisalla on ollut 1–2 raskausvapaata ja siten 1,8 lasta kotona, ja kotona on kotieläin, joka muistuttaa lähtemään töistä ajoissa, ettei kotoa löydy robotti-imuri Torstin levittämiä eritteitä ympäri olohuoneen mattoa.

Työterveyteen Minna-Kaisa on ajautunut anestesiologyan tai kirurgian kautta, kun on realisoitunut, että lapset ja päivystäminen on vaikea yhdistelmä, vaikka kotoa löytyisikin insinööripuoliso. Minna viihtyy luonnossa, lenkkimaastotkin hän hakee harjuseudulta, kiipeillen munkin tuoksuissa maisemassa, mieluiten kollegaystävän kanssa, kun teini-ikäiset lapset harrastavat joukkueurheilua, esimerkiksi koripalloa. Minna-Kaisa on mukana lasten harrastuksissa ja innostunut järjestötoiminnasta, kuten vanhempainyhdistyksestä. Siksi työaika on pääsääntöisesti osa-aikainen. Tunnollisena työntekijänä päivät joskus silti venyvät, mutta onneksi kiireisen aikataulun pelastaa Jarppa, eli hybridi-Yaris, jolla pääsee nopeasti paikasta toiseen, jos sähköpyörän lataus on loppunut. Kaahailuun ei tietenkään sorruta, kummallakaan vempaimella.

Vaatteikseen Minna-Kaisa valitsee mieluiten housut ja paidan, jota ei tarvitse silitellä. Asun kruunaa neuletakki, joka on mukava käyttää tilanteessa kuin tilanteessa, ja saa helposti pois lääkärintakin alta, jos sellainen on edes käytössä. Hiukset ovat lyhentyneet opiskeluaikojen ponnarista vaaleaan asialliseen kampaukseen, jonka väri on valittu sopimaan näyttöpäätelaseihin. Koulutuksiin Minna-Kaisa osallistuu mielellään, mutta paheena voidaan pitää Teams-koulutusten aikaista multitaskaamista, tosin neuletyö luentojen aikana on jo ennen hybridikauttakin usein ollut mukana.

PEKKA JUHANI – TEHTAANLÄÄKÄRI

Piirrokset Päivi Petrelius

Pekka-Juhani on kiinnostunut yhteiskunnallisista asioista, innokas kouluttautumaan ja osallistuu koulutuksiin mielellään myös ulkomailla. Pekka-Juhanin työnantaja on isohko tehdas tai ry-tyyppinen konserni, jossa asiakkaina on useampi tehdas.

Pekka-Juhani on opiskellut lääketiedettä mahdollisesti ulkomailla, ja työterveyteen hän on ajautunut kirurgin tai kunnanlääkärin tehtävistä. Sivistynyt, kulmahousuissaan viihtyvä, aina puhdas paita ja solmio lääkärintakin tai pikkutakin alla. Hän osaa arvostaa hyviä juhlia, erityisesti rapujen ja kollegoiden kanssa.

Työssä altisteet ovat merkittävässä roolissa, suojainten käytöstä pitää tanottaa. Varhainen välittäminen mahdollisesti näkyy jo työpaikalla, mutta ei sellaista pehmoilua voida sallia ääneen sanottavan.

Pekka-Juhani on perheellinen. Työ on paremmin palkattua kuin kunnalla tai sairaalassa, ja siksi lääkärimies onkin suorastaan kuumaa tavaraa avioliittorintamalla. Pekka-Juhanin perheen perustamisen aikakaudella avioliitto on sallittu vain eri sukupuolta olevien kesken.

Pekka-Juhanilla on jo muutamia simpsakoita tyttökollegoita, mutta raskas tehdasmaailma ei erityisesti houkuta heitä työterveyshuoltoon. Työnantajalle ollaan uskollisia ja työsuhteet ovat pitkiä, ellei yhteiskunnallinen vaikuttaminen ala kiinnostaa ja kutsu käy esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriöön.

Yhteistä Pekka-Juhanille ja Minna-Kaisalle on, että he ovat ylpeitä erikoisalastaan, kollegoistaan ja vireästä yhdistyksestään. Yhdessä odotamme seuraavia vireitä vuosikymmeniä ja toivotamme uusien Aino-Olivia-Leo-Einojen (yleisimmät nimet lapsille vuonna 2020) liittymistä työterveyslääkärien hienoon porukkaan.

Viestintuoja-palkinto

Aulikki Juntunen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2018–2019, hallituksen jäsen 2015–2020 ja STLY:n hallituksen jäsen 2022–2023.

Lainaukset Työterveyslääkäri-lehdestä 3/2015 Työterveyslääkäri-lehden luvalla

Tampereen Seudun Työterveyslääkäriyhdistys pitää tiedon tuomista yhdistykseen tärkeänä. Tästä arvosta on syntynyt yhdistyksen Viestintuoja-kiertopalkinto, jonka hallitus myöntää

jäsenelle ansioituneesta toiminnasta kahden vuoden välein. TSTLY:n kunniajäsen Iiro Kilpi-kari lahjoitti vuonna 2013 tekemänsä pronssi-veistoksen Viestintuoja-kiertopalkinnoksi.

Kuka on Viestintuoja

TSTLY:n Viestintuoja-palkinto myönnetään henkilölle, joka on edistänyt yhdistyksen toimintaa ja tarkoitusta poikkeuksellisen ansiokkaasti jakamalla työterveyshuollollista tietoa ja viisautta yhdistyksen jäsenille. Työterveyshuollossa tarvitaan laaja-alaista asiantuntijuutta edistämään kehittymistä, uuden op-

pimista ja tiedon soveltamista. Viestintuoja joutuu ottamaan riskin myös sellaisen tiedon tuomisesta, jota ei haluta kuulla tai joka koetaan epämiellyttäväksi. Viestintuojalta edellytetään rohkeutta ottaa selvää ja löytää oleellisia asioita sekä uskallusta tuoda ne yhteisölle.

TSTLY:n Viestintuojat

Tampereen Seudun Työterveyslääkäriyhdistyksen hallitus valitsi ensimmäiseksi Viestintuoja-palkinnon saajaksi Riitta Saunin vuonna 2013. Palkinto siirretään seuraavalle viestin-

tuojalle kahden vuoden välein. Vuonna 2015 Viestintuoja-palkinto myönnettiin Selina Selinille, vuonna 2017 Satu Rannistolle, vuonna 2019 Jukka Uitille ja vuonna 2021 Virpi Liukkoselle.

IIRO KILPIKARI

Iiro Kilpikari, LT, epidemiologian professori 1995–1997, TSTLY:n hallituksen jäsen 1973–1979, varainhoitaja 1978–1979 ja kunniajäsen 2009.

VIESTINTUOJA-PATSAS

Veistos kuvaa kreikkalaisten olympolaista jumalaa Hermestä, joka oli tiedonkulun ja sosiaalisen kanssakäymisen jumala, kaupan, tieteen ja lääketieteen jumala, ja toimi jumalien sanansaattajana. Siivekkäiden sandaaliensa avulla Hermes kuljetti viestejä jumalten ja kuolevaisten välillä, toi Zeuksen lähettämät unet nukkuvien mieliin ja saattoi kuolleet manalaan. Hän oli ainoa, jolla oli lupa kulkea tämän maailman ja manalan välillä. Hermeen äly oli vertaansa vailla, hän keksi aakkoset, tähtitieteen, mitat ja tulevaisuuden ennustamisen. Kreikkalaiset yhdistivät Hermes-jumalaan egyptiläisten Thot-jumalan, jonka uskottiin keksineen muun muassa luonnontieteet, lääketieteen, tähtitieteen, numerot, geometrian, kirjoittamisen ja lukemisen.

Iiro Kilpikari on paitsi työurallaan ansioitunut lääkäri, myös hämmentävän monipuolinen kollega. Häntä kiinnostavat niin tiede, taide kuin tekniikkakin. Iiro on suorittanut taideopintoja kaikkiaan 140–150 opintopistettä, ja arkkitehtuurin perusopintojakin kuusi opintoviikkoa. Hänet tunnetaan taideharrastuksistaan, erityisesti kuvanveistosta. Kilpikarin kuvataidetta on nähty lukuisissa yhteis- ja yksityisnäyttelyissä.

VIESTINTUOJA RIITTA SAUNI, 2013

Riitta Sauni, työterveyshuollon professori, LT, on toiminut työuransa aikana työterveyshuollon erikoislääkärin tehtävissä ja vastaavana lääkärinä sekä Työterveyslaitoksella tutkimuksen, opetuksen ja työlääketieteen poliklinikan tehtävissä. Lisäksi Riitta on toiminut Lääkäriliiton valiokunnissa, STM:n työsuojeluosaston ylilääkärinä ja STLY:n puheenjohtajana. Riitta on siirtynyt Tampereen yliopiston työterveyshuollon professorin tehtäviin 1.1.2020. Riitalle myönnettiin Viestintuoja-palkinto etenkin hänen moninaisesta vaikuttamis- ja kehittämistyöstään useilla yhteistyötahoilla.

VIESTINTUOJA SELINA SELIN, 2015

Selina Selin, työterveyshuollon erikoislääkäri, on toiminut monissa vastuurooleissa: Seinäjoen Työterveyskeskus Oy:ssä toimitusjohtajana ja hallituksen jäsenenä, Tampereen Työterveys ry:ssä (nyk. Finla Työterveys Oy) työterveyslääkärinä, erikoistuvien kouluttajana, luottamusvaltuutettuna ja työsuojeluvaltuutettuna. Tampereen yliopiston apulaisopettajana hän

työskenteli vuosina 2002–2003. Selina on toiminut kollegojen työnohjaajana. Hän on ollut järjestämässä yhdistyksen jäsenille työnohjausta ja kognitiivisen psykoterapian lyhytkursseja. Työterveyslääkäri-lehti sai aiemmin toimittajana työskennelleestä Selinasta ensimmäisen tamperelaisen päätoimittajan vuosiksi 2009–2014. TSTLY:n hallituksessa Selina toimi vuosina 2001–2006 ja hallituksen puheenjohtajana vuosina 2004–2005. Selinalle on myönnetty STLY:n kultainen ansiomerkki.

VIESTINTUOJA SATU RANNISTO, 2017

Satu Rannisto on pitkän työuran tehnyt työterveyslääkäri, joka on toiminut ylilääkärin tehtävissä ja Työterveyslaitoksen kouluttajalääkärinä. Satu on ollut yhdistyksemme hallituksen jäsenenä vuosina 2000–2014, puheenjohtajana vuosina 2010–2013 ja varainhoitajana 2000–2009. Satu on edustanut vuosia työterveyshuoltoa Suomen Lääkäriliitossa, STM:ssä ja opetus- ja kulttuuriministeriössä sekä vaikuttanut monissa kansainvälisissä tehtävissä. Satu on saanut STLY:n Vuoden Terveysteko -palkinnon vuonna 2014. Satun ansio Viestintuojapalkinnon myöntämiseksi on ollut Tampereen

yliopiston täysaikaisen työterveyshuollon professuurin eteen tehty ponnistelu.

VIESTINTUOJA JUKKA UITTI, 2019

Jukka Uitti, emeritusprofessori, LT, dosentti, on toiminut työurallaan Työterveyslaitoksessa erikoislääkärinä vuosina 1985–1992, ylilääkärinä 1992–2019 ja Työterveyslaitoksen ja Tampereen yliopistollisen sairaalan työlääkätieteen poliklinikan ylilääkärinä vuosina 1993–2014. Jukka on hoitanut ansiokkaasti Työterveyshuollon ja työlääkätieteen professuuria vuodesta 2014 lähtien. Jukka toimi TSTLY:n puheenjohtaja vuosina 1996–1997 ja hallituksessa vuosina 1990–1997. Eläköidyttyään 1.1.2020 Jukka on kohonnut emeritusprofessoriksi ja vaikuttaa edel-

leen työterveyshuollon kentällä. Korkeasta asemastaan huolimatta Jukka on helposti lähestyttävä kollega, joka jakaa auliisti tiedonjyväsiiän niitä kaipaavalle.

VIESTINTUOJA VIRPI LIUKKONEN, 2021

Virpi Liukkonen, LT, työterveyshuollon erikoislääkäri, on toiminut Tampereen yliopistossa työterveyshuollon kouluttajalääkärinä ja ollut kehittämässä työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusta sen nykyiseen monimuotoiseen koulutuskokonaisuuteen. Virpi on vienyt työterveyshuollon ilosanomaa kaikille lääketieteen opiskelijoille sekä ohjannut lukuisten työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkäreiden koulutusta. Virpi toimi TSTLY:n hallituksessa vuosina 2008–2017.

Ylärivissä vasemmalta Riitta Sauni, Selina Selin ja Satu Rannisto. Alarivissa vasemmalta Jukka Uitti ja Virpi Liukkonen.

Viestintuojapalkinto vuonna 2021 ojennettiin Virpi Liukkoselle tämän kotipihassa koronapandemian etätoiminnan aikana. Kuva Teija Mertimo.

VIESTINTUOJAPALKINNON LUOVUTUS 26.3.2021

Minna Toom, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2020–2021 ja hallituksen jäsen 2016–2022. Virpi Liukkonen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen jäsen 2008–2017. Työterveyslääkäri-lehti 2/2021 (julkaistaan Työterveyslääkäri-lehden luvalla).

Virpi on pitkäjänteisellä työllään tukenut kaikkia meitä Tampereella erikoistuneita lääkäreitä. Myös kouluttajalääkärit ovat aina saaneet tukeutua Virpiin. Virpi on ollut pitkään yhdistyksemme hallituksessa ja siten toiminut vuosien ajan tärkeänä linkkinä yliopiston ja yhdistyksemme välillä.

Virpin lempeys, helposti lähestyttävyys, sydämellisyys ja ainainen auttamishalu ovat tehneet minuun ja moneen muuhun yhdistyksemme jäsenen lähtemättömän vaikutuksen ensitapaamisesta lähtien.

Kiitämme lämpimästi Virpiä hienosta pitkäjänteisestä työstä Tampereen seudun työterveyslääkärit ry:n jäsenten ja erikoisalamme hyväksi!

Yhdistyksen hallituksen puolesta
puheenjohtaja Minna Toom

Kiitos, tämä oli suuri ja odottamaton kunnia! Palkinto on minulle merkityksellinen siksi, että pronssiveistoksen on tehnyt itse suuresti arvostamani kollega ja yhdistyksen kunniajäsen liro Kilpikari. Minua ennen palkinnon saaneet Riitta, Selina, Satu ja Jukka ovat minulle paitsi ammatillisesti esikuvia ja epävirallisia mentoreita ehkä itsekään sitä tietämättä, myös henkilökohtaisesti tärkeitä ihmisiä. Tuntuu siis uskomattomalta olla seuraava lenkki tässä ketjussa.

Koen, että saan olla työssäni etuoikeutetussa asemassa. Työtä olen saanut ja saan tehdä huikaiden kollegoiden kanssa, ja yhteistyö tehtävään sitoutuneiden kouluttajalääkäreiden kanssa on aina yhtä hienoa.

Ja sitten kaikki omat erikoistujani – merkityksellisimmät hetket tässä työssä syntyvät siitä, kun on voinut auttaa erikoistumisen polulla eteen tulleissa esteissä.

Virpi Liukkonen

TSTLY vaikuttajana

Tampereen Seudun Teollisuuslääkäriyhdistyksen alkuajoista lähtien pidettiin tärkeänä ottaa kantaa yhteiskunnallisiin asioihin ja työelämän muutoksiin sekä olla vaikuttamassa työelämän kehittämiseen.

Aluksi tehtaiden työpaikkalääkärit olivat niukkalukuinen ja arvovaltainen toimija, jonka oli helppo päästä vaikuttamaan yrityksen johtoportaaseen. Lääkäreitä kuunneltiin. Nykyään terveystietoisuus on yleisempää, yrityksillä on omaa työsuojeluhenkilöstöä ja lääkärit työskentelevät usein lääkärikeskuksissa. Luontevaa keskusteluyhteyttä yritysjohtoon on vaikeampi saada. Yhteiskunnan päättäjiinkään ei ole enää helppo luoda vaikutussuhteita.

Paikallistasolla yhdistys on vaikuttanut onnistuneesti etenkin OmaLääkäri-integraa-

tiossa ja täysiaikaisen professuurin saamisessa Tampereelle.

TSTLY:llä oli aktiivinen keskusteluyhteys muiden erikoislääkärialojen kanssa 1970–1980-luvulla. Yhdistyksellä oli yhteisiä kokouksia muun muassa kirurgien ja sisätautilääkäreiden kanssa. Luotiin työterveyshuollon ja erikoissairaanhoidon välisiä pelisääntöjä. Keskusteluyhteys on ollut taas pitkään niukka, mutta käynnissä olevien Työotehankkeiden myötä virinnyt uudelleen. Uusien hyvinvointialueiden kanssa on yhteistyöodotuksia.

Yhdistyksessä on pidetty tärkeänä tamperelaisten työterveyslääkäreiden kuulumista valtakunnallisiin toimielimiin. Tässä on myös onnistuttu.

Yhteistyö Suomen Työterveyslääkäriyhdistyksen kanssa

Olli Mäkinen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1990–1991 ja hallituksen jäsen 1983–1993, STLY:n hallituksen puheenjohtaja 2001–2002 ja hallituksen jäsen 1996–2002.

Emoyhdistyksemme Suomen Työterveyslääkäriyhdistys, STLY, on perustettu vuonna 1946, mutta rekisteröity 25.9.1974. Siten paikallinen yhdistyksemme ehdittiin rekisteröidä ennen STLY:tä.

STLY:n hallituksissa oli 1990-luvun puoliväliin asti vaikeuksia saada maaseudun ääntä tarpeeksi kuuluviin. Tampereen seudulla haluttiin tähän muutosta. Hallituksen jäsenistä äänestäminen tapahtui paikan päällä ja niinpä Tampereelta saatettiin järjestää bussikyyditys Helsinkiin vaalipäivinä.

STLY:n ja paikallisyhdistysten neuvotteluissa 1990-luvun lopulla saatiin epävirallinen sopimus siitä, että jokainen alaosasto saa yhden jäsenen hallitukseen. Edelleen 2000-lu-

vun alussa yhteistuumiin lisättiin suositus, että suurimmat alaosastot Tampereen seutu, Lounais-Suomi ja Pohjois-Suomi saavat STLY:n hallitukseen kukin kaksi jäsentä.

Tampereen kollegat ovat olleet ansiokkaasti kehittämässä STLY:n toimintaa. Tarvittaessa tamperelaiset ovat olleet myös se kriittinen äänitorvi, joka on ohjannut emojärjestöä oikeaan suuntaan. Joukostamme on noussut STLY:n hallitukseen useita puheenjohtajia, varapuheenjohtajia, sihteeri ja hallituksen jäseniä.

Hallituksessa toimi vuosien varrella moni tamperelainen edustaja. Ensimmäinen Tampereen yhdistyksestä valittu puheenjohtaja oli Arvi Parvinen vuosina 1987–1990

(hallituksen jäsen 1972–1990), seuraava Olli Mäkinen vuosina 2001–2002. Tämän jälkeen puheenjohtajina ovat toimineet Heikki Arola vuosina 2005–2006, Riitta Sauni vuosina 2011–2012, Satu Rannisto vuosina 2017–2018 ja Anniina Anttila vuosina 2021–2022.

Omien edustajien avulla saatiin kuuluviin paikallisyhdistysten toiveita ja tarpeita. Tärkeää oli pitää esillä työterveyslääkäreiden roolia työikäisten palveluketjuissa ja edis-

tää asioita, jotka mahdollistavat työn menestyksekkään tekemisen. STLY:n tehtävissä saattoi olla mukana muun muassa STM:n ja Kelan työterveyshuollon neuvottelukunnissa ja monissa työterveyshuollon kehittämisprojekteissa. Olli Mäkisen puheenjohtajakaudella viimeisteltiin uusi vuonna 2002 voimaan astunut työterveyshuoltolaki. Sen asetuksissa edellytettiin kokopäivätoimista työterveyslääkäriltä työterveyshuollon erikoislääkärin pätevyyttä.

STLY:n syysseminaarissa verkostoitumassa syksyllä 2021. Vas. Rea Lagerstedt, Ulla Kotomäki, Riitta Sauni, Selina Selin ja Tuija Sirkka.

Työterveyslääkäri-lehti

Ensimmäinen Työterveyslääkäri-lehti julkaistiin vuonna 1983. Ajatus oman alan ammattilehdestä oli muhinut jo edeltävinä vuosina, mutta aloitus viivästyi, kun työterveyshuoltolain ja erikoisalan syntypuuhat työllistivät jäseniä.

Tampereen Työterveys ry:n palveluksessa työterveyslääkäriuransa tehnyt Pertti Kivi muistelee 1980-luvun koulutustapahtumissa lehden perustamisesta käytyjä keskusteluja. Hän oli mukana ensimmäisessä toimituksessa yhdistyksemme edustajana peräti yli 15 vuotta. Tamperelaisedustus lisääntyi, kun tuolloin Tampereen Aluetyöterveyslai-

toksessa ollut Jukka Uitti liittyi Työterveyslääkäri-lehden toimitukseen vuonna 1993. Jukan toimittajaura jatkui 10 vuotta, vuoteen 2003 asti.

Vuonna 2003 toimituksessa aloitti Selina Selin. Selinasta leivottiin ensimmäinen tamperelainen päätoimittaja vuosiksi 2009–2014. Selinan jälkeen tamperelaisina päätoimittajina ovat jatkaneet Miisa Visakorpi ja nykyinen päätoimittaja Saara Taponen.

Vuoden 2022 toimituksessa vaikuttavat tamperelaisina toimittajina Aulikki Juntunen ja Riitta Sauni.

Viereisellä sivulla ensimmäisen tamperelaisen päätoimittajan ensimmäinen pääkirjoitus vuodelta 2009.

Työelämän kansainvälistyminen – rikkaus ja haaste

Perinteisesti suomalainen työntekijä on solminut työnantajansa kanssa psykologisen sopimuksen ajatuksella: jos hoidan työni hyvin, saan pitää työpaikkani. Kansainvälisten yhtiöiden vallatessa yhä enemmän alaa on monen työnantaja muuttunut kasvottomaksi ja arvottomaksi. Paikallisilla esimiehilläkin on usein vain toimeenpanoväistys, ei juuri harkintavaltaa. Osa nuorista työntekijöistä on jo oppinut pelaamaan – työpaikassa ollaan niin kauan kun siitä on hyötyä. Uskollisuus ei ole enää hyve. Win-win-periaate valtaa alaa. Globaali raha tekee pesänsä mihin milloinkin, minkä yhtenä seurauksena lama nyt heiluttelee niin työpaikkoja kuin arvojakin pakottaen rakennemuutoksiin.

Kansainvälisessä yrityksessä esimies saattaa olla toisesta maasta ja kulttuurista, tiimi työskentelee hajallaan ympäri maailmaa ja työyhteisö muodostuu eri kansallisuuksista. Alaisilla voi kullakin olla erilainen työehtosopimus ja loma-ajat kunkin maan lainsäädännön mukaan.

Eri kulttuureissa suositaan erilaisia temperamentteja ja vuorovaikutustapoja. Se mikä on normaalia käytöstä Suomessa, voi vaikuttaa depressiiviseltä ja pidättyvältä Italiassa.

Suomalaista suoraan asiaan syöksyvää, yksin asioista päättävää liikemiestä saatetaan kummeksua ja pitää epäkohteliaana delegaatioihin tottuneissa Aasian maissa, joissa on ensin tapana tutustua ja vaihtaa kuulumisia, niin kauppakin alkaa sujua. Eikä tarvitse lähteä Ruotsia pidemmälle, kun vastassa on hyvin keskustelevala päätöksentekokulttuuri. Vaikka meilläkin on alettu arvostaa demokraattista ja keskustelevaa esimiestä, kuuluu monessa muussa maassa johtajan ominaisuuksiin autoritäärisyys, kun taas päätöksistä neuvotteleva esimies herättää epäluottamusta.

Kansainvälisyys, tietokoneet ja matkustelu tuovat lisämaustetta työhön, mutta usein mukanaan myös 24/7-työajan. Mobiili työ ei ole aikaan tai paikkaan sidottua, se sujuu lentokentillä siinä missä kesämökilläkin.

Ulkomaankomennusten lisääntyessä on alettu miettiä, mikä sopii minkälaiseen kulttuuriin ja pohjaa myös perheiden sopeutumista.

Kriisinhallintatehtävät ovat puhuttaneet – mikä on sotaa ja missä ovat kansainvälisen vastuun rajat?

Kansainvälistymisen myötä toisaalta herää yhteisöllisyyden ja lähiesimiehen tuen kaipuu. Moni tahtooi lähtiä ja esimiehen, jonka kanssa olisi helppo keskustella työstä ja elämäntilanteesta haasteistakin tarvittaessa. Miten lähestyä vierasla kielellä esiniestä, jonka tapaa kasvotusten palaverissa kerran pari vuodessa?

Vaan eipä tavallinen suomalainen työyhteisökään enää ole pellavapäisten sinisilmien homogeeninen massa, vaan meitä suomalaisia alkaa olla monenkirjava joukko erilaisin kulttuuritaustoin. Työperäinen maahanmuutto puhuttaa. Kiinasta on saatu metallimiehiä, Filippiineiltä koulutetaan sairaanhoitajia ja Thaimaasta palkataan marjanpöimijöitä kesäksi. Kansainvälisten yritysten työntekijöiden ohella on yksittäisiä tulijoita, niin pakolaisia kuin puolison mukana Suomeen muuttaneita perheineen. Onpa meille saatu EU:n kemikaalivirastokin.

Kansainvälisyys haastaa työterveyshuollon. Vanhojen altisteiden ohella pitää olla hereillä infektioautien ja rokotussuojan arvioinnissa pandemioihin varautumista myöten. Työyhteisö ja johtaminen heijastuvat työkykyyn, sitoutumiseen ja luomisvoimaan. Joudumme miettimään menetelmiämme, kun työ karkaa työntekijän kanssa lentokentille, juniin ja birrivaaruuteen. Mikä on työterveyshuollon rooli, miten tutkimme ja hahmotamme työtä, jota tehdään meidän ulottumattomissamme? Entä otammeko huomioon sopeutumisen ja kotoutumisen? Entä kun oikeilevan työntekijän esimies asuu Ruotsissa tai Ranskassa? Osaammeko me hoitaa ja ohjata niistä kulttuureista tulevia, joissa ei ole sellaista luottamusta terveydenhuoltoon kohtaan kuin meillä –ymmärrämmekö ja rulemmeko me oikein ymmärretyksi, kun peruskäsitteemme ovat vieraita?

Työterveyshuollon haasteet ovat moninaiset. Minkä roolin otamme?

Tervetuloa Kansainvälisyys ja työ –teemanumeron pariin ja samalla uuden päätoimittajan ja osin uusiutuneen toimituskunnan aikakauteen.

Kiitos kiehtovista yhteisistä vuosista ex-päätoimittaja Tuija Sirkka ja uusiin haasteisiin siirtyvät toimittajat!

Selina Selin, päätoimittaja

Tamperelaiset edustustehtävissä

Lääkäriliiton toiminnassa mukana

Eliisa Mäenpää, LT, työterveyshuollon erikoislääkäri

TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2008-2009 ja hallituksen jäsen 2004-2010.

Työterveyslääkäri-lehti 4/2021 (julkaistaan Työterveyslääkäri-lehden luvalla).

Suomen Lääkäriliitto tarjoaa useita mahdollisuuksia olla vaikuttamassa yleisesti työterveyshuollon tarpeisiin ja tuoda esiin maakuntien alueellisia näkemyksiä. TSTLY:n hallitus on aktiivisesti kannustanut hakeutumaa edustustehtäviin.

Useat TSTLY:n jäsenet ovatkin toimineet Lääkäriliiton toiminnoissa, joko hallituskautensa jälkeen tai sen aikana. Myös rivijäsenemme ovat olleet aktiivisia vaikuttajia. Viimeksi vuosina 2020–2021 ex-puheenjohtajamme Satu Rannisto toimi Lääkäriliiton hallituksessa ja ex-puheenjohtaja Anniina Anttila Lääkäriliiton valtuuskunnassa. Suomen Lääkäriliiton työterveyslääkärit -alastosastoissa ja valiokunnissa taas on toiminut ja toimii lukuisia jäseniämme. Suomen Lääkäriliiton valiokunnat ovat toimineet kaikilla

yliopistosairaala paikkakunnilla vuodesta 2011. Alueellisesti toimii kolme valiokuntaa: professiovaliokunta, edunvalvontavalio-kunta ja terveystaloudellinen valiokunta.

Eliisa kertoo, että useimmat Valiokuntien osallistujat ovat muilta erikoisaloilta ja pääasiassa julkiselta sektorilta, työterveyslääkäreitä on mukana vain muutama – sikäli työterveyshuollon merkitys ja rooli on ollut tärkeää pitää esillä kokouksissa. Eliisa on toiminut myös puheenjohtajana ja osallistunut Lääkäriliitossa kokoontuvaan Jaokseen, jossa on edustajat kaikista valiokunnista. Professiojaoksessa hän on mukana luottamuslääkäritoimikunnan puheenjohtajana. Jaoksissa on hyvä mahdollisuus viestiä SLL:n hallitukselle maakuntien näkemyksiä ja tarpeita.

Terveyspoliittisessa Valiokunnassa käsiteltävinä asioina on ollut jo vuosia sote-esitys toisensa jälkeen. Ensimmäisissä versioissa muodostui jopa uhkakuvia työterveyshuollon sairaanhoitoa kohtaan. Uhkakuvat eivät kuitenkaan lopulta toteutuneet. Huolestuttava huomio nyt alkavan sote-uudistuksen lakitekstissä on työterveyshuollon näkymättömyys – työterveyshuolto mainitaan 1000 sivun lakitekstissä kaksi kertaa

(suull. Lauri Herranen). Jää nähtäväksi, miten työterveyshuolto lopulta kytkeytyy hyvinvointialueiden toimintaan. Soten lisäksi toki muitakin mielenkiintoisia aiheita on riittänyt. Professovaliokunnan aiheet keskittyvät vahvasti koulutukseen, aktiivisena puheenjohtajana ja työterveyshuollon edustajana Tampereella on toiminut työterveyslääkäri Tiia Reho.

"Työterveyshuoltourani aloitin sairaalatyöterveyshuollossa. Väittelin tohtoriksi lääkäreiden työterveyshuollosta, ja sen jälkeenkin tutkimustyö on kiinnostanut. Toimin myös erikoistuvien lääkäreiden kouluttajana. Kouluttaminen on muutosten keskellä. Luottamuslääkärinä olen toiminut pitkään, nykyään olen SLL:n luottamuslääkäritoimikunnan puheenjohtaja. Olen mukana professiojaoissa ja Tampereen terveystieteiden valiokunnassa. Käypä hoito -toiminnassa olen mukana työterveyslääkärinä. Työhyvinvoinnista huolehtiminen on toimivien terveyspalvelujen pohja. Toimenpiteiden on pohjaututtava tieteelliseen näyttöön."

*Eliisa Mäenpää on ollut aktiivinen tamperelaisten edustaja Lääkäriliitossa. Eliisa on toiminut vuosia myös lääkäreiden luottamuslääkärinä.
Kuva Suvi Roiko.*

Työterveyslääkäri vaikuttajana

Satu Rannisto, työterveyshuollon erikoislääkäri, kouluttajalääkäri, tohtorikoulutettava, SLL:n hallituksen jäsen ja professiojaoksen sekä terveystieteiden jaoksen jäsen, SLL:n tti-alaosaston puheenjohtaja. TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2010–2013 ja hallituksen jäsen 2000–2014, STLY:n hallituksen puheenjohtaja 2017–2018 ja hallituksen jäsen 2013–2018.

Lyhennelmä Työterveyslääkäri-lehden artikkelista 4/2021 (julkaistaan Työterveyslääkäri-lehden luvalla).

Yhdistyksemme jäsen, Satu Rannisto, on istunut Suomen Lääkäriliiton valtuuskunnassa kolme kautta, joista viimeiset kaksi vuotta eli vuodet 2020 ja 2021 Lääkäriliiton hallituksessa. Valtuuskunta-ajan kanssa päällekkäin hän sai toimia STLY:n hallituksessa, vuodet 2017 ja 2018 STLY:n puheenjohtajana. Vuodet olivat silmiä avaavia.

Viimeiset kymmenen vuotta ovat olleet sote-alalla laajemminkin jatkuvan kehittämisen aikaa. Kehitystyötä on tehty niin STM:ssä, Työterveyslaitoksella kuin myös sote-uudistuksen valmistelussa Pirkanmaalla. STLY:n edustajana Satu toimi aikanaan muun muassa STM:n työterveyshuollon neuvottelukunnassa.

Työterveyslaitoksen kanssa Sadun STLY:n puheenjohtajakaudella tiivistettiin yhteistyötä, mikä mahdollisti kannan ottamisen moneen työterveyshuoltoon ja laajemminkin

terveydenhuoltoon koskevaan lainsäädäntö- ja strategiahankkeeseen. STLY oli haluttu yhteistyökumppani erityisesti edellisen sote-uudistuksen aikana.

Suomen Lääkäriliitossa Satu on ollut hallituksessa ja kahden jaoksen jäsenenä. Työterveyslääkäreiden on tärkeää olla mukana liiton toiminnassa ja edunvalvonnassa. Hallitus ottaa kantaa sekä koko lääkärikuntaa koskeviin asioihin että myös sote-järjestelmään. Työterveyslääkäreilläkin on tässä paljon pelissä.

Satu on TSTLY:n hallituksen pitkäaikaisin jäsen vuosilta 2000–2014 ja pitkäaikaisin puheenjohtaja vuosilta 2010–2013.

Lääkäriseurojen hallitustehtävät

Juhlavuotemme 2023 alussa entinen puheenjohtajamme ja STLY:n puheenjohtajan tehtävästä juuri poisjäänyt Anniina Anttila aloitti Suomalaisen Lääkäriseura Duodecimin uutena hallitusjäsenenä. Emeritusprofessori Jukka Uitti on myös toiminut vastaavassa tehtävässä. Duodecim-seuran hallitushistoriassa työterveyslääkärilega on ollut harvinaisuus.

Tampereen Lääkäriseura on yli 120-vuotias paikallinen ja perinteinen Duodecimin jäsenyhdistys. Herbert Fock, yhdistyksemme perustajajäsen, oli myös Lääkäriseuran aktiivi. Moni entinen TSTLY:n puheenjohtaja on

jatkanut Tampereen Lääkäriseuran hallituksessa. Jukka Uitti toimi Tampereen Lääkäriseuran puheenjohtajana vuonna 2018. Miisa Visakorpi toimii seuran koulutusvastavana. Työterveyskollegat ovat tuoneet työterveyshuoltoaiheita myös Tampereen Lääkäripäivien luentovalikoimiin.

Yhdistystoiminnassa aukeaa tie vaikuttamisen foorumeille. Erikoisalakollegoiden verkostoituminen luo matalan kynnyksen yhteistyötä työterveyshuollon ja erikoissairaanhoidon välille. Työterveyshuollon ääni on tärkeää saada esille jokaisella tasolla.

Tampereen yliopiston työlääketieteen ja työterveyshuollon professuurin täysiaikaisuus – alan kehittämisen edellytys

Jukka Uitti, LT, emeritusprofessori, työlääketieteen ja työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1996–1997, hallituksen jäsen 1990–1997 ja kunniajäsen 2022 sekä STLY:n kunniajäsen 2021, Työterveyslääkäri-lehden toimittaja 1993–2003.

Johdanto

Työterveyshuollon täysaikainen professuuri Tampereen yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa on ollut olemassa vasta vuodesta 2014. Sen saanti oli monivaiheista, vaikka erikoisalamme on ollut olemassa lähes 40 vuoden ajan. Työterveyshuolto erikoisalana perustettiin vuonna 1984, ja sitä edelsi vuosikymmeniä työlääketieteen ala.

Työterveyshuollon 100-prosenttisen professuurin saaminen Tampereen yliopistoon edellytti yhteisiä työterveystoimijoiden ponnisteluja rahoituksen saamiseksi. Aktiivisia vaikuttajia olivat edellinen puheenjohtaja Jukka Uitti ja silloinen puheenjohtaja Satu Rannisto.

Työterveyden profession historia

Ennen työterveyshuoltolakia työlääketiede ja työterveys kuuluivat Tampereen yliopistossa kansanterveystieteen laitoksen alle. Tampereen yliopistossa tehtävää hoiti työlääketieteen ja myöhemmin työterveyden professori Jeddi Hasan vuosina 1975–1994. Vuonna 1995

professuuri muutettiin terveystieteiden laitokselle ja tehtävään valittiin Clas-Håkan Nygård, joka eläköityi vuonna 2022.

Erikoislääkärikoulutukseen ja työterveyshuollon perusopetukseen perustettiin Tampe-

reen yliopistoon erillinen 20 prosentin työterveyshuollon lääkäriprofessori. Puuttuva 80 prosentin työosuus suunniteltiin Työterveyslaitoksen tehtäväksi.

Työterveyshuollon 20-prosenttista professuuria hoiti professori Helena Taskinen vuosina 1996–2006, kunnes hän siirtyi professoriksi Helsingin yliopistoon. Uuden professuurin hakuprosessin ajan vuonna 2007

virkaa hoiti Jukka Uitti, ja sen jälkeen valittu Kari Reijula vuoden 2011 loppuun. Vuoden 2010 alussa työterveyshuollon erikoisalalla vain Helsingin yliopistoon oli saatu ja Kuopion yliopistossa oli pitkään ollut päätoiminen professuuri. Turun yliopistoon oli vastikään saatu vastaavaan professuuriin viisivuotinen Työsuojelurahaston apuraha, jossa aloitteellinen oli ollut muun muassa lääkintöneuvos Heikki Savolainen STM:stä.

Professuuri täysiaikaiseksi

Vuosina 2011–2012 Tampereen yliopiston työterveyshuollon 20 prosentin professuurista kasvatettiin kokoaikainen. Jukka Uitti ja Heikki Savolainen neuvottelivat lääketieteellisen ja terveystieteiden yksikön johtajien kanssa. Toimi päätettiin hakea jälkimmäiseen, jossa myös osa-aikainen toimi oli ollut. Rahoitus saatiin noin 70-prosenttisesti yliopiston

ulkopuolelta TSTLY:n puheenjohtaja Satu Ranniston ja Jukka Uitin yhteistyönä. Rahoittajia oli useita, mutta erityisansio ja -kiitos sairaanhoitopiiriin ja Työsuojelurahaston antamasta ratkaisevasta tuesta kuuluu Pirkanmaan sairaanhoitopiirin johtajalle Raulo Ihalaiselle. Tuki teki mahdolliseksi myös seuraavan viisivuotiskauden rahoituksen.

Professuurin tarve ja perusteet

Kokoaikaisen professuurin tarvetta ei kukaan kyseenalaistanut: alamme oli erikoistujamäärältään yliopiston toiseksi suurin ja opiskelijat eli kaikki valmistuvat lääkärit tarvitsivat peruspaketin työhön liittyvistä sairauksista ja työkyvyn tuen merkityksestä. Keskeisenä pidettiin tutkimus- ja kehittämis-

toimintaa, jossa osa-aikainen työntekijä ei olisi voinut onnistua. Omien tutkimushankkeiden suunnittelu, rahoituksen hakeminen, tutkimustyön, kuten väitöskirjojen, ohjaus sekä tutkimusyhteistyö muiden alojen kanssa edellyttivät yhden henkilön kokoaikaista työpanosta.

Professuurin käynnistyminen

Rahoituksen varmistuttua professuuri käynnistyi vuonna 2013. Samalla käynnistyi virallinen noin vuoden kestänyt hakuprosessi. Pitkäaikaisen ja edelleen toimivan kliinisen opettajan Virpi Liukkosen hoidettua tehtävää hakuajan astui Jukka Uitti toimeen syyskuussa 2014. Yliopiston resurssiksi saatiin tämän toimen lisäksi 80-prosenttinen kliininen opettaja perusopetukseen, joka yhdessä professuurin kanssa siirtyi lääketieteen ja biotieteiden, nykyään lääketieteen ja terveysteknologian, tiedekuntaan vuoden 2017 alusta.

Erikoislääkärikoulutuksen kliininen opettajarahaus tulee ja on tullut vuodesta 2006 alkaen STM:n erityismäärärahasta, mikä on tukenut työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusta lain mukaan pysyvästi, mutta vuosittain asetuksella vahvistettuna. Kliinisen opettajan kokopäiväinen toimi ja virtuaaliyliopiston toimintaresurssit muodostavat koulutuksen infrastruktuurin.

Mitä saimme

Kokoaikainen professuuri on mahdollistanut isoja tutkimus- ja kehityshankkeita miljoonaluokan rahoituksilla, yhteistyössä Työterveyslaitoksen ja muiden kliinisten alojen, kuten yleislääketieteen ja keuhkosairauksien, kanssa. Väitöskirjojen sato karttuu vuosi vuodelta. Vuodesta 2020 alkaen professori Riitta Sauni on luonut hankkeillaan perustan alamme jatkuvuudelle tiedekunnassa.

Tärkeää on myös perusopetus ja se, kuinka myönteisesti ja luontevasti opiskelijat näkevät terveydenhuollon sektorien yhteistyön merkityksen ja tarpeellisuuden terveydenhuollossa. Vaikka kukaan ei yhteistyötarvetta kyseenalaistakaan, sen tekeminen vaatii käytännössä sitkeää työtä kaikilla tahoilla: päätöksentekijöiltä, tutkimuslaitoksilta, terveydenhuollon organisaatioilta ja palvelujen tuottajilta sekä alamme yhdistyksiltä, yksilöitä unohtamatta.

Kulttuurisessa muutoksessa esimerkki on voimaa.

Jukka Uitti

*Riitta Sauni,
Työlääketieteen
professori 2020–.*

Varhaisia TSTLY:n hankkeita

Yhdistyksen alkuvaiheiden merkittävä hanke oli vuonna 1976 ideoitu ja vuonna 1977 toteutettu Työterveyshuollon hallinnon kurssi. TSTLY tilasi Tampereen yliopistolta ensimmäisenä yksityisenä järjestönä kurssin, johon osallistui 25 henkilöä ja joista 22 saavutti kurssin perusteella yleislääketieteen, työterveyshuollon tai hallinnon pätevyyden. Tämä oli merkittävää, sillä aiemmin yksityisen työnantajan palveluksessa olleella lääkärillä ei ollut mahdollisuutta osallistua tällaiseen koulutukseen. Kurssilla oli luennoitsijoina eri alojen asiantuntijoita. Kursiosallistujiksi kerättiin työpaikkalääkäreitä laajalta alueelta: Vaasasta, Porista, Rauhmalta, Lahdesta, Tampereelta, Mäntästä ja Valkeakoskelta.

Jo vuonna 1976 yhdistyksen lääkäreillä oli huolta työpaikkojen vajaakykyisistä työntekijöistä. TSTLY:n esittämänä kokoontui työvoimaministeriön, työvoimahallinnon ja lääkäreiden neuvottelukunta pohtimaan vajaatyökykyisten työhön sijoittamista. Tästä seurasi työvoimaministeriön rahoittama tutkimus, jonka valvojana yhdistyksemme toimi.

Työterveyslääkäri tutkimaan

Jukka Uitti, LT, emeritusprofessori, työlääkätieteen ja työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1996–1997, hallituksen jäsen 1990–1997 ja kunniajäsen 2022.

Työterveyslääkäri tutkimaan -hanke 1996–1998

Työterveyslääkäri tutkimaan -hanke syntyi vuonna 1996 Tampereen yliopiston terveys-tieteen laitoksen, Tampereen aluetyöterveyslaitoksen ja TSTLY:n kollegoiden ide-
oimana. Luodun koulutuksen osallistujiksi kutsuttiin TSTLY:n jäseniä. Kyselyssä löytyi riittävästi kiinnostusta hankkeen käynnistä-
miseksi.

Käytännön järjestelyistä vastasivat pro-
fessori Helena Taskinen työterveyshuollon
puolelta, virkaa tekevä professori Iiro Kilpi-
kari epidemiologian puolelta ja ylilääkäri
Jukka Uitti. Tutkimiseen tarjottiin koulutusta
ja ohjausta. Kirjallinen ohjelmasuunnitelma
oli olemassa ja konkreettisina ohjaajina toi-
mivat edellisten lisäksi dosentti Pekka Roto
ja lääketieteen tohtori Pertti Kivi.

Tavoitteeksi asetettiin epidemiologian pe-
rusteiden oppiminen, tieteellisen kirjalli-

suuden kriittinen lukeminen, erilaisten tie-
tokantojen käyttö ja kirjallisuusselvitysten
laatiminen sekä valmiudet tutkimuksen
suunnitteluun, toteuttamiseen ja tutkimus-
raportin kirjoittamiseen. Lisäksi tarjottiin
käytännön ohjausta tutkimuksen teossa.

Koulutukseen osallistui vuosina 1996–1998
noin 23 yhdistyksemme jäsentä. Kolmel-
la henkilöllä oli jo meneillään väitöstyö ja
hankkeen aikana saatiin neljä uutta aie-
suunnitelmaa. Aihealueet vaihtelivat Tu-
les-alueen tutkimuksesta työterveyshuol-
lon sisällöllisiin ja järjestämiseen liittyviin
teemoihin. Kiinnostus ja osallistuminen
väheni hankkeen loppujakson aikana tutki-
mustyön arjessa ja erityisesti rahoitus sekä
pääkkäisyys työterveyslääkäriin perustyn
kanssa tuotti haasteita.

Työterveyslaitoksen tutkijakoulu 2006–2013

Hanke loi pohjaa Työterveyslaitoksen vuonna 2005 käynnistämälle tutkijakoululle, jossa tavoitteet olivat samansuuntaiset kuin vuosien 1996–1998 tutkijahankkeessa. Tampereen Työterveyslaitoksella koulutuksesta vastasi Jukka Uitti. Tutkimustapaamisia oli 2–3 kertaa lukukaudessa vuosina 2006–2013 ja osallistujamäärä kasvoi kes-

kimäärin 12 vuosittaisesta osallistujasta lähes 20 työterveyslääkäriin. Koulutuksen kuluessa käynnistyi muutama väitöskirjasuunnitelma. Työterveyslaitoksen tutkijakoulutus päättyi rahoitusongelmien vuoksi. Sitten tapaamiset ovat jatkuneet yliopiston lääketieteellisessä työterveyshuoltoryhmässä.

Tutkimaan tänään? Huomenna?

Vaiheittain etenevä Työterveyslääkäri tutkimaan -ohjelman suunnitelma on edelleen olemassa, ja periaatteessa toteutettavissa uudelleen. Edellytyksenä olisi sitoutuneet ohjaajat ja osallistujat sekä toimintaa tukeva rahoitus, joka on aikaisemmin puuttunut.

Työterveyshuollon erikoislääkäri tai erikoistuva lääkäri tunnistaa työssään jatkuvasti tutkimustyön tarpeita. Osa haluaa lisätä osaamista jo tutkitun tiedon hakemiseen. Yliopiston työterveyshuollon tutkimuksessa on useita tutkimusaiheita ja menossa olevia hankkeita. Tutkimusohjelman kysymykset

ovat edelleen ajankohtaisia työterveyslääkärille: Askarruttaako jokin ongelma hoidossasi olevassa työpaikassa? Haluaisitko tehostaa tieteellisten artikkelien lukemista ja niiden annin hyödyntämistä? Onko sinulla jo tutkimusmateriaalia pöytälaatikossa? Yliopiston työterveyshuoltoryhmään voi olla rohkeasti yhteydessä.

TSTLY:n jäsenet väittelevät

Ulla Kotomäki, työterveyshuollon erikoislääkäri, liikennelääketieteen erityispätevyys, TSTLY:n hallituksen jäsen 1996–1999 ja STLY:n hallituksen jäsen 2006–2008.

Maria Mäkinen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2022– ja hallituksen jäsen 2018–.

Kun Tampereen yliopistolla olivain 20-prosentin työterveyshuollon professuuri, työterveyshuollon tutkimus oli alueellamme vähäistä. Aiemmin kansanterveystieteen alaisuudessa tehtiin työterveyteen liittyviä väitöskirjoja, mutta nykyään työterveyden laitoksella on jo paljon työterveyteen ja työlääketeeseen keskittyvää tutkimusta, Tampereellakin. Varsinaiset työterveyshuollolliset väitöstutkimukset käynnistyivät vasta 100-prosenttisen työterveyslääketieteen professuurin myötä.

TSTLY:ssä on useita työterveyshuollon tohtoreita. Moni jäsen on väitellyt jo ennen työterveysuraa aikaisemmalta erikoistumisalaltaan. Useat ovat edelleen mukana työterveyshuollon tutkimushankkeissa ja tekevät työterveyslääketieteen julkaisuja. Työterveyshuollon dosentteja ovat jäsenemme Riitta Sauni, Heikki Arola, Jukka Uitti, Panu Oksa ja Pertti Kivi.

Viimeisimmät TSTLY:n työterveysaiheiset väittelijät olivat Tiia Reho vuonna 2020 ja Virpi Liukkonen vuonna 2012. Tiia väitteli työterveyshuollon suurkuluttajista ja Virpi epätypillisistä työsuhteista.

Muutama yhdistyksen jäsen on tohtorikoulutettavana ja väitöskirjaansa tekemässä, ja uusia tieteellisiä ansioita odotamme muun muassa TSTLY:n hallitusjäseniltä Teija Mertimolta Tampereen ja Oulun yliopistoilta sekä Ville Ojaselta Tampereen yliopistolta. Teijan ensimmäinen artikkeli alaselkäkipuaiheesta on julkaistu ja toinen on hyväksyttävänä. Ville valmistelee väitöskirjaansa ammatillisen kuntoutuksen vaikuttavuudesta ammattitauksissa. Satu Rannisto kirjoittaa yhteenvedoa Alaraajojen eripituisuus ja selkäkipu istuma- ja seisomatyössä -väitöskirjatyön osajulkaisuista Tampereen yliopistolle.

Yli parikymmentä yhdistyksemme jäsentä on väitellyt tai väittelemässä tohtoriksi, kaikkia väitöskirjoja emme ehkä ole edes saaneet tietoomme. Yhdistyksestämme löytyy siis todella uteliasta, analyttistä ja fiksua väkeä: kahdeksan prosenttia väitelleitä ja

muutoin yhteiskunnallisesti ansioituneita useilla näköalapaikoilla. On hienoa kuulua tähän porukkaan sekä nähdä ja kuulla näistä onnistumisista!

Lähes jokainen meistä tekee ja on tehnyt "tutkijan" salapoliisityötä asiakasyrityksissään altisteiden ja niiden terveydellisen merkityksen arvioinnissa. Timo Rantanen tuskaili nikkelin terveysvaikutusten selvityksessä ja kaivoi jo 1980–1990-luvuilla kaiken kansainvälisen tutkimustiedon mahdollisesta nenänielusyöpäyhteydestä. Työhön liittyviä allergioita ja tuki- ja liikuntaelinsairauksia on tutkinut usea työterveyskollegamme.

Nuorena lääkärinä ja itse vasta aloittelevana Kelan ja Työvoimatoimiston asiantuntijalääkärinä muistan Siivikkalassa ihailleeni Pekka Nokso-Koiviston vauhdikasta esitystä tutkimuksistaan ja siitä, mitä kaikkea lääkäri voi kirjoittaa rivien väliin B-lausunnoissaan.

Teijan, Villen, Sadun ja muidenkin jäsentemme tutkimuksista kuulemme vielä. Tutkijan sielu ja tutkimisen halu taitaa asua meissä kaikissa, vaikka iso väitöskirjaprojekti jäisikin tekemättä.

Reho, Tiia: *Frequent Attenders of Occupational Health Primary Care and Work Disability*. TaY 2020.

Tuominen, Markku: *Injuries in the International Ice Hockey Federation World Championships and Olympic Winter Games*. TaY 2017.

Liukkonen, Virpi: *Non-standard Employment and Health with Respect to Sense of Coherence and Social Capital*. TaY 2012.

Saaristo, Timo: *Assessment of risk and prevention of type 2 diabetes in primary health care. (Dehko-tutkimuksen osa)* OY ja PSHP 2011.

Lohi, Sini: *Prevalence and Prognosis of Coeliac Disease, A special focus on undetected condition*. TaY 2010

Haitao, Jin: *Polyamines in experimental taurodeoxycholate-induced and clinical acute pancreatitis* TaY 2009

Laitinen, Sari: *Prostate cancer: from molecular genetics to prognostic markers*. TaY 2008.

*Poppius, Esko: *The Sence of Coherence and Health*, TaY 2007.

Taponen, Saara: *Metabolic and clinical characteristics of women with self-reported symptoms of polycystic ovary syndrome*. OY 2004

Nokso-Koivisto, Pekka: *Potilas ja kaksi hahmoa työkyvynarvioinnissa ja kuntoutussuunnitelmassa: semioottinen tulkinta lääkärinlausunnosta*. HY 2001.

Savolainen, Annikki: *Koulu työpaikkana: työolojen itsearviointi ja kehittämistarpeet oppilaiden ja henkilöstön näkökulmasta*. TaY 2001.

Saarenmaa, Irma: *Determinants of Sensitivity of Mammography*. TaY 2001.

Mäenpää, Eliisa: *Sairaалaläkärin jaksaminen työterveyshuollon näkökulmasta*. TaY 2000.

Järvinen, Pekka: *Triethylamine exposure in foundries-blurred vision, headache and blood pressure among the workers*. TY1999.

Pekki, Anu: *Association of chicken progesterone receptor and heat shock protein 90*. TaY 1996.

Uitti, Jukka: *Turkistarhaajien ja turkisompelijoiden allergiat ja yliherkkyyssreaktiot* TaY 1992.

Virokannas, Hannu: *Peripheral vascular and nerve Disorders in Workers exposed to hand-arm Vibration with special reference to Snowmobile Drivers*. OY 1992.

Sauni, Riitta: *Neuropeptides in the human and rat sympathetic ganglia: an immunocytochemical study*. TaY 1989.

Arola, Heikki: *Laboratory diagnosis of hypolactasia by the lactose tolerance test*. TaY 1988

Kivi, Pertti: *Käden ja kyynärvarren rasisussairaudet*. TaY 1986.

(Työterveyslääkärilehdissä 3-4/2020 on Jarmo Heikkisen kokoama työterveyttä koskevat väitökset 2010-luvulla)

Tiia Rehon etäväitöstunnelmat

Tiia Reho, LT, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen jäsen 2017–2020.

Olen Tiia Reho, työterveyshuollon erikoislääkäri ja kohta kolmen vuoden ajan lääketieteen tohtori. Olin pyörityt erilaisia tutkimusaiheita mielessäni ja tehnyt alustavia suunnitelmiäkin, kun minulle tuli mahdollisuus päästä mukaan ESR-hankkeeseen eli Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen. Tutkijalääkäriin pesti hankkeessa oli todella mielenkiintoinen ja tein väitöskirjani hankkeen aineistosta.

Tutkin työterveyshuollon palveluita paljon käyttäviä potilaita eli niin sanottuja suurkuluttajia. Heidän todettiin olevan merkittävä ryhmä myös työterveyshuollossa ja ryhmällä todettiin olevan kohonnut todennäköisyys sairautensa oireiden ja työkyvyttömyysetuuksille.

Suurkuluttajia tunnustetaan työterveyshuollossa ja toivon, että tunnustamisen lisäksi

keskityttäisiin asianmukaisen diagnostiikan varmistamiseen sekä työkykysuunnitelman tekemiseen, jossa huomioitaisiin myös muiden terveyspalveluiden käyttö sekä kuntoutus.

Olen todella iloinen, että lähdin tutkimuspolulle. Olen saanut arvokasta oppia ja ymmärrän tutkimuksen rajoituksia ja mahdollisuuksia aiempaa paremmin. Olen saanut ystäviä ja hienoja kokemuksia. Oma väitökseni ajoittui lopulta COVID-19-pandemian ensimmäisille viikoille. Yliopistolle ei saanut silloin mennä edes väittelijä, kustos eikä vastaväittäjä. Näin ollen väitökseni oli ensimmäinen lääketieteellisen tiedekunnan ja toinen koko yliopiston etäväitöksistä.

Minä olin omassa olohuoneessani, vastaväittäjä, professori Kimmo Räsänen, Kuopiossa

ja kustos, emeritusprofessori Jukka Uitti, Kangasalla. Väitöstilaisuus jännitti kovasti ja oli sääli, ettei karonkkaa voitu järjestää. Sinikkäästi yritimme ja siirsimme karonkkaa toistuvasti, kunnes lopulta lokakuussa 2021 saimme karonkan pidettyä.

Suosittelen tutkimustyötä uteliaille luonteille, jotka haluavat ymmärtää maailmaa paremmin.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus Tampereen yliopistossa

Lainauksia Tampereen seudun 20-vuotisjuhlajulkaisusta, Iiro Kilpikari.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus alkoi Tampereen yliopistossa syksyllä 1992. Koulutusohjelman vastuuhenkilöksi nimettiin yhdistyksemme perustajajäsen, viransijainen professori Iiro Kilpikari. Tätä ennen ei Tampereen yliopistossa koulutettu työterveyshuollon erikoislääkäreitä. Aikaisemmin koulutusta annettiin vain Kuopion, Oulun ja Turun yliopistoissa. Lääkäreille, joiden erikoiskoulutus oli kesken, annettiin mah-

dollisuus jatkaa entisessä yliopistossaan tai siirtyä Tampereen yliopistoon.

Tampereen yliopistoon ilmoittautui työterveyshuollon erikoislääkärikoulutukseen ensimmäisen lukuvuoden aikana kymmenkunta lääkäriä. Alussa työterveyshuollon koulutusvirkojen saaminen oli vaikeaa. Lisäksi oli jo ennustettavissa erikoistumiseen vaadittavan työterveyslaitoskoulutuksen pullonkaula.

Uusimuotoinen erikoislääkärikoulutus Tampereella – Tampereen malli

Lainauksia Tampereen seudun 30-vuotisjuhlajulkaisusta, J. Uitti, S. Selin, H. Arola.

Erikoislääkärikoulutuksen pullonkaulaksi oli muodostunut 2000-luvun vaihteessa kuuden kuukauden työterveyslaitosjakso.

STLY:n kyselyn mukaan Tampereen aluetyöterveyslaitoksen erikoistumisjaksoa jonotti vuoden 2002 lopulla 30 lääkäriä. Kuten muillakin aluetyöterveyslaitoksilla, Tampereella oli vain yksi erikoistujan toimi. Lisäksi oli niin kutsuttu Seinäjoen malli, jossa oli yksi erikoistumismahdollisuus. Laskelmien mukaan näillä resursseilla Tampereen alueella olisi kulunut vähintään 10 vuotta, kunnes jonossa olleet erikoistujat olisivat valmistuneet. Samaan aikaan uusia erikoistuvia tuli koko ajan lisää.

Ongelmaa alettiin ratkaista paikallisesti. Puheenjohtajamme Olli Mäkinen kävi neuvottelemassa erikoislääkärikoulutuksen rahoituksesta

useiden virkamiesten ja poliittisten päättäjien, muun muassa silloisen opetus- ja peruspalveluministerin, kanssa. Rahoitus saatiin järjestymään STM:n työsuojeluosastolta. Tampereella järjestettiin vuosina 2003–2005 kaksi modulimuotoista erikoistumisjaksoa, joissa oli 12 erikoistujaa.

Tampereen mallissa kuusi erikoistujaa kerrallaan oli työsuhteessa oman työterveysasemansa kanssa ja he työskentelivät yhden päivän viikossa aluelaitoksella. Erikoistumiseen kuului työskentelyä työlääketielen poliklinikalla, teoreettisia opintoja ja harjoitustöitä sekä työpaikkakoulutusta.

Sittemmin työterveyslaitos sai lisää erikoistumispaikkoja ja pullonkaula saatiin yhteistoimin purettua.

Omalääkäritoiminnan ja työterveyshuollon integrointi Tampereella

Jukka Uitti, LT, emeritusprofessori, työlääketiiteen ja työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1996–1997, hallituksen jäsen 1990–1997 ja yhdistyksen kunniajäsen 2022.

Historiallinen yhteistyöhanke Tampereen Seudun Työterveyslääkäriyhdistyksen ja Tampereen kaupungin välillä

12 vuotta menestyksestä yhteistyötä Tampereella – mallia tulevalle?

Vuonna 1990 perusterveydenhuollossa pidettiin tärkeänä työterveyshuollon sairaanhoidon kytkemistä mukaan väestövastuu- omalääkärisuunnitteluun. Lääkintöhallituksen ja useat STM:n tukemat Työterveyslaitoksen selvitykset tukivat yhteistyötä omalääkäritoiminnassa. Vuonna 1993 lopetettiin sosiaali- ja terveyshallitus (entinen lääkintöhallitus) ja valtionosuusuudistus lopettivat kansanterveydelle korvamerkityt kunnalliset rahoitukset, mikä jatkossa rapautti perusterveydenhuollon 2000-luvulla.

Yhteistyön ajatus väestövastuussa johti toimintaan Tampereella. Johtava terveys-

keskuslääkäri Timo Pitkälä oli oivaltanut yhteistyön hyödyt käynnistäessään omalääkäritoimintaa Tampereella.

Kokeiluna alkaneen yhteistyön alussa vuonna 1994 tehtiin perusteelliset selvitykset Tampereella toimivien 24 työterveysaseman ja Tampereen kaupungin toimesta. TSTLY:n puolesta yhteistyöstä neuvottelivat yhdistyksen puheenjohtaja Leena Heinijoki, Olli Mäkinen, Timo Saaristo ja Jukka Uitti.

Yhteistyön luominen vaati tunnuslukuja. Jukka Uitti aluetyöterveyslaitoksen ylilääkärinä valtuutettiin keräämään tunnusluvut eri työterveysasemilta. Tiedot saatiin luotamuksella ja koottiin anonymiksi yhteistiedostoksi. Timo Saaristo keräsi Tampereen kaupungilta tarvittavat tiedot. Tiedot esiteltiin Timo Pitkälän lisäksi kaupungin talous- ja suunnittelupäällikölle sekä apulaiskaupunginjohtajalle. Vastaavanlaista

yhteistyötä oli jo viritelty Porissa ja Lappeenrannassa.

Vuoden 1996 alusta työterveyslääkärit toimivat omalääkäreinä niille kaupunkilaisille, jotka asuivat omalääkärialueella ja joille työnantaja kustansi sairaanhoidon. Tutkimusmahdollisuudet olivat samat riippumatta siitä, asioiko kuntalainen omassa terveyskeskuksessaan vai työterveyshuollossa.

Vuonna 1994 työterveyshuollon sairaanhoidon piirissä oli 51 000 työntekijää eli noin puolet Tampereen työikäisistä, ja he kävivät 92 000 kertaa 46 työterveyslääkärillä ja 110 000 kertaa 84 työterveyshoitajalla. Tästä sairaanhoidosta aiheutuneet työterveyshuollon kustannukset olivat 49 miljoonaa markkaa. Arvioitiin 77 prosentin otoksen perusteella, että 90 prosentissa työterveys-sopimuksia oli varsin kattavat sopimukset laboratorion ja röntgenin suhteen, tth-kustannusten ollessa keskimäärin 242 markka per työntekijä per vuosi.

Työterveysyksiköt saivat uuden sopimuksen mukaan tehdä tarvittaessa lähetteitä suoraan kaupungin laboratorio- ja röntgen-

tutkimuksiin. Epävirallisesti arvioitiin, että lisäkustannuksia toiminnasta voisi tulla korkeintaan miljoona markkaa, mikä lopulta toteutui vasta vuonna 2007. Arvioitiin kaupungin laboratorio- ja röntgentutkimusten vuoden 1994 kustannusten perusteella, että miljoona markkaa olisi ollut silloin 4 prosenttia näistä kokonaiskustannuksista.

Työterveyslääkärin työ oli omalääkäritoiminnan kaltaista. Terveyskeskusten ei tarvinnut panostaa omalääkärivirkojen määrään kaupungin väestökoon edellyttämällä tavalla, sillä työterveyslääkärit hoitivat puolet työikäisistä vastaten kymmenien omalääkärien tarvetta. Samalla säästettiin turhat tutkimuslähetekäynnit terveyskeskuksen omalääkärillä. Lähetekäytäntö oli mahdollinen, mutta käyttö rajoitettua.

Joulukuussa 2007 kaupungin terveysvirasto päätti yhteistyön taloudellisista syistä. Kustannukset olivat nousseet 10 000 eurosta yli 150 000 euroon, kuten alun alkaen oli arvioitu. Summa vastasi noin 1000–2000 laboratorio- tai röntgentutkimusta. Samalla summalla voitiin säästää ainakin tuhat terveyskeskuslääkärikäynnin kustannukset, mitä lopettamispäätös ei lainkaan

huomioinut. On vaikea ymmärtää, miksei kunnallisten lääkärikäyntien kustannuksia osattu tai osata koskaan arvioida.

Vastaaville malleille, joita pohdittiin myös 1990-luvun alkupuolella, olisi nyt sote-uudistuksen aikaan tilausta, sillä kunnallinen perusterveydenhuolto on vaikeuksissa. Voisi olettaa, että valtakunnan päättäjät, kuten sosiaali- ja terveysministeriö, Työterveyshuollon neuvottelukunta, KELA, työmarkkinajärjestöt ja työterveyslääkäriyhdistykset, voisivat virittää vastaavaa yhteistyötä osana perusterveydenhuollon tukemista. Summa ei olisi pois palvelujen tuottajilta, eihän näitä tutkimuksia oltaisi heiltä tilattu muutenkaan. Vastakkainasettelun sijasta tulisi pyrkiä ratkaisuihin, joissa palvelut toimivat ja yhteiskunta säästää.

12 vuotta menestyksestä yhteistyötä Tampereella – malli tulevalle?

OMALÄÄKÄRI-INTEGRAATION ETUJA – DEHKO-HANKKEESSA MUKANA

Diabeteksen ehkäisyprojekti DEHKO (2003–2007) ja sen jatkohanke D2D olivat oivallinen esimerkki työterveyden ja perusterveydenhuollon yhteistyöstä. Aikuistyyppin diabeteksen ehkäisyn ja hoidon kehittämisohjelma (DEHKO 2000–2010) oli kansallinen diabetesohjelma, jonka tavoitteena oli ehkäistä tyyppin 2 diabetesta sekä diabeteksen aiheuttamia lisäsairauksia, kehittää diabeteksen hoitoa ja hoidon laatua sekä tukea diabeetikon omahoitoa. Dehkoa koordinoi Suomen Diabetesliitto ja Pirkanmaa oli hankkeessa mukana yhtenä viidestä sairaanhoitopiiristä.

Integraatioyhteistyössä työterveyslääkäri saattoi omalääkärinä toimiessaan hyödyntää sekä kunnallista laboratoriota että yhteistyötä kunnallisten diabeteshoitajien kanssa, mikä kevensi terveyskeskuksen taakkaa, ja välttyttiin päällekkäisiltä käynneiltä.

Yhteistyö sai jatkoaikaa 2000-luvun alkupuolella käytyjen neuvottelujen myötä vuoteen 2007 saakka, jolloin omalääkäri-integraatio päättyi jatkoneuvotteluista huolimatta.

DEHKO:n diabeteksen seulontamalli pyörähti aktiivisesti koko työikäisen pirkanmaalaisen väestön läpi terveystarkastuksissa ja sairausvastaanotoilla. Diabetesriskipisteiden lasku ja interventiot tulivat tutuiksi jokaiselle työterveyslääkärille.

Työterveyshenkilöstölle oma työterveyshuolto

Työterveyshuoltolain (1383/2001;5 §) mukaan hyvän työterveyshuoltokäytännön toteuttamiseksi työnantajan on käytettävä työterveyshuollon suunnittelussa ja järjestämisessä työterveyshuollon ammattihenkilöitä ja heidän tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita, jotka ovat ammatillisesti riippumattomia työnantajista, työntekijöistä ja heidän edustajistaan. Työterveyshuoltolain mukaan työnantaja ei voi työnjohto-oikeutensa nojalla ohjata työterveyshuollon ammattihenkilöitä työterveyshuollon sisällöllisissä asioissa, jos työnantaja järjestää työterveyshuollon omana toimintanaan.

Lääkärien työterveyshuollon järjestelyt ovat puhuttaneet yhdistyksessä jo vuosia. Eliisa Mäenpään väitöskirja oli kiinnittänyt huomion asiaan vuonna 2000. Lääkärin työterveyslääkäri ei voinut olla esimerkiksi hänen hallinnollinen esihenkilönsä. Ongelmia järjestelyt tuottivat pienissä organisaatioissa, joissa lääkäreitä oli vähän. Vallalla oli myös vanhakantainen ajatus, jonka mukaan kahvipöydällinen kollegoita riittää lääkärin työterveyshuollosi.

Vuonna 2003 TSTLY teki aloitteen oman työterveyshuollon eriyttämisestä omasta työyksi-

köstä palveluntuottajalle työterveyshenkilöstöä varten. Tuolloin hallitus laati kirjelmän Hämeen työsuojelupiirille, joka siirsi aloitteen vuonna 2006 ”pitkällisen pohdinnan jälkeen” työsuojeluosaston käsiteltäväksi sen valtakunnallisia toimintalinjoja koskevan tärkeän luonteen vuoksi.

Aloitteesta syntyi työsuojelupiirin suosituskirje jo vuonna 2004, mutta vasta vuonna 2006 yhdistys sai tiedokseen Hämeen Työsuojelupiiriltä STM:n päätöksen aloitteen hyväksymisestä.

Suomen Lääkäriliitossa oli Santero Kujalan organisoimana laadittu suositus lääkäreiden työterveyshuollon järjestämisestä. Siinä kiinnitettiin huomiota erityisesti mainittuun hallinnolliseen riippumattomuuteen. Suositus on Lääkäriliitossa juuri uusittu, liiton hallitus on hyväksynyt uusitun suosituksen 21.4.2022. Yhdistyksemme jäsen Eliisa Mäenpää on ollut luottamuslääkäritoimikunnan puheenjohtajana mukana kokoamassa suositusta. Uusimassa suosituksessa käsitellään työterveyshuollon järjestämistä lain pohjalta, ottaen huomioon lääkärin ammatin erityispiirteet ja riskitekijät. Myös lääkärillä on oikeus työterveyshuoltoon ja asialliseen potilaan rooliin.

Työikäisen hyvinvoinnin edistäminen Pirkanmaalla ja TYÖOTE-toimintamalli

Tom Oikarinen, työterveyshuollon erikoislääkäri, kehittäjä, Työote-hanke, Työterveyslaitos. TSTLY:n hallituksen jäsen 2009–2014, hallituksen varainhoitaja 2011–2014 ja vuosia toiminnantarkastajana.

Vastuullinen työkyvyn tuki – TYÖOTE -hankkeen (2020–2023) tavoitteena on tehostaa työterveyshuollon ja julkisen terveydenhuollon yhteistyötä ja sujuvoittaa potilaan työkyvyn tukiprosessia. TYÖOTE-toimintamallissa työkyvyn arviointivastuuta siirretään erikoissairaanhoidosta ja perusterveydenhuollosta työterveyshuoltoon, jonka rooli työkyvyn asiantuntijana vahvistuu edelleen. Arviot toimintamallin käyttöönoton taloudellisista vaikutuksista ovat kannustavia.

TYÖOTE-toimintamallissa erikoissairaanhoidosta kirjoitetaan aiemman usein varsin pitkän sairauspoissaolon sijaan potilaalle lyhyt sairauspoissaolotodistus,

joka perustuu esimerkiksi tehdyn toimenpiteen edellyttämään keskimääräiseen toipumisaikaan. Hyvissä ajoin erikoissairaanhoidosta työterveyshuoltoon tehdyn lähetteen ansiosta sairauspoissaolon jatkotarpeen arviointi koordinoidaan työterveyshuoltoon, jossa työntekijän terveydentila, työkyky ja työnkuva sekä työn muokausmahdollisuudet ovat tiedossa. Erikoissairaanhoidon lääkärin tarvitseekin painottaa kokonaisvaltaisen työkykyarvion sijaan potilaan toimintakykyrajoitteita sairauspoissaolotodistusta kirjoittaessaan, minkä jälkeen paranemassa oleva potilas saa työkykynsä tukisuunnitelman työterveyshuollosta – asiantuntevasti ja suunnitellusti sekä oikeaan aikaan.

TYÖOTE-toimintamalli tuottaa monille osapuolille konkreettista taloudellista hyötyä. Työntekijä saa oikea-aikaisen työkyvyn tuen suunnitelman ja työhön paluu on suunniteltua. Työnantaja taas saa työntekijänsä takaisin työhön suunnitellusti joko osatyökykyisenä tai työkykyisenä. Erikoissairaanhoito säästää kuvatun esimerkin mukaan erikoissairaanhoidon lääkärin työpanosta työkyvyn arvioinnin ja siihen liittyvien mahdollisten lausuntojen osalta ja työterveyshuolto toteuttaa työkyvyn asiantuntijuuttaan oikeaan aikaan. Samaan aikaan yhteiskunta saa enemmän verotuloja ja sairauspäiväraha-kulut pienenevät.

Työterveyshuollon arjessa TYÖOTE-toimintamalli näkyy erikoissairaanhoidosta työterveyshuoltoon tulevien lähetteen määrällisenä kasvuna. Työkyvyn tukeen liittyvä suunnittelutyö ja niihin liittyvä kokoustamistarve saattaa kasvaa. Kun TYÖOTE-toimintamallin käyttöönotto nopeutuu ja sujuvoituu, yhteistyön piiriin liitetään uusia potilasryhmiä kiihtyvällä tahdilla. Erikoissairaanhoidon työterveyshuolloseurantaamista perhdytystilaisuuksia järjestetään vastaavasti.

Pirkanmaalla TYÖOTE-toimintamalli otettiin käyttöön lokakuussa 2022 rintasyöpöpotilaille. Vuonna 2023 malli otetaan käyttöön ainakin niska- ja selkäpotilaille sekä mahdollisesti käsikirurgisille potilaille ja sepelvaltimotautipotilaille. Suunnitteilla on näiden lisäksi puolenkymmentä muuta potilasryhmää.

Edessämme on vuosia kestävä ja jatkuvasti uusia potilasryhmiä koskeva yhteistyö, joka tehostaa ja sujuvoittaa työikäisen oikea-aikaista työkyvyn tukea. Koska eri potilasryhmiä erikoissairaanhoidossa on paljon, voi TYÖOTE-toimintamallin juurruttaminen koskea samanaikaisesti monia eri potilasryhmiä. Nähtäväksi jää, kuinka paljon vuositason työterveyshuollon suunnittelu- ja kehittämistyötä tarvitaan TYÖOTE-toimintamalliin liittyvissä eri yhteistyöryhmissä. Tässä vaiheessa on vielä vaikea arvioida työterveyshuollon kehitystyöpanosta, etenkin niissä yhteistyöryhmissä, joissa työkyvyn tukea koskevia yksityiskohtia kohdistetaan osaksi hoitoketjua. Toisaalta, mitä nopeammin yhteistyö saadaan valmiiksi, sitä isommaksi kustannussäästöt yhteiskunnallisesti muodostuvat. Hankkeelle on haettu jatko-

rahoitusta, mutta Työterveyslaitos on sitoutunut jatkamaan TYÖOTE-mallin mukaista kehittämistyötä vielä virallisen hankeajan päätyttyä syksyllä 2023 jatkorahoituspäätöstä odotellessa.

Nyt ja tulevaisuudessa hyvinvointialueilla toimiva työterveyshuollon moniammatillinen työryhmä helpottaa sekä työikäisten palvelujen että yhteistyön kehittämistä. Vaikka valtaosa työterveyshuolloista kilpaileekin asiakkuuksista, meidän kaikkien velvollisuus on ylläpitää ja kehittää paikallista moniammatillista ja päätösvaltaista työterveyshuollon työryhmää. Sujuvalla työterveyshuollon yhteistyöryhmän ja erikoissairaanhoidon yhteistyöllä varmistetaan esimerkiksi tarvitsemamme kattava perehdytys liitettäessä uusia potilasryhmiä TYÖOTE-toimintamallin piiriin. Tämä tarkoittaa työterveyshuolloille ajallista investointivelvoitetta, joka voidaan kokea eri työterveyshuollon toimijoiden näkökulmasta eri painoarvoilla. Ratkaistavaksi jääkin, miten mahdollistaa tasa-arvoinen osallisuus ja osallistuminen säännöllisiin kehittämissokouksiin paikallisten työterveyshuollon toimijoiden kesken, tinkimättä tavoitteesta

saavuttaa hyvinvointialueellemme sujuvat työikäisen palvelut.

Vastuullinen työkyvyn tuki – TYÖOTE -hanke (2020–2023) on yksi esimerkki tavoitteesta kehittää työikäisille asiakaslähtöisempiä, sujuvampia ja kustannustehokkaampia palveluita. Kun TYÖOTE-hanketta edeltävä TYÖKE-hanke (2017–2020) auttoi työterveyshuollon toimijoita järjestäytymään tulevaa yhteistyötä varten, muodostaa meneillään oleva TYÖOTE-hanke sille selkeän jatkumon, jossa yhteistyö konkretisoituu aidosti työikäisen hyvinvointia edistäviksi teoiksi. Sivutuotteena työterveyshuollon erikoisala saanee arvonnousun tunnistetumpana ja tunnustetumpana työkyvyn asiantuntijana.

Toike-hanke

Miisa Visakorpi, työterveyshuollon erikoislääkäri, MPH.

Tampereen TOIKE-palvelu. TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2006–2007, hallituksen jäsen 2001–2008, STLY:n hallituksen jäsen 2009–2014 ja Työterveyslääkäri-lehden päätoimittaja 2018–2020. Lääkäriliiton valtuuskunnan jäsen 2013–2015.

Työterveyslääkärin osaamista tarvitaan myös työterveyshuollon ulkopuolella

Työterveyshuolto palvelee erinomaisesti vakituisessa palkkatyösuhteessa olevia työntekijöitä työkykyongelmissa. Työttömien lisäksi pätkätyössä olevilla, yrittäjillä ja opiskelijoilla ei ole useinkaan mahdollisuutta työterveyshuollon palveluihin.

Puhetta on ollut, että työterveyshuolto alkaisi tehdä myös työttömien työkykyarvioita, mutta asia ei ole edennyt. On todettu, että hoidon ja kuntoutuksen keinot ovat usein jääneet käyttämättä työkyvyttömyyseläkkeelle päätyvillä pitkäaikaistyöttömilä. Varhainen tuki heti työkykyongelmien ilmaantuessa on tärkeää työttömyyden pitkittymisen ehkäisyssä. TE- ja Työllisyyspalvelut tarvitsevat osatyökykyisten työnhaun tueksi tietoa terveydellisistä rajoitteista ja työhön sopivuudesta. Terveyskeskuslääkä-

reillä ei useinkaan ole mahdollisuutta perehtyä riittävästi kuntoutuksen ja työllistämisen järjestelmiin, jotta he osaisivat ohjata potilaita oikeaan aikaan kuntoutukseen tai tuottaa TE:n tarvitsemaa tietoa.

Muutamilla sote-alueilla, kuten Pirkanmaalla, on kaikkien osatyökykyisten tueksi aloitettu työterveyslääkärin palvelujen tarjoaminen heille osana terveyskeskuksen toimintaa. OTE-hankkeessa vuonna 2017 Pirkanmaalla kehitettiin TOIKE-palvelu, jossa kuntoutusohjaaja tai työkykykoordinaattori ja työterveyslääkäri yhdessä ratkaisevat osatyökykyisen työkykyongelmia. Samaan aikaan aloitti myös Työllisyyspalveluiden sisällä moniammatillinen Työkykypalvelu, jossa myös työterveyslääkäri on mukana tiimin jäsenenä.

Osatyökykyisten työkyvyn tuessa tarvitaan työelämäntuntemusta, tietoa osa-aikaratkaisujen vaihtoehtoista, ammatillisesta ja lääkinnällisestä kuntoutuksesta ja TE-palveluista. Työkykyongelmissa asiakas tarvitsee tukea ja ohjaamista järjestelmässä navigoimiseen. Työterveyslääkäri osaa arvioida sairauksiin liittyviä työkykyrajoitteita työn kannalta, mutta myös soveltuvuutta uusiin mahdollisiin työtehtäviin. Tästä osaamisesta on hyötyä uuden työn ja uudelleenkuultautumisen suunnittelemisessa.

Tuleviin SOTE-keskuksiin on suunniteltu työkyvyn tuen tiimejä, joissa tiimin jäsenenä työkykykoordinaattorikoulutuksen läpikäynyt ammattilainen osaa tunnistaa työkykyongelman ja löytää siihen ratkaisuja työterveyskeskuslääkärin tueksi. Vielä tarvitaan paljon asennetyötä resurssoinnin turvaamiseksi hyvinvointialueen johdossa, ja toistaiseksi Pirkanmaalla on vain muutama työkykykoordinaattori sote-keskuksissa.

Miisa Jaguarin pohjaa uusimassa: "Koskaan ei voi tietää, mihin työkyky riittää."

Pirkanmaalla meillä on vahva usko siihen, että saamme hankkeina alkaneet työkyvyn konsultaatioyksiköt TOIKE:n, Työkykypalvelun ja Tampereen kaupungin eläkeselvitely-yksikön organisoitua yhdeksi erityisosaimisen yksiköksi, Työkykytaloksi, ja saamme hyödynnettyä työterveyslääkärin osaamista edelleen työterveyshuollon ulkopuolella.

Asiantuntevaa fysioterapiaa Pirkanmaalla

FYSIOS MEHILÄINEN TULLINTORI Tampere
FYSIOS MEHILÄINEN LINNAINMAA Tampere
FYSIOS MEHILÄINEN HÄMEENKATU Tampere
FYSIOS MEHILÄINEN HERVANTA Tampere
FYSIOS MEHILÄINEN LIELAHTI Tampere
FYSIOS MEHILÄINEN VALKEAKOSKI
FYSIOS MEHILÄINEN IDEAPARK Lempäälä
FYSIOS MEHILÄINEN LEMPÄÄLÄ
FYSIOS MEHILÄINEN NOKIA
FYSIOS MEHILÄINEN YLÖJÄRVI

VARAA AIKASI fysios.fi • puh. 010 237 700

KESKUSTA
NÄSILINNANKATU 46
33200 TAMPERE

Fysioavain

LIELAHTI
ANTTI POSSIN KUJA 1
33400 TAMPERE

JOTTA KEHOSI PYSTYISI SIIHEN MIHIN HALUAT SEN PYSTYVÄN.

Toimintakyvyn ammattilaiset jo vuodesta 2006.

Voice Massage auttaa äänentuoton, purennan, nielemisen ja hengityksen haasteissa. Meillä kaikki Voice Massagea tarjoavat ovat fysioterapeutteja, jotka ovat alansa edelläkävijöitä.

Työfysioterapian osaamisen kautta talossamme on paljon tietoutta sekä toimisto- että tehdastyön vaikutuksista tuki- ja liikuntaelinoireissa.

Tule-fysioterapeuttimme ovat erikoistuneet kuormitusfysiologian ymmärtämiseen, kuormituskapasiteetin suhteuttamiseen työn vaatimuksiin sekä tilanteen mukaiseen oirekuntoutukseen.

Voice Massage

Fysioterapia

Työfysioterapia

✉ info@fysioavain.fi 🌐 www.fysioavain.fi

Yläraajan erilaiset kiputilat ja kuntoutus

Lantion- ja alaselän probleemmat

Äitiysfysioterapia

TSTLY kouluttajana

Yhdistyksen tärkeä tavoite on järjestää kokouksia, kursseja ja koulutuksia jäsenilleen. Ahkerasti on koulutettu kuluneen 50 vuoden aikana. Alkutaipaleella järjestettiin Työterveyshuollon hallinnon kurssi ja pian jo ensimmäinen STLY:n seminaari Tampereella. Koulutuspäivien järjestämisestä tuli säännöllistä ja niissä keskityttiin työterveyshuollollisiin teemoihin.

Vuonna 1993 käynnistyivät nykymuotoiset kuu-
kausittaiset Coffee Break -perjantailuennot.

Seminaarit

TSTLY:n toiminnan kulmakiviä ovat ajankoh-
taiset koulutukselliset seminaarit. Alkuun
koulutuspäivät kestivät yleensä kaksi päi-
vää ja käsittelivät muun esimerkiksi ajan-
kohtaisia lääketieteellisiä, yhteiskunnallisia,
sosiaallilääketieteellisiä, vaihtoehtoisia tai
hallinnollisia aiheita. Luennoitsijoiksi valittiin
alansa huippuasiantuntijoita.

Tampereen seudun työterveyslääkäriyhdis-
tys on järjestänyt useita STLY:n koulutuspäiviä

Ennen Coffee Break -aikaa pidettiin myös
koulutuksellisia kokouksia. Alheet saattoivat
keskittyä sairaudenhoitoon, muun muassa
vuonna 1989 kiinnostivat tartuntataudit,
ACE-inhibiittorit ja kuntoutus, vuonna 1990
nivelreuma, diabetes ja unihäiriöt, vuonna
1991 ertromysiinit, refluksitauti, tule-sairau-
det ja helikobakteeri, vuonna 1992 depres-
sio, matkailulääketiede, kuntoutus, meta-
bolinen oireyhtymä ja lipidit. Lääketieteen
kehityksessä ja sairaanhoidon muutoksissa
oli syytä pysyä mukana.

Tampereella. Alkuaikoina vaikeuksia tuottivat
Tampereen alueen pienet kokoustilat, ja on-
nistuminen vaati monenmoisia järjestelyitä.

Marraskuiset koulutuspäivät pidettiin usein
1980–1990-luvuilla. Työterveyslääkärit kuu-
livat ehkä ensi kertaa megatrendeistä,
outplacementistä, keraamisista kuiduista ja
väriterapiasta. Vuoden 1991 aihe, nainen työ-
elämässä, ylitti uutiskynnyksen ja seminaa-
rissa oli mukana sekä radio- että lehtiväkeä.

Tammerkosken rantaa. Kuva Juho Tervo. CC BY 2.0.

Työväenmuseo Werstas on ollut TSTLY:n iltapäiväseminaarien vakiopaikka – yhdistyksen syntyjuurien äärellä. Kuva Maria Mäkinen.

Stressiaiheinen seminaari oli tarpeen vuoden 1980 työelämässä. Vuonna 1982 jatkettiin työväestön psyykkisistä häiriöistä. Vuonna 1984 digitaalisuus oli jo huomioita-

va koulutuksissa, aiheena oli videotekniikan hyödyntäminen työterveyshuollossa – seminaarin aikana saatiin tutustua myös eräseen mikrotietokoneeseen.

Seminaarit vakiintuivat vuosittaisiksi 1980-luvun lopulla, olivat suosittuja ja niiden järjestäminen toi tuloja yhdistykselle. Vielä 1990-luvulla seminaariohjelmaan saattoi sisältyä kansansairauksien hoitoa, mutta myös työterveyshuollollisia aiheita korostettiin. 1990-luvulla pidettiin tärkeitä arvokeskusteluseminaarit Timo Rantasen ja Pekka Nokso-Koiviston johdolla. Useita seminaareja on pidetty kuntoutusteemoista ja eläkeuudistuksista.

Merkittäviä ovat olleet yritysjohton ja työterveyshuollon yhteistyöhön pureutuvat seminaarit työterveyshuollosta johtamisen tukena, kuten vuoden 2010 seminaari hyvinvoinnista ja tuloksellisuudesta sekä vuoden 2011 seminaari jaksamisesta muutostilanteissa. Yhteistyötä on vahvistettu psykiatrian erikoisalan kanssa, muun muassa työterveyslääkärin ja psykiatrin konsultaatioyhteistyöstä on pidetty seminaari vuonna 2014.

2000-LUVUN SEMINAARIAIHEITA

- 2015 Tuki- ja liikuntaelinoireiden ennaltaehkäisy
- 2016 Kivistää, kolottaa, jomottaa – silti työkykyinen
- 2017 Työkykyseminaari
- 2018 Infektio ja työ
- 2019 Psykososiaalisen kuormituksen ytimessä
- 2020 Laatu terveystarkastuksiin
- 2021 Apua ammatillisesta kuntoutuksesta
- 2022 Työterveyshuollon työkalupakin päivitys psyyke- ja päihdeongelmien hoitoon
- 2023 Työterveyden Hard Rock – terveyttä työssä

Iltapäiväseminaari Werstaalla. Laatu terveystarkastuksiin -seminaari 10.9.2021 oli menestyksenkäs korona-ajasta huolimatta. Kuva Satu Raitanen.

Coffee Break ennen ja nyt

Hannu Halme, Timo Saaristo, Jukka Uitti

”Parempi face to face kuin fax to fax”

Vielä 1990-luvun alussa tehtiin töitä paljon yksikseen eikä ollut foorumeita keskustella ongelmista luottamuksellisesti. TSTLY oli toiminut jo liki 20 vuotta ja toteuttanut monia koulutuksia, mutta silti säännöllinen yhteydenpito koettiin vähäiseksi.

Vuodenvaihteen 1992–1993 tienoilla Timo Saaristo ja Jukka Uitti istuivat ehkä Salhojan pubissa ja pohtivat ongelmaa. Pubissa oli mukavaa, mutta todettiin, että laaja-alaisempi ja kaikille avoin säännöllinen tapaaamisareena puuttui. Timo tiesi silloin nousussa olevissa it-alan yrityksissä pidettävän perjantai-iltapäivisin yhteisiä kokoontumisia ja ilonpitoa, Timon sanonnan mukaan jopa samppanjantuoksisesti. It-alojen slogan ”parempi face to face kuin fax to fax” otettiin myös työterveyslääkäreiden käyttöön. Ajatus Coffee Break -koulutuksista oli syntynyt.

Coffee Break -koulutukset järjestettiin kuukauden viimeisenä perjantai-iltapäivänä. Paikaksi

valikoitui Hotelli Tammer, koska siellä oltiin pidetty työterveyslääkäreiden joululounas vuosikausien ajan sekä seuran 20-vuotisjuhla. Aluksi kokoonnuttiin Tammerin pääsalin kabinetissa, sittemmin Teknillisen Seuran kabinetissa.

Työterveyskollegat halusivat saada laadukasta koulutusta ja yhteisiä hetkiä. Coffee Breakeistä tuli nykyisen kaltaisia, samanlaisin kriteerein: tärkeitä olivat paikka, aika, laadukas koulutus, lääke-edustajan puheenvuoro ja laadukas ruokailu. Usein järjestettiin vaalikokous tai vuosikokous koulutusosuuden jälkeen. Coffee Break -tilaisuuksia järjestettiin kerran kuukaudessa, ja olennaista oli työterveyslääkäreille sopiva aihe ja asialuento sekä mahdollisuus poiketa paikalle ilman ennakkoilmoitusta.

Coffee Breakit ovat vakiintuneet 2000-luvulla yhdistystoiminnan selkärangaksi sekä kollegiaalisen seurustelun ja kouluttautumisen foorumiksi.

Timo Saaristo, LT, sis. el., diabeteksen ja hallinnon erityispätevyys, toimi muun muassa Diabeteskeskuksessa ja Tampereen terveyskeskuksen ylilääkärinä ja D2D-hankkeessa. TSTLY:n hallituksen jäsen 1990–1993.

Ensimmäinen Coffee Break pidettiin 3.9.1993 hotellilla Tammerissa. Kuva Maria Mäkinen.

Oikealla ylhäällä Coffee Break 30 vuotta -juhla 20.1.2023. Kuva Ville Ojanen.

Oikealla alhaalla Tammer 16.3.2018. Coffee Break on myös hyvää ruokaa ja kollegoiden kanssa seustelua. Kuva Ulla Kotomäki.

Koulutusaiheita

Työterveyshuollon ydintarpeisiin liittyvää laadukasta koulutusta on pidetty aina tärkeänä. Yhteistyökumppanit ovat halunneet tuoda mukaan omia koulutusaiheitaan, mutta hallitukset ovat pitäneet kiinni alkuperäisestä tavoitteesta. Kun aiheet olivat työterveyslääkärin työn kannalta tärkeitä, osallistuminen lisääntyi. Luentoaiheen pitäminen yhdistyksen omassa päätäntävallassa on edelleen tärkeä periaate.

2000-luvun alussa koulutusaiheet olivat sairauspainotteisia – muun muassa verenpaineen hoito, migreeni, vaihdevuosisoireet ja eturauhasen liikakasvu heijastellen lääkerintaman kehitystä ja päihteet ja tupakan

vieroitushoidot uusien lääkitysten myötä. Opiskeltiin työterveyslääkärin kardiologiaa, vierailtiin sydänsairaalassa sekä viriteltiin EKG:n etäkonsultaatiomahdollisuuksia.

Luento-ohjelma alkoi keskittyä työterveysaiheisiin, kuten vuosituhannen alun työterveyshuoltolain ja työturvallisuuslain uudistuksiin, työnäkemiseen, työhygieniaan ja työelämän juridiikkaan. Uutta Sinistä kirjaa, työterveyslääkärin raamattua, oli odotettu vuosia. Kun Sininen kirja lopulta ilmestyi vuonna 2006, sitä opiskeltiin yhdessä. Sisäilmahaasteista oli puhumassa vuonna 2007 uusi Tampereen Yliopiston työterveyshuollon professori Kari Reijula.

Viime vuosina luentoaiheina ovat korostuneet mielenterveys ja tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä työkyvyn arviointi. Kelan uudet säädökset, korvauskäytännöt sekä tuet,

Coffee Break FinnMedissä 1990-luvun alussa (vas. Heikki Arola, Katri Tamminen, Ulla Kotomäki, Hannu Halme, Olli Tiitola, Marja-Leena Pussinen, Jyrki Perttilä, Raija Lampen, Annikki Savolainen, Leena Heinijoki, Kimmo Jokinen, x, Timo Mäkinen).

muun muassa osaosairausloman koukero, kuntoutus ja B-lausunnon vaateet ovat olleet tärkeitä käydä läpi yhdessä keskustellen. Opittavaa on riittänyt työpaikkaselvityksistä, ammattitaukeista, kemikaalialtistumisesta, sisäilmaoireista, työhön liittyvistä infektiosta, ajoterveydestä ja ammatillisesta kuntoutuksesta.

Kaikki Coffee Break -aiheet ovat työterveyslääkärin työn arkea ja houkuttavat lääkäreitä kuulolle. Viimeistään luennon lopussa päästään kysymyksissä ja keskustelussa työn ydinongelmien pohtimiseen kollegakunnan kesken.

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys on ollut tamperelaisten vahvuus hyvän koulutuksen ohella. Coffee Breakien kahvihetkissä ja ruokailuissa keskustelut ovat virinneet, on luotu ystävyys-suhteita ja verkostoiduttu. Eri työnantajista huolimatta ei ole syntynyt jäsenten välisiä raja-aitoja, vaan yhteiset asiat ovat yhdistäneet. On siinä saattanut jollakulla työpaikkakin vaihtua.

Teknillisen seuran kabinetti on palvellut erinomaisesti Coffee Break -tilaisuuksia. Pöytien äärellä istuen seurustelukin sujuu mutkattomasti (etualalla vas. Merja Sankila, Kati Lampimäki, Maarit Sunnarborg, 2022).

Coffee Break toimii myös mukavana kokoontumisena eläköityneille jäsenille: Pertti Jokinen, Hannu Halme, Erkki Vahermo, Esa Mattila, Asko Aalto. Kuva Maria Mäkinen.

Alkuajoina oli suosittua jäädä jatkamaan keskustelua kollegojen kanssa Tammerin aulabaariin. Keskustelu siirtyi ammatillista asioista kohti yhteiskuntapoliittisia aiheita ja maailmaa parannettiin iltamyöhään asti. Työelämän ja ajan muutoksissa osallistujat nykyään enimmäkseen kiirehtivät jo kotiin ja viikonloppujen viettoon.

ta ja maailmaa parannettiin iltamyöhään asti. Työelämän ja ajan muutoksissa osallistujat nykyään enimmäkseen kiirehtivät jo kotiin ja viikonloppujen viettoon.

Etäyhteydellä

Etäosallistumista oli tarjolla Seinäjoen kollegoille jo 2010-luvulla, mutta koronapandemian aikana etäosallistuminen tuli tutuksi kaikille jäsenille. Pandemian jälkeen etäily jäi vaihtoehdoksi lähiosallistumisen rinnalle. Koulutus toimii erinomaisesti etänäkin, mutta on tärkeää muistaa, että hyvän kollegayhteyden luomista ja ylläpitämistä ei saavuteta etänä.

Kevät 2020 toi Covid-19-pandemian myötä murroksen myös Coffee Break -koulutuksiin. Yhteiskunnan kokoontumisrajoitukset loivat paineita työterveyslääkäreiden kokoontumisille. Tarve käyttäytyä mallikansalaisina oli korostunut. Paniikkiratkaisuna maaliskuun 2020 Coffee Break peruttiin ja siirrettiin myöhemmäksi, mutta syksyllä koulutukset saatiin järjestettyä Teams-yhteydellä. Jäsenet siirtyivät hienosti etäyhteyksiin ja toimintamme jatkui uudessa muodossa. Lopulta

koronapandemian rajoitukset keventyivät ja pääsimme palaamaan lähikoulutuksiin, alkuvaiheessa vielä maskeja käyttämällä. Samalla Coffee Breakit vaihtuivat hybridikoukuksiksi, joihin ne edelleen jatkuvat.

Kiireisen työelämän keskellä etäosallistuminen on mahdollista omasta työhuoneesta käsin, mikäli aikataulu ei salli siirtymistä. Kokonaisuudessaan osallistujamäärät ovat nykymuodossa lisääntyneet ja osallistujia on yhteensä kerrallaan 60–80 jäsentä, paikalla ja etänä!

Viereisellä sivulla ylempi kuva: Mikä riemu oli tavata jäseniämme koronaesteiden jälkeen lokakuun 2021 lopulla perinteisesti Tammerissa hyvän ruuan ja juoman äärellä, mutta maskien kanssa. Kuva Ulla Kotomäki.

Alempi kuva: Lähikoulutukset olivat jo normalisoituneet syksyllä 2022, mutta etäosallistujat olivat nyt mukana Tammerissa laadukkaan striimauksen avulla. Etualalla striimaaja Ville Ojanen. Kuva Ulla Kotomäki.

Koulutusta, kurssia ja yhteistyötä

Erilaisina kursseina on järjestetty muun muassa Balint-työnohjausta vuonna 2002 ja kognitiivisen terapian kurssi vuonna 2005. Jälkimmäisessä ohjaajina toimivat kollega Sinikka Haakana Turusta ja psykiatri Teijo Laine. Tähän liittyen järjestettiin vuonna 2006 yhden päivän jatkokoulutus. Koulutus tarjosi uudenlaista tapaa olla tukemassa potilasta löytämään itse uusia toimintata-

poja arjen jumeissa. Moni lääkäri tunnisti, miten omalla vanhalla tavallaan helposti oli sortunut tarjoamaan valmiita ratkaisuja, jotka itse olisi nähnyt tilanteessa oikeiksi. Potilaan on itse löydettävä oikea tie.

Vuonna 2007 jatkettiin rentoutuskurssilla Varalassa yhteistyössä Rentoutusyhdistyksen kanssa. Tavoitteena oli opetella metodi niin omaan kuin potilaskäyttöönkin.

Etiikka-aiheet nousivat pinnalle vuonna 2008 STLY:n etiikkaseminaarien jälkeen, joihin osallistui seitsemän TSTLY:n aktiivia. Paikallisesti Tampereellakin järjestettiin keskustelupohjainen etiikkakoulutus.

Mieleepainuvia ovat olleet 2010-luvun yhteistyötapaukset muiden erikoisalojen kanssa. Ensin käytiin keskustelut Tampereen työterveyslääkäreiden ja psykiatrien välillä liki 100 ammattihenkilön voimin. Keskustelu oli erinomaista ja käytännönläheistä, ja siitä saatiin hyvää palautetta molemmiin puolin. Vastaavanlainen tilaisuus järjestettiin myöhemmin Hatanpään ortopedien kanssa. Reumatologeja ei liioin unohdettu.

Seitsemän tamperelaista kollegaa STLY:n etiikkakurssilla Helsingissä vuonna 2008.

Hitsauskoulutus

Vuonna 2006 yhdistys järjesti Tampereen Aikuiskoulutuskeskuksen kanssa työterveyslääkäreille yhden illan tutustumismahdollisuuden hitsauksen saloihin. Kurssin kahdeksan osallistujaa saivat pikaperehdytyksen ja pääsivät itse kokeilemaan hitsausta. Niillä saumoilla eivät laivat olisi pysyneet pinnalla, eli hitsaus

osoittautui taitolajiksi. TAKK tuntui arvostavan työterveyslääkäreiden kiinnostusta alaa kohtaan.

STLY täytti samoihin aikoihin 60 vuotta ja edustajamme ojensivat hitsauskurssin tuotoksen kehystettynä onnittelulahjana emoyhdistykselle.

Hitsauskurssilaiset vuonna 2006: Timo Korpio, Miisa Visakorpi, Pirjo Mäkelä, Selina Selin, Maria Mäkinen, Katri Vainio, Katri Tamminen ja Anu Pekki.

*Vuosikymmenten virtaa
– työterveyslääkärinä eri vuosikymmenillä*

Työterveyslääkärinä Pirkanmaalla

Työterveyslääkärin työ on muuttunut vuosikymmenten kuluessa merkittävästi. Työterveyshuollon alan alkuvaiheen savupiipputeollisuudessa keskityttiin perinteisten altisteolosuhteiden terveydellisten merkitysten ymmärtämiseen, soveltamiseen ja tiedon jakamiseen. Työterveyshuoltolain ja asetusten myötä alan merkitys kasvoi. Oppaat Sininen kirja ja Työterveyshuollon perusteet alkoivat ohjata työtä. Työterveyshuollon erikoisala syntyi ja erikoislääkäreitä saatiin lisää. Tampereen Aluetöterveyslaitoksen perustamisen myötä erikoisalamme kehitys sai paikallista lisävoimaa. Yleistä koulutusta alkoi syntyä ja työterveyshuollon tutkimusta tehtiin sekä työterveyslaitoksella että yliopistolla. Syntyi Hyvä työterveyshuollon käytäntö edeten kohti Työkyvyn tukimallin ja Varhaisen tuen mallin yhteistyötä. Viime vuosina Työterveyshuollon laatu, laadukkaat palvelut, laatu järjestelmät ja vaikuttavuus sekä asiakastyytyväisyys ohjaavat työtämme.

Samanaikaisesti globaali työympäristö on muuttunut savupiipputeollisuudesta kohti tieto- ja asiantuntijatyötä. Pätkätyö ja pätkätyösuhteet ovat lisääntyneet. 1990-luvun laman vaikutukset koettiin työterveyshuollon vastaanotoilla ja yritysyhteistyössä. Stressi ja psy-

kososiaalinen kuormitus tulivat työelämään. Alkoholista ja sen väärinkäytöstä puhuminen oli aikanaan tabu, mutta yhteistyönä käynnistettiin interventiot ja löydettiin hoitoonohjausten pelisäännöt.

Oma työmme on siirtynyt digiaikaan: vihreitä ja vaaleanpunaisista potilaskansioista ja kirjeenvaihdosta sekä saneluista ja sihteerihuoneesta on siirrytty kohti monimutkaisia tietojärjestelmiä, Kanta-arkistoa, sähköpostia sekä videovastaanottoja ja chatteja.

Yritysten odotukset työterveyshuollolle ovat viime vuosina jatkaneet kasvuaan. Työhyvinvointi on jatkuva puheenaihe yrityksissä ja työterveysyhteistyössä, ja työterveyden oman roolin rajanveto vaatiikin jatkuvaa huomiota.

Nykyään erikoisalamme houkuttelee erikoistujia hyvin. Yhdistyksemme jäsenmäärä on kasvanut ja työterveyslääkäriys on muuttunut arvostetusta ja harvinaisesta tehtaanlääkäristä tavallisemmaksi, vertaisena koetuksi lääkäriksi.

Saimme muutamia kollegoitamme muistelemaan työvuosiensa ilmiöitä ja muutoksia.

Tie kirurgista tehtaanlääkäriksi ja työterveyslääkäriksi

Asko Aalto, työterveyshuollon erikoislääkäri, rekisteröity toksikologi, TSTLY:n hallituksen jäsen 1990–1996 ja varainhoitaja 1991–1993.

Ex-puheenjohtajamme Esa Mattila, sinä valmistuit kirurgiksi ennen muita spesialiteettijasi. Miten päädyit suurteollisuuteen Tampellan pitkäaikaiseksi työterveyslääkäriksi?

Kirurgiksi valmistuessani ei kirurgin vakansseja ollut vapaana, ja kun Tapio Vaalasti oli lopettanut Tampellan terveysasemalla, minulle avautui paikka tehtaan työterveyslääkärinä. Viikkoa ennen kun aloitin, tuli Reino Ruosteenoja ilmoittamaan, että minut oli valittu kirurgian apulaisopettajaksi. Jouduin sanomaan, että olen jo sopinut uudesta työpaikastani, enkä ole myöskään hakenut kyseistä apulaisopettajan virkaa.

Millaista oli työsi ison monialayhtymän lääkärinä ja johtavana lääkärinä?

Monenlaisia ongelmia oli hoidettavana, ei pelkästään lääketieteellisiä. Esimerkiksi työilmapiiriin kysymyksiä piti selvittää.

Ehdit olla tehtaanlääkärinä ennen työterveys-huollon lakisääteistämistä vuonna 1979. Millaisena koit muutoksen?

Työpaikkani ei muuttunut Tampellan osalta, koska suurissa teollisuuslaitoksissa oli jo tehty paljon ennaltaehkäisevää työtä. Myös sairauskassan kanssa tehty yhteistyö oli kehittänyt työterveyshuoltoa.

Taisit vaikuttaa myös vuoden 1979 lain sisältöön. Voitko kertoa siitä?

Silloinen STLY:n puheenjohtaja Arvi Parvinen otti minuun yhteyttä tietäessään minun tuntevan erään keskustapuolueessa toimivan vaikutusvaltaisen kansanedustajan. Arvi pyysi minua olemaan häneen yhteydessä, jotta voisin kertoa käsityksiäni lain tulevasta sisällöstä. Hänellä ei ollut omia ehtoja keskusteltavista asioista. Lakia valmisteleva virkamies oli silloin lähellä keskustapuoluetta, ja ajateltiin hänen ymmärtävän toiveiden tulevan siltä suunnalta. Kansanedustaja

kehotti varaamaan soittoajan valmistelijalle ja kertomaan häneltä terveisiä. Puolueella itsellään ei ollut erityisiä työterveyshuoltointressejä, koska maatalousyrittäjien lakisääteinen työterveyshuolto oli hieman sivuroolissa.

Sain siis vapaat kädet kertoa käsitykseni tarvittavasta työterveyshuollosta, joka oli lähellä sitä, mitä Tampellassa toteutimme. Näin siis pitkässä puhelinkeskustelussa eräänä perjantai-iltapäivänä painotin hyvää ennaltaehkäisevää toimintaa ja sairaanhoidon tärkeyttä, koska sitä kautta saa tietoja työoloista, ja kun työkykyyn vaikuttavat sekä työolot että asianomaisen terveys. Lain tultua voimaan havaitsin tekstin vastaavan puhelinkeskustelussa esittämiäni näkökohtia varsin hyvin. Tuleva kansliapäällikkö oli kuunnellut herkällä korvalla viestintuojaa.

Milloin liityit alueemme teollisuuslääkärien yhdistykseen?

Tulin mukaan aivan alussa, kun syksyllä 1974 aloitin Tampellassa työterveyslääkärinä.

Millaista alueyhdistyksen toiminta oli silloin alkuaikoina, peilattuna vaikka nykyiseen toimintaan – oletthan edelleen aktiivijäsen?

Ehkä sitä voisi luonnehtia herrakerhoksi, joka saattoi kokoontua useamminkin kuin kerran kuussa, yleensä lääketehdas Starin tiloissa. Mukavaa oli.

Olit alueyhdistyksessä hallituksen jäsen ja puheenjohtajakin. Muistuuiko jotain erityistä mieleesi tuolta jaksolta?

Hallituskautenani järjestettiin työterveyslääkärien pätevyityskurssit, jolloin puolet työajasta oltiin koulutuksessa ja toiset puolet työssä. Yhdistyksen sihteerinä olo työllisti minua kurssien järjestelyihin liittyen Antti Laineen puheenjohtajakaudella.

Esa Mattila nuorena miehenä.

Oliko Tampereen isojen tehtaiden lääkäreillä muutakin yhteistoimintaa kuin yhdistyksessä tapahtunut toiminta?

Kuuluttiin tietysti muihinkin yhdistyksiin, kuten Tampereen Lääkäriseuraan, joissa saatettiin vaihtaa mielipiteitä.

Mieleen on jäänyt, kuinka Finlaysonin lopetellessa sairaalatoimintaansa Antti Laine

otti kanssani puheeksi, mitä lopetetun sairaalan tavaroille voisi tehdä. Lupauduin ottamaan ne vastaan Tampellaan. Erkki Rintala oli saanut selville, että Afrikassa olisi käyttöä sairaalan kunnossa oleville röntgenlaitteille, ja niinpä tavarat sitten lähetettiin kohteeseen, josta muuten olisi ollut satojen kilometrien matka lähimpiin röntgenkuvausmahdollisuuksiin. Jälkeenpäin Rintala vastaanotti kiitoskirjeitä saajaosapuolelta.

Kokemuksia TSTLY:n yhdistyksen alkuvuosista

*Pertti Kivi, LKT, dos., kir.el., työterveyshuollon erikoislääkäri.
TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1984–1985 ja hallituksen
jäsen 1980–1986.*

1970-luku oli Suomessa etenkin avoterveydenhuollossa erittäin poikkeuksellista aikaa. Keväällä 1972 tuli voimaan kansanterveyslaki, jossa kunnille annettiin terveydenhuollon mittava järjestämisvelvollisuus. Perustettiin Suomen terveyskeskukset ja kunnanlääkäreistä tuli terveyskeskuslääkäreitä.

Itse lähdin Loimaan kaupunginlääkäriin virasta Tampereelle kirurgin oppiin maaliskuussa 1972. Silloin työterveyshuolto ei ollut vielä mitenkään tunnettu alana, mutta tehtaanlääkärit olivat jo hyvin tunnettuja lääkäreitä Tampereella johtuen luonnollisesti Tampereen pitkästä ja menestyksekkäästä

historiasta teollisuuskaupunkina. Oli myös hyvin tavallista, että osa keskussairaalan lääkäreistä piti työvuoron päätyttyä omaa vastaanottoaan tehtaiden terveysasemilla. Yksityiset lääkäriasemat olivat vielä harvinaisia, Tampereen Lääkärikeskus (sittemmin Koskiklinikka) niistä tunnetuin.

Tampereen Nuorkauppakamari oli poikkeuksellisen edistysellinen ja päätti perustaa vuonna 1973 Tampereen Työterveys ry:n tuottamaan terveystalveta jäsenyhtysensä työntekijöille. Kyseessä oli ensimmäinen rekisteröity yhdistys, jonka tehtävänä oli tuottaa terveystalveta myös pienille yrityksille voittoa tuottamatta. Olli Tiitola kutsuttiin kunnanlääkärin tehtävästä toiminnan kehittäjäksi. Samana syksynä joukko työpaikkalääkäreitä, vajaa 30 kollegaa, kokoontui ja päätti perustaa Tampereen Seudun Teollisuuslääkärit ry:n. Yhdistyksen tarkoituksena oli kollegiaalinen yhteydenpito ja lisäksi toimien ja kokemusten välittäminen yhteisössä.

Itse aloin pitää iltapäivävastaanottoa kollegan vinkistä Tampereen Työterveys ry:n toiminnan alettua. Aluksi meitä oli vain 2–3 lääkäriä vastaanottoa pitämässä, ja lisäksi

jokunen hoitaja ja toimistohenkilö, mutta toiminta kasvoi nopeasti. Tamperelaiset yritykset, muutkin kuin tehtaot, lähtivät joukolla mukaan.

Alkuvuosina lääkäri keskittyi suurelta osin potilaiden vastaanottoon, mutta Työterveysshuoltolain tultua voimaan vuonna 1978 työnkuva muuttui oleellisesti. Laki antoi paljon työolosuhteisiin liittyviä velvoitteita ja yhteydenpito yrityksiin lisääntyi. Työpaikkakäynnit ja etenkin työpaikkaselvitysten tekeminen alkoivat olla keskeisiä tehtäviä. Yritysten henkilöstö, työsuojelupäälliköt ja työsuojeluvastaavat tulivat tutuiksi. Tamperelaisen yritysten johtoryhmien henkilöihin tutustuttiin nopeasti sekä vastaanoton että työpaikkakäyntien kautta.

Tuohon aikaan lääketieteellisyys toimi merkittävänä rahoittajana koulutustilaisuuksissa yhdistyksen omassa piirissä. Hyvin usein avocit kutsuttiin mukaan iltatapahtumiin. Se mahdollisti perheiden välisen tutustumisen ja johti pitkiin ystävyysuhteisiin.

Työterveysshuolto kehittyi harppauksin ja yhdistyksen lääkärimäärä kasvoi. Jäseniä oli jo yli 110 kollegaa 20 vuotta toimintamme

alkamisesta, mutta myös perustajajäsenet ovat olleet mukana kaikissa käännteissä. Alkuaikojen vahvaan tukiryhmään kuuluivat ainakin Antti Laine, Paavo Sillanpää, Erkki Rintala ja Olli Tiitola. Matti Sääksi on ollut merkittävässä roolissa yhdistyksen pitkäaikaisena varainhoitajana.

Ajat ja toiminnot muuttuivat nopeasti siirryttäessä kohti 1980-lukua, sillä lääkärin koulutusvelvoitteet lisääntyivät ja Työterveyslaitos tuli vahvana kouluttajana mukaan. Työterveyslaitos alkoi järjestää valtakunnallisia koulutustapahtumia, joiden yhteydessä kollegakontaktit lisääntyivät. Itse muistan koulutustapahtuman 1980-luvun alussa Aulangolla, jolloin samassa pöydässä istuivat Mari Antti-Poika ja Matti Ylikoski. Keskusteltiin, miten saataisiin ammattimme puolesta laajempi keskinäinen yhteys eri puolille Suomea. Syntyi Työterveyslääkäri-lehti. Ensimmäisen painoksen Mari ja Matti tekivät alkuvuodesta 1983. Kirsti Pakkalasta tuli lehden päätoimittaja pitkäksi aikaa ja hän valitsi toimittajaryhmään kollegoita eri puolilta Suomea. Olin tiimissä mukana yli 15 vuotta.

Työterveyslaitoksella oli tärkeä rooli työterveyslääkäreiden koulutuksessa. Kirurgian

erikoislääkärinä sain työterveyshuollon erikoislääkärin tittelin vuonna 1986 lyhyemmän Työterveyslaitoksen kurssin suoritettua, koska olin toiminut jo useita vuosia työterveyshuollossa. Koulutusta oli pakko lisätä, kun työterveyshuollon lääkärin lukumäärä kasvoi nopeasti. Sitten Tampereen yliopiston täysaikaisen professorin myötä yliopiston rooli erikoislääkäreiden kouluttajana nousi ensisijaiseksi.

Työterveyshuoltolain tultua voimaan työterveyshuollon ammattiryhmien lukumäärä kasvoi. Työterveyshoitajienkin tehtäväkuva muuttui. Heistä tuli lähikontaktimme yrityksiin. He viettivät paljon aikaansa työpajoilla, osallistuivat yrityksen kokouksiin ja pitivät hoitajavastaanottoa. Myös työfysioterapeuttien rooli kasvoi.

Valitettavasti 1990-luvun alussa ”vahvan markan politiikalla” ajettiin Suomi vuosia kestäneeseen lamaan. Sen seurauksena lukuisat yritykset menivät konkurssiin ja esimerkiksi osa suurimmista rakennusliikkeistämme myytiin ruotsalaisille yhtiöille. Lama heijastui laajalti yhteiskunnan palveluihin ja työterveyshuoltoon. Onneksi lamasta toivuttiin ja noususuhdanne alkoi.

1980-luvun loppua kohden yhteinen kiinnostus ulkomailla pidettäviin kokouksiin lisääntyi ja ajanvietto kollegoiden kesken kasvoi. Valitettavasti lamavuodet vaikeuttivat myös TSTLY:n toimintaa. Lääkeyritysten saaminen yhteistyökumppaneiksi vaikeutui, mutta hyvällä yhteishengellä niistäkin vuosista selvitettiin.

Maailmanlaajuiset työlääketieteen kongressit tulivat 1990-luvulla. Suomalaisia kollegoja

osallistui niihin yllättävän paljon. Tutustuimme laajalti kollegoihin, mikä helpotti toimintaamme STLY:ssä. Osallistumme edelleen vahvasti valtakunnallisen yhdistyksen toimintoihin. Siitä ovat pitäneet huolta useat osaavat ja energiset naisjäsenemme.

Tällä polulla on hyvä jatkaa!

Tehtaanlääkäristä yrityksen oman työterveyshuollon palvelukseen 1982–2010

Olli Mäkinen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1990–1991 ja hallituksen jäsen 1983–1993, STLY:n hallituksen puheenjohtaja 2001–2002 ja hallituksen jäsen 1996–2002.

1980-luvulla oli vastakkainasettelu työnantajan ja työntekijöiden välillä voimissaan ja esimerkiksi ammattiliittojen lakkoilu yleistä. Erityisesti työsuojeluasiat nousivat usein kiistan aiheeksi. Työnantaja koki tämän ka-

pulana rattaissa, joihin työntekijät mielellään heittivät yhä lisää kapuloita.

Työterveyslääkäriin oli syytä olla hyvissä väleissä kummankin osapuolen kanssa ja säi-

lyttää kaikkien luottamus, jotta työntekijöiden työsuojelu- ja terveysasioita pystyttiin edistämään. Tässä onnistuttiinkin mielestäni melko hyvin, kunhan vain asian perusteli osapuolille asiallisesti.

1980-luvun lopulla alettiin ymmärtää, että henkilöstön hyvinvointi on kaikkien kannalta tärkeää, ja asioita alettiin kehittää yhdessä.

Yrityksen omassa työterveyshuollossa on aina ollut tiivis yhteys työpaikkoihin ja henkilökuntaan. Työolosuhteista, henkilöstön hyvinvoinnista ja työkykyasioista on ollut helppo puhua rehellisesti ja suoraan, ilman turhaa byrokratiaa. Asiat eivät onnistu ilman ehdotonta luottamuksen säilyttämistä kaikkiin osapuoliin. Esimerkiksi keskusteluissa liittyen yksilöiden uudelleensijoitukseen

tai työn keventämiseen on asianomaisen lupa asioiden käsittelemiseen ehdoton edellytys keskustelulle.

Työterveyshuollon sisällöstä on aikojen kuluessa keskusteltu kärkkäästikin. Välillä päättäjät ovat pyrkineet vähentämään oleellisesti sairaanhoidon osuutta työterveyshuollosta useiden Euroopan maiden malliin, välillä taas etenkin nykyiset suuret työterveyshuoltoyritykset ovat pyrkineet laajentamaan sairaanhoitoa.

Olen itse hyvin kokonaisvaltaisen työterveyshuollon kannalla, sillä sairaanhoidon kautta myös henkilöstön työolosuhteisiin liittyvät ongelmat tulevat huomattavasti paremmin esille verrattuna pelkkiin terveys-tarkastuksiin tai erilaisiin kyselytutkimuksiin.

Lamavuodet

1990-luvun globaali lama näkyi työterveyshuollossa. Erityisesti Suomessa taantuma näkyi asiakasyritysten toiminnassa epävarmuutena, jota myös Neuvostoliiton hajoaminen osaltaan aiheutti. Moni työnantaja harjoitti kauppaa Neuvostoliiton kanssa. Viron itsenäistymisen aikaan myös virolaisia

kollegoita kävi yhdistyksemme kutsuvieraina vaihtamassa ajatuksia työn järjestelyistä meillä ja heillä.

Välillä työelämässä rekrytoitiin kiivaasti, välillä yrityksellä oli yt-neuvottelut, mutta aina tarvittiin työterveyslääkäreitä. Myös lakkou-

han alla työterveyslääkäri vaadittiin asemiin. Pankkikriisi oli raskas vaihe niin työttömiksi jääneille kuin myös työpaikkansa säilyttäneille – siinä joutui moni jäänyt karaisemaan itsensä. Rakennusalalla kehitettiin nousu- ja laskukausien vaihtuvien työsuhteiden vuoksi työntekijäkohdainen terveystarkastusten seuranta-takorttijärjestelmä.

Aamulehti 25.4.1987 kertoo laman vaikutuksista STLY:n kevätkokouksessa Tampereella.

Yrityskauppa tuntuu myös terveysasemalla

Yrityskaupat, fuusiot ja muut yritysmaailman äkkimuutokset heijastuvat työterveysasemilla. Epävarmuuden vaivaamat ja herkkimmät kokevat itsensä sairaiksi hankkiutuen terveyshenkilöstön puolelle. Päinvastainen ilmiö on, että muulloin työterveyspalveluja hakeneet välttävät niitä siinä pelossa, että väkeä mahdollisesti vähennetään sairaammasta päästä.

Ilmiöstä keskusteltiin Tampererella perjantaina Suomen teollisuuslääketieteen yhdistyksen kevätkokouksessa.

Pyörteisesti Suomessakin etenevä työelämän ammatillinen muutos yrityskauppoineen ja -fuusioineen pistää monen ihmisen miettimään työmaansa jatkuvuutta. Sivusta katsoen pieninkin tuntuiset muutokset uurasajan työkuvioidsa saattavat merkitä asianosaiselle pitkää ylimenokautta.

Psyykkisiä, joskus muitakin oireita tuottavat muutokset näkyvät muun muassa SYP:n HOP-pankkifuusiassa. SYP:n pääkonttorin työterveysasemalla on jouduttu paneutumaan toden teolla entisten hoppelaitosten juurruttamiseksi turvallisesti uusiin kuvioihin. Ja kuitenkin pankit tunnetaan erittäin turvallisina työelämäntäjinä. Teollisuuslääkäreitten Tampereen yhdistyksen puheenjohtaja, mäntäläinen Juhani Alanen on todennut samantapaisia vaivoja serlachiukselaisten muututtua metsä-serläläläisiksi.

Teollisuuslääkäreille tarjottiin osin samaa, mitä on totuttu kuulemaan yritysmaailman päivistä: pankin-

johtaja Sakari Haukka pankkialan kehitysnäkymistä, toimitusjohtaja Timo Laatonen 1990-luvun teollisuudesta, professori Markku Pirjetä johtamisen suuntaviivoista. En-teileekö tämä sitä, että työpaikkalääkärit kapuavat yritysten varsinaisiksi johtajiksi?

— Ei suinkaan, vastaa ohjelmaa koostanut johtava työterveyslääkäri Olli Tiitola Tampereelta.

Kyse on vain siitä, että meidän lääkärit on koulutettu ihmisen tunnistamiseen. Se ei kuitenkaan enää riitä, vaan meidän on tiedettävä yrityksen johtamisesta ja talouselämän virtauksista. Kuten todettu, ne ja niiden aiheuttamat kitkat saattavat näkyä työterveysasemilla yksityisen ihmisen kautta, ja meidän on osattava toimia sen mukaisesti.

Kovat ja pehmot

Toimitusjohtaja Laatusen sanoma oli, että pääoma ei enää rajoita kasvua kuten

ennen, vaan puute on useimmin tiedoista ja taidoista.

— Yritysten elinkyky riippuu entistä enemmän sen henkilöstövaroista, laadusta. Myös ihmisten keskinäiseen yhteistyökykyyn, yrityksen kannalta organisaation kitkattomaan toimintaan, on kiinnitettävä erityishuomiota.

Laatonen kiinnitti huomiota myös siihen, että jo kolmannes 55 vuotta täyttäneistä on ulkona työelämästä. Samaan aikaan nuoret ikäluokat pienenevät.

— Yritysjohto voi joutua 1990-luvulla miettimään miten saada pehmoarvoihin tukeutuvat ihmiset työskentelemään tehokkaasti koviakin tuotteita valmistaessa.

Tiukasti lääketieteellistä antia olivat muiden muassa katsaukset kliinis-fysiologiseen pitkäaikaisrekisteröintiin tai endoskooppiseen kirurgiaan.

Erikoistumista lamavuosina Seinäjoella

Selina Selin, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2004–2005 ja hallituksen jäsen 2001–2006, Työterveyslääkäri-lehden päätoimittaja 2009–2014.

Hyppäsin sairaalamaailmasta työterveyshuoltoon vuonna 1990 Seinäjoella. Suomesa oli eletty hurjaa nousukautta 1980-luvun lopulla, ja kun aloin asettua kiinnostavaksi havaitsemalleni alalle, lähti Suomi parahiksi luisumaan kohti lamaa. Nousukiito oli ohi. Monen yrityksen lainanotto suuriin suunnitelmiin oli tapahtunut valuuttaluotoin, pankkien suositusten mukaisesti. Markan devalvaation myötä seurasi kylmää kyytiä, kun lainoja erääntyi maksettavaksi markan kurssin ollessa heikoimmillaan.

Pankkimaailmassa tapahtui kummia. Ikuisiksi koetut työpaikat muuttuivat epävarmoiksi muuallakin kuin pankeissa. Pankkikriisi ja ”roskapankki” Arsenalin synty olivat jotain ennenkokematonta. Mieleepi on jäännyt erään pohjalaisen pankkivirkailijan huokaus muutosvalmennuksesta: ”Säästöpankin fuusioituminen ja säästöpankkiaatteen romuttuminen tuntuivat yhtä pahalta kuin puolison kuolema.” Vakaan elämän man-

nerlaatat liikkuvat ja pysyviksi koetut instituutiot horjuivat. Ihmisiä joutui joukoittain irtisanotuiksi, mikä ajoi ihmisiä epätoivoisiin tekoihin. Työterveys oli mukana kunnallisissa itsemurhien ehkäisyryhmissä ja pankit kouluttivat työterveyshoitajia ja -lääkäreitä pankkiryöstötilanteiden jälkihoitoon. Työterveyshoitajan kanssa tai yksin pidin muutosvalmennuksia ja irtisanottujen tukitapaamisia. Yritykset olivat helpottuneita ja osin yllättyneitäkin, kun työterveydestä löytyi tukea ja apua vaikeisiin tilanteisiin. Työterveyspsykologeja ei vielä ollut, joten lääkärin toimenkuva oli varsin laaja. Mikään inhimillinen ei ollut vierasta, ja työelämän todellisuus patisti opiskelemaan ihmisluontoa ja sen reaktioita kriiseissä sekä työyhteisöjen dynamiikkaa.

Ympäröivän maailman haasteet heijastuivat suoraan työterveyshuollon toimintaan. Asiakasmäärät hupenivat yritysten kutistuessa ja kadotessa maailmankartalta, jo-

ten työterveyshuoltoväki eli itsekin samassa epätietoisuudessa tulevan suhteen. Jouduin lukuisiin neuvotteluihin pankkien kanssa toimiessani, ensin työpaikkani hallituksen jäsenenä ja sittemmin toimitusjohtajana, varsin tiukassa taloudellisessa tilanteessa – sellaista oli erikoistumiskoulutus siihen aikaan! Työterveyshuollossakin jouduttiin irtisanomaan henkilökuntaa ja 1990-luvun alku muistetaan myös lääkäriytyttömyyden aikana.

1990-luku ei ollut pelkkää lamaa, vaan myös uusien tuulien aikaa. Matkapuhelimet valloittivat Suomea ja maailmaa, Nokia lähti nousuun. Tekstiviestit keksittiin. Internetin ihmeellinen maailma alkoi avautua. Tampere oli kehityksen ytimessä ja veti puoleensa monia Seinäjoen seudun nuoria aktiivisia naislääkäreitä.

Selinan lennokkaat erikoistumisvuodet.

Kristallipallon läpi vuonna 1993 ja 2023

Editoitu alkuperäisestä TSTLY:n 20-vuotisjuhlajulkaisun artikkelista / Heikki Takala, lisättynä toimituksen huomioin vuonna 2023.

Maailma muuttuu – muuttuuko työterveyshuolto?

Vuonna 1993 TSTLY:n 20-vuotisjuhlajulkaisussa yhdistyksen entinen puheenjohtaja Heikki Takala kirjoittaa katsauksen työterveyshuollon uhkakuvista pyrkien samalla ennustamaan tulevaa aikaa. Käsillä olivat lamavuodet ja maailman koettiin olevan mullistusten kourissa. Kristallipalloa katsoessa näkyi vain synkkiä pilviä työterveyshuollon taivaalla.

Kristallipallosta työterveyshuollon tulevaisuus

”Monet merkit kristallipallossa viittaavat siihen, että työterveyshuolto on joutumassa selviytymiskokeeseen, jonka tulos vaikuttaa työterveyshuollon tulevaisuuteen pidemmällä kuin viiden vuoden tähtäimellä”.

Lama-ajan uhkakuvat työterveyshuollon tulevaisuudelle vuonna 1993

- Työterveyshuollon saaman tuen vähentyminen yleisen rahapulan vuoksi.
- Työterveyshuollon kysynnän vähentyminen suuren työttömyyden vuoksi.
- Työterveyshuollon tason kaventaminen.
- Elinkeinoelämän rakennemuutoksen suunta kohti pienyrittäjyyttä, jolloin työterveyshuolto nähdään sitä parempana, mitä vähemmän se maksaa.
- Kiristyvän kilpailun tuoma hintatason lasku ja sen vaikutus yksityisten työterveysyksiköitten kannattavuuteen ja mahdollisesti lääkäreiden työttömyyteen.

- Työterveyshenkilöstön ikääntyminen ja hiipivä dementoituminen, mikä heikentää toiminnan tasoa ja estää nopean ja riittävän reagoinnin muuttuviin olosuhteisiin.

Lamavuosien tarjoamat mahdollisuudet työterveyshuollolle vuonna 1993

- Työterveyshuollon henkilöstön lisääntyvä tarve uhkaavan eläkepommin vuoksi.
- Tarve entistä parempaan työterveyshuoltoon väestöpyramidin tilanteessa, jossa yhä pienempi joukko ihmisiä joutuu elättämään yhä suuremman määrän väkeä.
- Psykkisten häiriöiden lisääntyminen, jolloin tervejärkisille ammattilaisille riittää puuhaa estää tilapäisistä henkistä häiriöistä kärsiviä joutumasta psykiatrien vastaanotoille.
- Yrityksille, joilla menee edelleen hyvin, on kehitettävä ja tarjottava korkealaatuisia työterveyspalveluita.
- ETA:n ja EY:n tarjoamat mahdollisuudet suomalaisen työterveystietotaidon vientiin.
- Viro ja Venäjänmaa, jos eivät räjähdä kappaleiksi, saattavat tarjota käytännön työterveyshuollon konsulttiapua, tai joista tulleiden pakolaisten leirit kaipa-

vat sivutoimisia tehokkaita lääkäreitä.

- Työsuojelurahaston mahdollisuus rahoittaa työterveyshuollon tutkimusta, jota tietokoneaikana voidaan tehdä lähes jokaisella työterveysasemalla.
- Luovuus, jonka avulla kehitetään työkykyä ylläpitävää toimintaa antamaan tarkoitusta ja sisältöä työterveyshenkilöstön elämään.

Onneksi kristallipallo tarjosi tuolloin niitä samoja ohjeita, joita työterveyshuollon edustajat ovat vuosikausia jakaneet. Niistä alla muutama poiminta.

- Nuku hyvin, sillä väsyneenä et jaks muuta kuin masentua.
- Ulkoile ja kuntoile riittävästi, sillä se lisää verenkiertoa sekä ylä- että alapäässä.
- Jos tupakoit tai käytät alkoholia, nauti mahdollisimman kalliita tuotteita, sillä pian sinulla on varaa käyttää niitä vain kohtuullisesti.
- Huolehdi ammattitaidostasi, sillä hyvää työterveyslääkärinä tarvitaan aina.
- Osallistu ideapalaverihin ammattikuntasi kehittämiseksi, ja jos sellaisia ei paikkakunnalla ole, järjestä sellainen.
- Muista, että mikään kriisi ei kestä ikuisesti.

Miten uhkakuvat toteutuivat – entä tänään vuonna 2023?

Toimituksen huomiot

Katsoessamme taaksepäin näemme, että uhkakuvista huolimatta työterveyshuolto on pärjännyt. Työterveyshuollon rahoitus, kysyntä ja taso on säilynyt ja ennaltaehkäisevää työtä on tuettu rahallisesti lisääntyvissä määrin. Kaikille yrityksille voidaan tarjota korkealaatuisia työterveyspalveluita. Työikäisten työkykyisyyden säilyttämisen toimenpiteet ovat arvossaan.

Työterveysyksiköiden kilpailu on lisääntynyt, tuonut lisää lääkäreitä työterveyshuoltoon ja edelleen työterveyslääkäreistä on jatkuvaa pulaa – työttömyyttä ei ole tarvinnut vuosiin pelätä. Työelämän vaatimusten kiristyminen sen sijaan on lisännyt lääkärien toimimista niin sanottuina puolipsykiatreinä eikä psykiatripulan vuoksi konsultaatiomahdollisuutta aina ole.

EU-yhteistyötä tehdään paljon, ja suomalaisen työterveyshuollon taso on edelleen maailmalla ainutlaatuinen. Kaupallista vientituotetta siitä ei kuitenkaan ole saatu. Virossa on käyty kertomassa Suomen työ-

terveyshuoltojärjestelmästä, mutta Virossa on omanlaisensa työterveyden toimintatavat. Venäjänmaa sen sijaan näyttää räjähtävän vielä kappaleiksi. Yleisesti Suomen työväestössä on lisääntyvästi maahanmuuttajia ja monikulttuurisuutta rikastamassa työyhteisöjä.

Tutkimustyön rahoittaminen on edelleen työlästä eikä rahoittajia ole helposti saatavilla. Tutkimustyötä omalla työterveysasemalla ei rajoita tietokoneiden puuttuminen, mutta aikapula sen sijaan on todellinen.

Luovuus on onneksi hengissä – ainakin yhdistyksen hallituksessa, jossa uusia ideoita, tapahtumia ja koulutuksia aina keksitään.

Mitä kristallipallosta näkyy vuonna 2023?

Jos nyt katsoisimme kristallipalloon, näkisimme uhkakuvana edelleen yleisen talouden arvaamattomuuden. Ukrainan sota on tuonut energiakriisin, yleisen hintatason nousun, toimeentulo-ongelmia ja kannattavuusongelmia yrityksille.

Edelleen nuorten ikäluokkien osuus työelämässä pysyy pienenä ja nuorison työ-kulttuuri, työn ja vapaa-ajan rajat sekä arvostus työtä kohtaan ovat erilaiset kuin vanhemmilla ikäluokilla. Työntekijöitä ei ole riittävästi ja monet rekrytoinnit ovat haastavia ja tuloksettomia. Töitä tehdään vajaalla miehityksellä, työt kasautuvat ja liiasta työstä uuvutaan.

Työelämän vaativuuden kasvu tuottaa psyykkistä oireilua ja samalla syö sitä luovuutta, jota työelämä yhä tarvittaisiin. Sodan ja ydinaseiden pelko näkyy vastaanotoilla. Venäjä sotii, uhittelee ja luo epävarmuutta maailmaan. Maahanmuutto ja uusien kulttuurien sulautuminen työpaikoille haastaa työpaikkoja ja työterveyshuoltoa.

Työterveyshuollon laatua tarkkaillaan työterveysyksiköissä, ja arvonsa tuntevat kuuluvat Työterveyslaitoksen Laatuverkostoon. Työterveyshuollon palveluja arvioidaan myös laatustandardein, kuten ISO-laatujärjestelmän avulla. Työterveyshuolto tarjoaa entistä korkealaatuisempia palveluita. Työterveyshuollon toimijoille on tarjolla paljon koulutusta, ja ammattitaidon ylläpitäminen on onneksi jopa lakisääteistä. Työterveyshuollon tutkimus jatkuu ja yhdistyksen jäsenet valmistelevat uusia väitöskirjoja. Digitaalisuus kehittyy huimaa vauhtia, mutta pysyvätkö ikääntyvät työterveyslääkäritkään perässä?

Elämme jälleen globaalia kriisiaikaa. On vaikea ennustaa, miten maailma tulee muuttumaan. Hyvä on tänäänkin muistaa, ettei mikään kriisi kestä ikuisesti. Uuteen on sopeuduttava, on opittava uusia asioita ja kehitettävä palveluita vastaten tarpeisiin.

Riittävä uni, ulkoilu ja terveelliset elintavat ovat edelleen hyvinvointimme kivijalka. Se ei ole muuttunut eikä muutu.

Työaltisteiden muutosten heijastuminen työterveyshuoltoon

Perustajajäsenet muistelivat TSTLY:n alkuaikoina 1970-luvulla tehdasympäristön merkittävänä altisteina melua ja pölyä, Tampereen tekstiiliteollisuudessa etenkin puuvilla- ja sekapölyä, vuorotyötä sekä kemikaaleja ja tärinää. Ergonomia ja psykososiaalinen stressi tunnistettiin jo silloin sairauksia aiheuttaviksi.

Melun ja pölyn aiheuttamat terveysriskit eivät olleet enää 1980-luvulla työterveysongelmia, sillä nämä terveysvaarat oli jo saatettu hallintaan. Sen sijaan kemialliset haitta-tekijät, muun muassa tekstiiliteollisuuden väriaineet, aiheuttivat ongelmia. Kutomakoneilla altistui myös vesikutomakoneiden home- ja bakteeriongelmiin.

TSTLY:n perustajajäsen Antti Laine muisteli värikkäästi työuransa alkuvaiheen byssinoositapauksia, lyijymyrkytyksiä ja meluvammoja. Joukkoon mahtui myös väriaineoireiluja, kuitukankaan aiheuttamia ärsytysihottumia ja formaliinihaittoja.

Ulla Kotomäki on kiitollinen Ilkka Pietikäiselle, Timo Rantaselle ja Arvi Parviselle, sillä

vielä 1990-luvulla altistetietouden kasvattaminen oli nuorelle lääkärille melkoista salapoliisityötä ennen NIOSH:n CD:n tuloa ja tietojärjestelmä- ja nettiajan koittoa. Konkari kollegat olivat valtaisa apu tämän mielenkiintoisen työhygieniastressin hallinnassa, vaikka Sininen kirja, Ammattitautiluettelo ja jonkin verran työterveyshuollon kirjallisuutta jo olivat käytettävissä, ja työterveyslaitos palveli tietohakuineen. Konkari kollegat kannustivat nuorempia uskomaan itseensä ja havaintoihinsa sekä terveeseen työhön liittyvyyden epäilyyn, potilas kun oli useimmiten oikeassa. Pekka Järvinen vahvisti tämän amiinien haittoihin liittyvällä väitöskirjallaan.

Ilkka muistelee Ullan haastattelussa silloisen Outokummun ylilääkäri Kaj Ahlmanin ohjeen nuorelle lääkärille olleen, että jokaisesta tehtaan ovesta piti kulkea, jotta tunsivat työlöt.

Pertti Kivi muistelee, kuinka talonrakennusala oli 1970–1980-luvuilla eräs Tampereen Työterveys ry:n yritysten suurimpia toimialoja. Yhteisiä työturvallisuus ja -suoje-

luohjeita ei alalla ollut. Tuolloin Tampereen teknillisen korkeakoulun työturvallisuuden koulutusala otti yhteyttä ja pyysi kehittämään rakennusalan työn kuormitus- ja vaara-analyysiä yhteistyönä. Työtä tehtiin yhdessä rakennusyritysten, kaupungin työsuojeluviranomaisten ja työterveyslaitoksen kanssa. Hankkeessa oli mukana runsaasti rakennusalan moniosaamista. Samat kontaktit hyödyttivät jatkossa myös muilla toimialoilla. Työn kuormitus- ja vaara-analyysi KUVA-menetelmällä saatiin yhteistyöllä valmiiksi ja sitä esiteltiin useissa kokouksissa ulkomaillaakin.

Hannu Halme toteaa yhdistyksen 20-vuotisjulkaisussa vuonna 1993 työelämän muutosten vaativan uusia työterveyshuollon toimintamalleja. Perinteiset altisteet eivät silloin enää riittäneet toiminnan perusteeksi. Yritysten organisaatioiden ja toimintatapojen suurten muutosten nähtiin nousevan merkittäviksi työn kuormitustekijöiksi.

Maahanmuuttajat ovat tuoneet työelämään monikulttuurisuuden väriä mutta myös työterveyshuollollisia haasteita. Maahanmuuttajien työolot ja työsuhteet ovat usein heikommat kuin kantaväestöllä. Kieli-

VIHREÄTUKKAINEN NAINEN

Finlaysonin värjäämölle tuli työvuoroonsa rouva, joka oli käynyt juuri permanentissa. Hänellä oli samalle illalle kutsut tiedossa. Kello yhdeksän aikaan hän käveli valkaisukoneen ohi, josta silloin veto-ongelmaisen huuuvan alta pöllähti väriainehumaus rouvan päälle. Permanentin väriaine ja huuuvan alta tullut pöllähdys reagoivat keskenään. Kello kymmeneltä rouvalla oli vihreät hiukset ja värjäämöstä kuului painokelvottomia huudahduksia.

Asiaa lähdettiin selvittämään pikavauhtia. Työsuojelu näki viisaana, ettei rouvaa päästetty vihreähiuksisena kaupungille esittelemään vihreällä päällään yrityksen vaaratekijöitä. Yritys huolehti, että rouva kuljetettiin Amurinlinnan kampaamoon kello yhden ajalle. Rouva istui tuntipalkalla ja yrityksen kustantamana kampaamon tuolissa, kun hänen hiuksensa värjättiin uudelleen. Tukka saatiin kuntoon illan juhlia varten.

taito on vaillinainen ja ammatillinen osaaminen sekä koulutus heikompaa, minkä johdosta he tekevät herkästi työturvallisuuden näkökulmasta vaarallisimpia työtehtäviä. Samanaikaisesti voivat perusterveys ja

käsitys terveellisistä elintavoista olla erilaiset. Osa maahanmuuttajista on kuitenkin terveitä, korkeasti koulutettuja ja kielitaitoisia ihmisiä.

Biologisten altisteiden maailmassa työterveyshuoltoa ovat eniten työllistäneet sisäilmaongelmat. Ammattitauteja niistä on lopulta saatu vähänlaisesti. Muut biologiset altisteet ovat olleet pitkälti maataloudessa. Covid-19-pandemia toi mukanaan uuden ammattitaudin diagnosoitavaksi ja tarpeen työperäisyyden osoittamiseen.

Erityisesti Covid-19-potilaita hoitava terveydenhuoltohenkilöstö on ollut alttiina ammattitaukeille. Työterveyslääkärit ja -hoitajat sen sijaan eivät ole olleet merkittävässä määrin hoitamassa infektiopotilaita, ja ovat siten voineet suojatua hengistysuojaimin.

Työn muutos 1990-luvulla kohti tietoyhteiskuntaa on tuonut mukanaan työterveyteen aivoergonomian, työyhteisö- ja sisäilmaongelmat sekä avokonttorin häiriötekijät ja staattisen istumatyön haasteet. Työterveyshuollolta odotetaan vaikuttamista näihin uusiin ongelmiin.

Psykososiaaliset kuormitteet ovat asiantuntijatyön nykyinen altiste. Aivojen kuormittuminen näkyy kognitiivisina ongelmina, mielialamuutoksina ja väsymyksenä työterveyshuollon vastaanotoilla. Työuupumus on käytännön työssä kuin ammattitauti ilman ammattitaudin asemaa. Sen ennaltaehkäisemiseksi pitäisi työpaikoilla ja työterveydessä tehdä selvitystä ja löytää parannusehdotuksia.

Yrityksissä työsuojelulla on nykyään merkittävä rooli työympäristön kehittämisessä suurissa yrityksissä. Työterveyshuollon rooli on asettunut riskiarvioissa tiukimmin terveydellisen merkityksen arviointiin, mutta työpaikkaselvitykset pitävät yhä pintansa. Huolimatta lakisääteisyydestä on matkaa siihen, että pk-yritykset toivoisivat työpaikkaselvityksiä ja työterveyshuoltoon panostusta – ja haluaisivat maksaaakin niistä.

Työterveyshuollolla on vielä annettavaa. Tärkeää on oman osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen, jotta osaisimme vastata muuttuviin työelämän terveys- ja turvallisuustarpeisiin.

ELÄMÄ TEHTÄVÄNÄ

Jokainen meistä mehiläisistä on erilainen.
Yksi asia kuitenkin yhdistää meitä kaikkia –
meillä on elämä tehtävänä. Jos tunnet
samoin, tule meille työterveyslääkäriksi.

mehilainen.fi/laakariksi

*“Täällä arvostetaan
lääkärin työtä ja
johto kuuntelee
lääkäriä.”*

Etsimme lisää loistavia lääkäreitä joukkoomme.

Olemme tutkineet, miksi meillä halutaan
työskennellä – muun muassa nämä syyt
nousivat esille:

*“Suhtaudutaan positiivisesti rakentavaan
kritiikkiin tai kehittämisehdotuksiin.”*

*“Joustava työnantaja, joka
huomioi työntekijänsä tarpeet.”*

*“Suomalainen perheyritys ja arvot,
joiden takana voi seistä”*

Lue lisää: aava.fi/avoimet-tyopaikat

Lääkärikeskus
Aava

— 5,5 miljoonaa tapaa voida hyvin. —

Mikrot tulevat – digiaikakausi

*Tuula Angervuori-Pursila, työterveyshuollon erikoislääkäri,
TSTLY:n hallituksen jäsen 2021–, sihteeri 2022–.*

Yhdistyksen toimintakauden aikana on tehty digiloikka pahvisista potilaskorteista paperiarkistojen kautta nykyisiin seurusteleihin tietojärjestelmiin. Työhygieniatietoa piti alkuun hakea kirjallisuudesta, NIOSH-levyiltä ja muilta CD-levykkeiltä sekä vanhan aikaisesti kollegalta tai työterveyslaitokselta kysymällä. Tärkeää oli itse osata epäillä. Vuosina 2000–2001 yhdistys järjesti jäsenil-

leen ATK-koulutusta. Luennot olivat pitkään kalvosulkeisia, näin vielä vuonna 2007, vaikka Powerpoint olikin jo olemassa. Nykyään tiedostojen jakaminen Teamsin kautta ja videotykillä heijastaminen Bluetooth-yhteyksineen on arkipäivää. Vuonna 2004 jäsenkirjeet olivat jo osin sähköisiä, ja vuonna 2007 ne jäivät kokonaan historiaan vuosi- ja vaalikokouksia lukuun ottamatta.

50 vuotta – työterveyslääkärin digiloikka

Viisikymmentä vuotta sitten reseptit kirjoitettiin käsin, sairauskertomukset kirjattiin paperille ja kopiot tehtiin kalkkeripaperilla. Passitukset tehtiin itse konekirjoituksella ja kynää joutui käyttämään muuhunkin kuin allekirjoittamiseen.

Kun työelämään alkoi saapua tietokoneita, isoja möhkäleitä, hitaita ja äänekkäitä, työterveyslääkärit näkivät heti potentiaalin, joka tällä uudella työkalulla oli saavutetta-

vissa. Näin voin ainakin päätellä 1990-luvulla yhdistyksen arkistojen kätköistä löydettyjen muistioden perusteella.

Heikki Arolan kirjaama perustelu Tampereen Työterveys ry:n johtaja Olli Tiitolalle:

Lääkärit tarvitsevat omat mikrot, jotta saataisiin käyttöön seuraavat edut:

- *Tekstinkäsittely helpottuu, esimerkkinä lausunnot, muistiot ja muistiinpanot.*

- *Sähköposti tulee käyttöön kaikille ja sitä kautta yhteydenpito sairaalaan, yliopistoihin ja asiakasyrityksiin helpottuu.*
- *Tiedonhaku on helpompaa, esimerkkinä työterveyslaitos ja MEDLINE.*
- *Lääkäriliiton ja Duodecimin ilmoitustaulut ovat helposti luettavissa.*
- *Yleislääkärin käsikirja, Lääkärin CD-ROM ja muut vastaavat tietokannat ovat kaikkien käytettävissä helpommin, ja on mahdollista tarkistaa tiedot, mikäli on epävarma jostakin hoito-osiesta.*
- *Jokainen voi tallentaa omalle mikrolleen työssä tarvitsemaan tiedostoja ja taulukoita.*
- **LÄÄKÄRIT HALUAVAT PYSYÄ KEHITYKSESSÄ MUKANA!**

No todellakin haluavat pysyä kehityksessä mukana.

Kehitys on tämän jälkeen edennyt hurjaa vauhtia. Tietokannat löytyvät nyt jokaisen taskuista, ja sekunneissa voi selvittää hoitokäytännöt toisella puolella maapalloa samalla, kun katsoo, kuinka leikkauksia suoritetaan.

Nyt kynät ovat jo lähes tarpeettomia, allekirjoitukset tehdään sähköisesti ja lausun-

not lähtevät salattujen yhteyksien kautta eri toimijoille, kuten sairaaloihin ja Kelaan, reaaliajassa. Reseptitkin saadaan toimitettua ilman lomaketta. Helppoa. Ja lääkärit ovat kehityksessä mukana. On sovelluksia, joista voi seurata potilaan sokereita, liikkumista, sykettä ja EKG:tä tarvittaessa. Kaikki vain klikkauksen päässä – tai ainakin silloin, kun tunnukset ovat kunnossa, salasana muistissa ja päivitys ei ole vienyt jotakin olennaista ominaisuutta vahingossa pois. Ja niitä klikkauksia tarvitaan välillä tuhottomasti. “Oletko aivan varma, että haluat lähettää lähetteen? Paina OK/peruuta.”

Vuonna 1997 joukko lääkäreitä perusteli tarvetta saada mikroja, ja samaan aikaan juuri lääkärikoulussa aloittanut allekirjoittanut perusteli kavereilleen, ettei ATK:ta tarvita tässä työssä, koska ihmisiä ei koskaan voi hoitaa koneilla. Ihminen hoitaa ihmistä. Kuinka väärässä asian suhteen olinkaan! Toki ihminen edelleen hoitaa ihmistä, mutta usein kone löytyy välistä. Chatissä, etänä videovastaanotolla ja lähivastaanotollakin kosketaan enemmän koneeseen kuin potilaaseen. Koskettamista on entisestään vähentänyt viime vuosina terveydenhuoltoa kuormittanut Covid-19-pandemia, joka

pakotti työterveyden kaikki toimijat digiloikkaan.

Yhdistyksenkin toiminta on muuttunut siitä, kun mikrot tulivat. Vuonna 2008 TSTLY:n 35-vuotisjuhlavuoden kunniaksi päivitetty matrikkeli oli siirretty alkuperäiseltä vuoden 1997 korpulta ja tuore versio tallennettiin uudelle innovaatiolle, USB-tikulle. TSTLY:n nettisivut käynnistyivät vuonna 2017 ja Facebook-sivut vuonna 2018. Coffee Break -koulutukset siirtyivät etämuotoon pandemian ajaksi ja nykyisin ne tarjotaan hybridinä, sekä paikan päällä että etänä. Jopa vaaleja, vuosikokouksia ja pikkujouluja on järjestetty etänä.

Työterveyslääkärit haluavat edelleen pysyä kehityksessä mukana! Tietotekniikka kehittyy kaiken aikaa eteenpäin, mikä myöskin haastaa meitä. Saamme juosta tekniikan perässä.

Ihmiset hoitavat edelleen ihmisiä. Tämä on vastuullinen tehtävä, ja siksi onkin tärkeää saada oppia ja tukea kollegoilta ja asiantuntijoilta. Hienoa, että olemme saaneet tähän lisää työkaluja.

Ulla Kotomäki, vastaavana työterveyslääkärinä tietotyössä Hämeenlinnan uudessa Mehiläisessä tammikuussa 2011. Ulla tuli Tampereelle aikoinaan Tamfeltiin kesällä 1998 Porin Lääkärikeskuksesta pahvisten potilaskorttien keskeltä, kun Porin isoon työterveysyksikköön ja Lääkäritaloon ei millään saatu tietojärjestelmää vanhojen erikoislääkärien vastustaessa!

Jäsentiedot saatiin vuonna 1997 jo korpulle, mutta tiedot kerättiin jäseniltä vielä kirjekselyin.

TSTLY:n jäsenistö on kasvanut vuosien varrella, kun muutaman kymmenen hengen tiiviistä porukasta on kasvanut lähes 250 jäsenen joukko. Mikrojen avulla voimme edelleen pysyä tiiviinä porukkana, olla yhteydessä toisiimme ja saada oppia ja tukea.

Kiitos kuuluu meille kaikille työterveyslääkäreille, jotka haluamme pysyä kehityksessä mukana.

MATRIKKELITIKUN KÄYTTÖOHJE JÄSENILLE VUODELTA 2008

Kytke muistitikku tietokoneen USB-porttiin. Odoteta hetki, työpöydälle pitäisi avautua ikkuna, jossa näkyy PDF-ikoni ja lukee "Tampereen seudun työterveyslääkärit -matrikkeli".

Kaksoisklikkaa ikonia, ja matrikkelin pitäisi aueta näyttöön.

Mikäli haluat paperitulosteen matrikelista, klikkaa ikonia hiiren oikealla näppäimellä. Tällöin aukeaa valikko, jossa näkyy muun muassa komento "tulosta". Kaksoisklikkaa tulosta-komentoa, niin tulostuksen pitäisi alkaa.

Mikäli tikun kytkeminen USB-porttiin ei automaattisesti aukea, klikkaa hiiren vasemmalla näppäimellä Windowsin käynnistä-palkkia näytön vasemmasta alareunasta. Vasempaan alakulmaan aukeaa valikko, josta klikataan kohtaa "oma tietokone". Näyttöön aukeaa oma tietokone -ikkuna. Tässä ikkunassa klikataan ikonia "siirrettävä levy E, F tai G". Ruutuun pitäisi aueta ikkuna, jossa on ikoni "Tampereen seudun työterveyslääkärit -matrikkeli". Kaksoisklikkaa tätä ikonia, ja matrikkeli aukeaa. Tulostaminen tapahtuu samoin, kuten edellä on neuvottu.

Työterveysyhteistyö ja työelämän muutokset 2000-luvulla

Anu Pekki, LT, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2014–2015 ja hallituksen jäsen 2010–2016.

Miten työterveyden ja yrityksen yhteistyö pysyy muutoksessa mukana?

Vuosituhanneen alussa monessa yrityksessä toimi vielä oma integroitu työterveys tai palvelu tuotettiin useamman yrityksen omistaman yhdistyksen kautta. Työskenneltiin lähellä yrityksen toimitiloja ja pistäytyminen tehdasympäristöissä oli helppoa. Puolin ja toisin oltiin fyysisesti lähellä, mikä helpotti vuoropuhelua ja työolosuhteisiin liittyvien asioiden ottamista puheeksi matalla kynnyksellä. Samanaikaisesti oli jo käynnistynyt muutos siirtymisessä lääkärikeskustyyppisiin työterveyspalveluihin. Entistä enemmän nähtiin, että nopea sairaanhoito oli yrityksille tärkeää, ja työikäisen sairastuessa julkinen sairaanhoitopalvelu koettiin hitaana.

Yritysten siirtyessä lääkärikeskusten asiakkaiksi vuoropuhelussa esiintyi näkemys, jonka mukaan työterveys hoiti työntekijät työkykyisiksi ja puolitti sairauspoissaolot. Näin yritys sai keskittyä omaan toimintaansa. Melko nopeasti tilanne oikeni ja ymmärrettiin, että vain yhdessä toimimalla voitiin todella saada tuloksia aikaiseksi. Yrityksen työntekijöiden työhyvinvointia ei voinut ulkoistaa työterveystoimijalle.

Tällä hetkellä käydään hyvää keskustelua siitä, mikä on todella sairaus, joka vaatii poissaoloa, ja mikä taas oire, johon pitäisi suunnata muunlaista apua pitäen samanaikaisesti kiinni työrytmistä, jotta kuntou-

tuminen voi edetä ja oireen pitkittyminen voidaan estää. Osasairauspäiväraha, muokatun työn mahdollisuudet ja työkokeilu työterveyshuollon päätöksellä ovat esimerkkejä konkreettisista työkaluista tähän suuntaan. Näissä kaikissa edellytetään vuoropuhelua työterveyden ja yrityksen välillä.

2000-luvulla on tapahtunut muutos yritysten valmiudessa ostaa erilaisia ennaltaehkäiseviä palveluita työterveydestä. Samalla tämä on edellyttänyt sitä, että työterveyden asiantuntijoiden on täytynyt oppia selkeämmin kertomaan omasta osaamisestaan ja siitä, mihin sillä vaikutetaan. Parhaiten tässä onnistuvat asiantuntijat, jotka osaavat kuulla yrityksessä havaittuja epäkohtia tai huolia sekä tarjota näihin etenemisvaihtoehtoja, jopa ratkaisumalleja. Työterveydessä toimivalta asiantuntijalta, oli hän sitten lääkäri, hoitaja tai asiantuntija, odotetaan osaamisen soveltamista yrityksen tarpeisiin. Tämä on edellyttänyt työterveydessä työskenteleviltä kykyä perehtyä juuri oman toimialan erityispiirteisiin, kykyä keskustella asioista yrityksille tutuilla termeillä ja taitoa soveltaa osaamaansa rohkeasti yrityksen

tarpeisiin. Ei mikään helppo haaste, mutta parhaimmillaan tämä tarjoaa työterveydessä toimivalle henkilöstölle mielekkäitä työtehtäviä, joissa vaikutetaan laajasti suomalaisen työelämän hyvinvointiin.

Työterveyden ja yrityksen yhteistyöstä kirjoittaessa ei voi välttyä puhumasta rahasta. Työterveydessä työskenteleviltä vaaditaan ymmärrystä siitä, mitä ehdotettu työterveyspalvelu yritykselle kustantaa, ja mitä vaikuttavuutta sillä saadaan. Palvelu

Anu Pekki: Korkealla oleminen on aina tuntunut pelottavalta, kiipeäminen itsensä voittamiselta ja lopulta maisemat palkitsevat.

on ilmainen käyttäjille, jolloin maksajan eli yrityksen luottamuksen säilyttäminen korostuu. Hyvä kysymys työterveydessä työskentelevälle ammattilaiselle onkin, olisiko tämä itse yrittäjänä tai yrityksen omistajana valmis maksamaan siitä, mitä tekee. Jos kustannukset jäävät pieniksi saatuun hyötyyn nähden, on syytä rajata työtä tai kohdentaa sitä toisin. Yritysyhteistyössä arvostetaan myös kykyä keskustella rahasta.

Työelämän muutos ei tule pysähtymään ja työterveysosaaja ei voi koskaan olla täysin koulutettu vastaamaan kaikkiin muutoksiin. Harvassa työssä on mahdollista olla aitiopaikalla seuraamassa muutosta ja aidosti

etsimässä keinoja, joilla muutoksista huolimatta asiat liikkuisivat työntekijöiden terveyttä ylläpitävään ja vahvistavaan suuntaan.

Lyhyessä ajassa olemme nähneet nopean siirtymän etätöihin ja etäpalveluihin, sodan tuoman epävarmuuden ja työntekijäpulan vaikutukset eri toimialoilla. Työterveydessäkin meidän on säilytettävä joustavuutemme työelämän muutoksiin vastatessa, kun kaikki aiemmin oppimamme ei enää toimikaan. Kun rohkeasti uskallamme hyödyntää osaamistamme ihmisestä kokonaisuutena, pystymme parhaiten edistämään suomalaisten yritysten pärjäämistä työelämän kilpailussa.

Paljon onnea ikätoverille, toivoo Finla Työterveys!

- 50 vuoden kokemus työterveyspalveluiden tuottamisesta
- Asiakkaidemme omistama yhteiskunnallinen yritys, jolla on vakaa arvopohja
- Innostunut ja ammattitaitoinen työyhteisö
- Tuemme asiakkaidemme työkykyä, hyvinvointia ja osaamista mm. tulevaisuuden työkyky-konseptilla

Jos kiinnostuit Finlalta,
lue lisää www.finla.fi/rekry

Monitaituri työterveyslääkäri psyykkisen työssäjaksamisen aallokoissa

Teija Mertimo, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen jäsen 2021–.

Hyvä työterveyslääkäri on loistava klinikko, joka tuntee ja tietää eri erikoisalojen hoito-
ketjut ja käyvät hoidot. Hyvä työterveyslää-
käri tuntee työterveyshuoltoon ja vakuutus-
lääketieteeseen liittyvän lainsäädännön ja
toimintatavat, tietää lukemattomien altistei-
den terveydellisen merkityksen ja kemikaali-
en haitat, osaa tehdä riskiarviota työnan-
tajan tueksi, neuvottelee ja toimii työssään
moniammatillisesti ja monialaisesti. Työ-
terveyslääkäri osaa soveltaa tietoa, tulkita
epäselviäkin sairauspoissaolotilastoja luot-
tettavasti ja ennustaa tulevaisuutta mah-
dollisimman pienellä ajankäytöllä. Ennen
kaikkea hyvä työterveyslääkäri kuitenkin
osaa katsoa silmiin ja kuunnella sekä poti-
lasta että työnantaja-asiakasta.

Sairauspoissaolot mielenterveyden häiriöi-
den perusteella kasvoivat 1990-luvun ajan
ja esiintyvyys on nousussa edelleen. Työn
psykkisiin kuormitustekijöihin on kiinnitetty
huomiota ja nykypäivän työterveyslääkäri
kohtaakin työssään ennen kaikkea psyyk-
kisesti kuormittuneita työntekijöitä. Vuonna
2017 mielenterveysperusteisten pitkien sai-
rauspoissaolojen määrät kasvoivat Suo-
messä ja vuonna 2022 ne olivat edelleen
nousussa. Vuosina 2010–2019 Pirkanmaalla
sairauspoissaolot mielenterveyden häiriöi-
den vuoksi lisääntyivät 33 prosenttia. Sai-
rauspoissaolojen lisääntymisen syiksi on
pohdittu muun muassa mielenterveyden
häiriöiden yleistymistä, hoitoon hakeutumi-
sen lisääntymistä ja herkempää ongelmien

tunnistamista ja diagnosointia. Työterveyshuollossa huolta on aiheuttanut myös nuorten työntekijöiden lisääntyneet sairauspoissaolopäivät, jotka ovat nousseet yli keskimääräisen sairauspäivien lukumäärän, kohdentuen erityisesti mielenterveysyhiin. Vuosien varrella johtamisen malli on muuttunut asiakasyrityksissä ja työn vaatimukset ovat lisääntyneet.

COVID-19-pandemia vuodesta 2020 alkaen toi oman vivahteensa kokonaisuuteen. Koronaviruspandemian ensimmäisessä aallossa keväällä 2020 sairastui noin 7 300 ja kuoli noin 330 henkilöä, tehohoitoon joutui yli 220 ja sairaalaan noin 800 henkilöä. Suomi suljettiin valmiuslailla maaliskuun puolivälistä kesäkuun puoliväliin. Suojatoimet onnistuivat, tehohoitopaikat riittivät ja monen muun maan kaltaiselta katastrofilta vältyttiin. Rajoitukset kuitenkin heikensivät Suomen taloutta. Työterveyshuollon toiminta muuttui, ellei suorastaan lamaantunut, pandemian aikana hetkeksi, mutta palautui monessa pirkanmaalaisessa työterveyshuollossa nopeasti lähes ennalleen koronatestaus- ja -rokotustoinnalla höystettynä. Infektiosairauden aiheuttamien sairauspoissaolojen lisäksi

koronapandemia lisäsi myös psyykkistä kuormittuneisuutta.

Työterveyslääkäri on kääriinyt hihansa jo useampia vuosia sitten, ja viimeistään lähivuosina psyykkisen työkyvyn tukemiseen on reagoitu. Preventiivisiä toimia on tehty, sairauspoissaoloja seurattu, työterveysneuvotteluja on pidetty, työnantajien kanssa yhteistyössä joustavia työpaikan ratkaisuja pohdittu, työpaikkaselvityksissä psykosiaalisen kuormituksen tukitoimia korostettu, esihenkilöiden psyykkiseen kuormittumiseen keskittyviä työpaikkaselvityksiä tehty ja itse asiassa perustyötä kokonaisuudessaan viilattu psyykkistä työssäjaksamista silmällä pitäen.

Työterveyslääkäri tuo psyykkisesti kuormittuneiden työntekijöiden ja yritysten keskuuteen läsnäolollaan luottamusta, kuuntelee vaikeimmatkin ongelmat ja pohtii niihin ratkaisut. TSTLY on kouluttanut Pirkanmaan työterveyslääkäreitä vuosikymmeniä ja kohdennanut koulutusaiheita myös psyykkisen työkyvyn tukemiseen monen muun kouluttajan ohella. Viimeisten vuosikymmenien myötä on tehty lainsäädäntöön ja ohjeistuksiin muutoksia ja näin on mahdollis-

tettu tehokkaampien työkyvyn tukitoimien käyttö. Yksi tuoreimmista muutoksista on kohdistunut nykypäivän työterveyshuollossa paljon käytettyyn osasairauspäivärahakäytäntöön, jonka myötä osa-aikatyön aloitus muuttui joustavammaksi ja kokonaisuus käytettävämmäksi.

Kaiken työterveydessä tuotetun ja työkyvyn tukeen tähtäävän ammattitaidon ja

osaamisen takana on työterveyshuolto-tiimi, jonka tärkeä jäsen on työterveyslääkäri. Työterveyslääkäri on hoitava lääkäri potilaalle, objektiivinen kumppani työnantajayritykselle ja koordinoiva asiantuntija sidosryhmille. Työterveyshuollossa tieto, taito ja pitkäjänteinen hyvä tutkimustietoon pohjautuva yhteistyö ovat tulosten avain.

Työterveyslääkäristä on moneksi.

Työterveyslääkäri työkyvyn tukena – ammatillinen kuntoutusohjaus

Minna Toom, työterveyshuollon erikoislääkäri, ayl, työkyky- ja kuntoutusyksikön vastuulääkäri, Pirte Tullinkulman työterveys. TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2020–2021 ja hallituksen jäsen 2016–2022.

Tervetuliaispuhe TSTLY:n seminaarissa Werstaalla syyskuussa 2021

Työkyvyn tukeminen työuran kaikissa vaiheissa on ollut jo vuosia osa työterveyshuollon ydintä. Työkykytyön osuus työterveyslääkärin työstä on lisääntynyt työelämän ja työn muutoksissa sekä töiden vaativuuden lisääntyessä. Työkykyneuvottelut ja kuntoutukseen ohjaami-

nen ovat päivittäistä arkea. Paine ja tarve ohjata ammatilliseen kuntoutukseen jo varhaisissa työkyvyn uhkatilanteissa on lisääntynyt. Työterveyslääkäri on tämän asiantuntija ja koordinoija, mutta parhaimmillaan kyse on moniammatillisesta yhteistyöstä.

Minnan motto: "Meidät on tehty toisia varten, toistemme surujen siruja varten" (Vesterinen yhtyeineen).

Moniammatillisuutta ei voi työterveyshuollossakaan liikaa korostaa. Työterveyshuollossa suunnittelemme ja toteutamme yhdessä työterveyshoitajien kanssa työntekijälle oikeanlaisen hoito- ja kuntoutussuunnitelman. Työfysioterapeutti ja toimintaterapeutti arvioivat työ- ja toimintakykyä, työterveyspsykologi arvioi kognitiivista työkykyä, ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuuksia ja mielialaa. Työterveyshoitaja tukee ja kannattelee, pitää langat käsissään, jotta prosessi voi edetä.

Lähes päivittäin mietimme, olisiko vastaanotolla olevan ihmisen kohdalla ammatillinen kuntoutus ajankohtainen, vai olisiko kuntoutus kenties jo liian myöhäistä. Entä, jos käynnistämme prosessin, joka ei päätykään hyvin? Miten käy ihmisen toimeentulon? Olisiko sittenkin parempi, että hän jäisi vanhaan tuttuun työpaikkaansa, vaikka olisikin sairauslomalla joka kuukausi tai jopa joka viikko?

Miten voisimme toimia paremmin, olla hereillä oikea-aikaisesti? Pitäisikö ennen ammatillista kuntoutusta hoitaa masennus, nivelrikko ja velkasaneeraus? Ja vielä traumaperäiset oireet kolmen vuoden psykoterapialla?

Pitäisikö toimintasuunnitelmaneeuvotteluissa ja muissa yhteispalavereissa kertoa yrityksille työkokeilusta työterveyshuoltolain perusteella?

Melko usein ammatillinen kuntoutus on kompastelua ja epäonnistuneita yrityksiä. Miten niistä selvitään ja lopulta onnistutaan? Näitä kaikkia asioita mietimme yksin ja yhdessä moniammatillisesti.

Minna Canthilla oli melkoinen elämäntarina. Olisimmeko osanneet suositella tälle 36-vuotiaalle seitsemän lapsen yksinhuoltajalle kaup-

piaaksi ryhtymistä? Olisimmeko osanneet kannustaa häntä jatkamaan rakkaan kirjoitus-harrastuksen parissa ja valaa uskoa siihen, että hän voi sillä tavalla saada hyvän toimeentulon?

Muistetaan ammatillinen kuntoutus vastaan-otoilla! Sillä, miten asian otamme puheeksi ja mitä potilaalle sanomme, voi olla yksilön ja yhteiskunnan kannalta iso merkitys.

Pirte työterveys onnittelee

50-vuotiaasta

Tampereen Seudun
Työterveyslääkäriyhdistystä!

pirte

Luodaan yhdessä työkykyä, terveyttä ja elinvoimaa Pirkanmaalle!

MINNA CANTH

177 vuotta sitten syntyi tänne Tampereelle kaimani, Minna Canth.

Minna Canthin isä oli töissä Finlaysonin puuvilla-tehtaalla ja hänen äitinsä kotiapulainen. Varsin vaatimattomat olot siis. Perhe muutti sittemmin Kuopioon ja kirjoja ahmiva Minna pääsi 19-vuotiaana aloittamaan kansakoulunopettajan opinnot Jyväskylän seminaarissa.

Opinnot kuitenkin keskeytyivät, kun Minna suostui useiden kosintayritysten jälkeen naimisiin opettajansa kanssa. Ilmeisen onnellinen pariskunta sai yhteensä seitsemän lasta Minnan ollessa 22–36-vuotias. Tänä aikana Minna osallistui ahkerasti hyväntekeväisyyteen ja kirjoitti lehtijuttuja. Juuri ennen seitsemännen lapsen syntymää perheenisä kuoli. Minna muutti lasten kanssa Kuopioon, aloitti työt ensin lankakaupan pitäjänä ja sittemmin myös sekatavarakauppiaina. Koko ajan hän jatkoi vapaa-ajallaan kirjoittamista ja hänellä oli vilkas sosiaalinen elämä. Hän muun muassa kutsui kotiinsa kirjallisuuden ystäviä.

Kaiken kaikkiaan Minna kirjoitti kymmenen näytelmää, seitsemän pitkää novellia, useita kertomuksia, lehtiartikkeleita ja puheita. Minna kuoli vain 53-vuotiaana. Vietämme Minna Canthin päivää liputtamalla maaliskuussa.

Lopuksi vielä sitaatteja Minna Canthin tuotannosta.

- Ensimmäinen ehto naisen edistymiselle on persoonallinen ja henkinen vapaus. Siihen perustuu kaikki muu.
- Hullu työtä tekee, viisas elää vähemmällä.
- Kaikki naiset, älkööt tehkö käsitöitä.
- Kaikkea muuta, kunhan ei nukkuvaa puolikuollutta elämää.

2020-luvun ilmiöitä Työterveyslääkäri-lehden päätoimittajan silmin

Saara Taponen, LT, työterveyshuollon erikoislääkäri. TSTLY:n hallituksen jäsen 2013–2019 ja varainhoitaja 2015–2019. Työterveyslääkäri-lehden päätoimittaja 2020–.

Aloitin Työterveyslääkäri-lehden päätoimittajana Miisa Visakorven jalanjäljissä loppuvuodesta 2020. Epävirallisena mentorinani toimi Selina Selin, aiempi tamperelainen päätoimittaja. Siitä lähtien olen saanut pohtia työn, elämän ja työelämän asioita lehden pääkirjoituspalstalla. Lehden numeroiden aihepiiri on suunniteltu toimituksen yhteistyönä. Käsitellyt aiheet kuvastavat siis aikalaisen ajatuksia ja tuntemuksia työterveyslääkärin todellisuudesta.

Ensimmäisessä pääkirjoituksessani numerossa 4/2020 pohdin maailman muuttumista sitten syksyn 2019. Koronapandemia oli mullistanut käytöstapamme ja ajattelumme.

Kulttuuritapahtumat, yhdessäolo ja ryhmäliikunta olivatkin kiellettyjen listalla. Lehden teemana oli ilmastonmuutos ja työterveys. Uskon, että pandemian myötä ihmisten käytäytymisessä tapahtuu väkisinkin muutoksia, jotka ovat maapallollemme hyödyllisiä.

*Pandemian myötä ne, joiden toimeentulo on säilynyt, ovat voineet arvioida elämänsä ja tarpeitaan uudestaan ja iloita vaikka siitä, että ruokahävikki ja autolla ajelu työn ja kodin välillä ovat vähentyneet. Moni on voinut kokea tyytyväisyyttä annettuaan henkilökoh-
taisen panoksen ilmastonmuutoksen vastaiseen taisteluun.*

Lehdessä on päätoimittaja-aikanani ker-
rattu myös erikoisalamme kovaa ydintä,
ammattitautiasioita:

*Yleisin ammattitauti Suomessa on me-
luvamma ja toiseksi yleisin ihottuma. Ar-
vaamme kyllä, mikä tauti nousee hätyyt-
telemään ammattitautitilastojen kärkeä
vuosina 2020–2021 (COVID-19).*

Yksi lempiaiheistani on HSE-työtapatur-
ma-ajattelun laajentaminen aivotyöhön.
Fyysisten työtapaturmien ehkäisy etenkin
teollisuudessa on tuttua. Siellä uskalletaan
tavoitella nollaa tapaturmaa ja tuoda esiin
epäkohtia työturvallisuudessa. Vastaan-
otoillamme käy kuitenkin suuri joukko aivo-
työläisiä, joilla näemme voimavarojen ehty-
mistä pitkittyneen työstressin seurauksena.
Seurauksena voi olla työuupumus.

*Vakava työuupumus on kuin henkisen
työn työtapaturma. Läheltä piti -merk-
kejä oli ilmassa ja korjaavia liikkeitä olisi
voitu tehdä, jos tilanne olisi tunnistettu
ja siihen oltaisiin reagoitu ajoissa.*

Työuupumukseen ajautumista ei pidä aja-
tella väistämättömänä, hyväksyttävänä ta-
pahtumana. Se pitää ainakin yrittää estää.

*Tapaturmat tutkitaan työpaikoilla sys-
temaattisesti, tavoitteena löytää ta-
pahtumaan johtaneet syyt, ei syyllisiä.
Tutkinnasta ei ole hyötyä, jos se ei johda
käytännön korjaustoimenpiteisiin. Vas-
taavasti työuupumuksessa ei myöskään
pidä hoitaa pelkästään yksilöä. Meillä pi-
tää olla työelämässä valmius virittää mui-
takin kuin yksilöllisiä ratkaisuja. Rakentei-
siin vaikuttaminen auttaa useampaa.*

Työelämän muutos näkyy työpaikkailmoi-
tuksissa, kuten professori Ari Väänänen esit-
teli STLY:n 75-vuotisjuhlaseminaarissa:

*1940–50-luvulla kaivattiin pätevää am-
mattimiestä tai miellyttävän käytöksen
omaavaa myyjätärtä, 1980–90-luvuilla
olivat työmarkkinoilla haluttuja ihmissuh-
detaitoiset, tiimityöhenkiset ja kehittämis-
haluiset henkilöt. 2000-luvun työpaikkail-
moituksissa on haettu huippuosajia.*

Pääkirjoituksessani lehdessä 1/2022 pohdin työterveyslääkärin arkea:

*Työikäisten uupumisesta, aivojen ylivi-
rittymisestä ja palautumisen ongelmis-
ta on tullut työpaikkojen kahvipöytien
peruspuheenaiheita. Mielenterveyspe-
rusteiset diagnoosit sairauspoissaolo-
jen synä sen kuin yleistyvät. Työterveys-
lääkäri hoitaa nykyään yhä arkisempia
ongelmia. Kokeneemmat kollegat ovat
kertoneet haastatteluissa, että pahaa
oloa ei ollut ennen hyväksyttyä myön-
tää. Työterveyslääkäri näki ja ymmärsi
tämän – se naamioitiin selkävikuksi tai
päänsäryksi. Koska lääkäri on aina jär-
jestänyt potilaalleen hoidon, ”potilaat
sai levon, jota ne tarvitsi”, olkoonkin,*

*että se papereissa näytti tule-ongel-
malta. Samaan aikaan kollegamme
näkivät työelämän muuttuessa, että
suhtautuminen vastoinkäymisiin elä-
mässä muuttui: ”Se tuska mikä tulee
niin sen kans ei osata elää yhtään, ym-
märtää että se nyt kuuluu elämään”,
on muutosta kuvannut vuonna 1957
syntynyt lääkäri.*

Työterveyslääkärin rooli, työ ja odotuk-
set ovat muuttuneet Tampereen seudun
työterveyslääkäriyhdistyksen 50-vuotisen
historian aikana. Työterveyslääkäri-lehti,
kohta nelikymppinen, tulee Tampereen
paikallisyhdistyksen perässä ja jatkaa
kollegojen ilona ajan ja alan ilmiöiden
parissa.

PURALID LIPOGEL

- LUOMITULEHDUKSEN OIREISIIN

PURALID LIPOGEL

on hellävarainen geeli,
joka puhdistaa ja
rauhottaa silmäluomia
ja silmänympärysaluetta
pitkäaikaisesti.

Kysy lisää apteekistasi.

WWW.PURALID.FI

PP-PURALG-FI-0009, 12/2022

Matkat ja retket

TSTLY:n oleellista toimintaa ovat olleet hallituksen järjestämät retket, tehdasvierailut ja matkat. Matkat on yleensä järjestetty juhla-vuosina viiden vuoden välein.

Ensimmäinen juhlamatka Göttingeniin 1983

Yhdistyksen ensimmäinen juhlamatka tehtiin 10-vuotisjuhlamatkana Saksan Göttingeniin 16 hengen osallistujajoukolla laiva- ja bus-sikuljetuksin. Göttingen valikoitui kohteeksi

yhdistyksemme ensimmäisen puheenjoh-tajan Erkki Rintalan opiskelukaupunkina. Göttingenin matka käynnisti juhlamatkojen perinteen.

Lissabonin yöt ja päivät toukokuussa 1988

Asko Aalto, työterveyshuollon erikoislääkäri, rekisteröity toksikologi. TSTLY:n hallituksen jäsen 1990–1996 ja varainhoitaja 1991–1993.

Keväällä 1988, yhdistyksen 15-vuotisjuhla-vuonna, teimme viikon mittaisen kongres-simatkan Lissaboniin 23 hengen voimin. Matka sisälsi tieteellistä ohjelmaa ja työpaik-kakäyntejä metalli- ja tekstiiliteollisuuteen. Li-säksi Lissabonissa osallistuttiin 3 päivää kes-tävään ergo-oftalmologiseen kongressiin.

Opintomatkoja tehtiin muun muassa Lisnaven korjaustelakalle, jonka sanottiin olevan maailman suurin. Siellä oli 4000 työntekijää, ja suurin korjattava oli pommi-tusten vahingoittama irakilainen tankkeri. Telakan omistivat portugalilaisten lisäksi kaksi ruotsalaista ja kaksi hollantilaista

Tampereen keskustori ja Vanha kirkko. Kuva Jorge Franganillo. CC BY 2.0.

telakkayhtiötä. Telakalle siirryttiin moottorialuksella Lissabonin kaupungin edustalta, missä Tejo-joki yhtyy Atlantin valtamereseen. Aluksella tarjoiltiin mansikoita ja kuohuviiniä.

Tehtaan lääkäreistä yksi piti pitkän esityksen telakasta ja sen työterveyshuollosta. Kuultiin, että Lissabonissa oli jo 1400-luvulla laivanrakentajille oma sairaala. Ammattitaukeista yleisimmät olivat meluvammat ja sideroosi, joka Portugalissa oli korvattava ammattitauti. Lisäksi raakaöljytankkien tyhjentyjillä ja pesijöillä esiintyi melko yleisesti leukopeniaa. Kuultiin määräaikaistarkastuksista, poissaolomääristä ja tapaturmista.

Vapaa-aikaakin oli käytettävissä

Kaupungilta jäivät mieliin vanhat raitiovaunut sekä ranskalaisen Eiffelin suunnittelema katuhiisi, jolla siirryttiin alemman ja ylemmän katutasen välillä.

Olimme majoittuneet moderniin, korkeatasoiseen hotelliin, jonka edessä hyvää tunnelmaa loi saksofonisoittaja kappaleellaan Portugalin huhtikuu. Pienemmällä ryhmällä viihdyimme yhtenä iltana paikallisessa luolassa kuuntelemaan jatsia.

Lisnaven telakalla työpaikkakäynnillä, paikallinen kollega Filip oikealla.

Matkarahoja kuljetti yhdistyksen rahastonhoitaja Matti Sääksi, jolla Hannu Halmeen ilmaisu käyttäkseni oli mukanaan "kassillinen seteleitä". Niillä maksettiin sitten ainakin etukäteen tilattuja ravintolailtoja. Kävimme yhdessä Lissabonin ravintolassa hummeria syömässä ja konjakkiakin muis-telen poltetun. Fadolauluja kuunneltiin yhtenä iltana Machado-nimisessä ravintolassa. Teimme myös matkan varietee-esitykseen maan eteläosaan kuuluisaan Estoriliin.

Maaseudulla kuljimme bussilla ja saimme nähdä meille viininystäville tärkeät korkkitammet – myös korityöverstas oli yksi pysähdyspaikka.

Tarjolla oli taiteen kulttuurua armenialaisen öljymiljonääri Calouste Gulbenkianin säätien

taidemuseossa Centro de Arte Modernassa, jossa sopivasti oli alkanut Paula Regon näyttely.

Matkasta jäi monille hyvät muistot, matka oli hyvin suunniteltu – kiitos vielä Matti Sääkselle ja muille asianosaisille.

Kulinarismia Ranskassa 1998

Heikki Arola, LT, työterveyshuollon dosentti, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1998–1999 ja hallituksen jäsen 1994–2000, kunniajäsen 2022, STLY:n hallituksen puheenjohtaja 2005–2006 ja hallituksen jäsen 2000–2006.

Yhdistyksemme 25-vuotisjuhlamatka suunnautui Ranskaan toukokuussa 1998.

Juhamatkalle lähti yhteensä 40 osallistujaa, yhdistyksen jäseniä ja puolisoita. Matka sisälsi sopivasti paikallisiin työterveysolosuhteisiin ja työterveyshuoltoon tutustumista, mutta ennen kaikkea ranskalaista kulinarismia erinomaisine viineineen.

Matkan järjestelyistä ja suunnittelusta vastasi ruoan ja viinien osalta Mr. Gastronomique Mauri Rinne, joka on intoutunut ranskalaisen kulttuurin, ruoan ja viinien harrastaja.

Ensimmäisen viikonlopun vietimme Pariisin klassisissa tunnelmissa. Alkumatkasta tutustuimme työterveyshuoltoon Pariisissa paikallisella työterveysasemalla ja matkan loppuvaiheilla pääsimme työpaikkakäynnille Nordberg-Lokomon tehtaalte Mr. Lokomon Olli A. Mäkisen ja paikallisen lääkärin opastuksella.

Pariisin jälkeen juhlamatka jatkui kiertomatkana Burgundin viinialueella isäntämme Maurin kulinaristisessa ohjauksessa. Ensimmäiset viininmaistelut nautimme La Chablissiennessa Chablissa. Seuraavat olivat

Iloinen seurue yhteispotretissa (vas. Antti ja Sirkka Laine, Jukka Heinijoki, Irma ja Klaus Saarenmaa, Eli-na Arola, Leena Heinijoki, Jyrki Perttilä, Heikki Arola, Hannu Halme, Olli Mäkinen, Jorma Kotomäki, Jukka Uitti, Marja-Liisa Perttilä, Pekka Tamminen, Pertti Kivi, Matti Sääksi, Tauno Heinämäki).
Kuva Ulla Kotomäki.

Mr. Gastronomie
Mauri Rinne.

edessä Beaunessa Marché-Aux-Vins'n kella-reissa ja edelleen Château de Marsannayn viinitilalla Dijonin liepeillä. Jokapäiväiset lounaat olivat yhtä lailla kulinaristisia ja mieleenpainuvia.

Yksi matkan kohokohtia oli seitsemän ruokalajin illallinen viineineen Michelin-tähden saaneessa ravintola Le Jardin des Rempartsissa. Viimein hyvä ruoka ja juoma löysyttivät kielenkantimet ja innostivat matkaseuru-

een myös lauluun. Siinä meitä palveli yhdistyksen tuore 25-vuotislaulukirja, joka siivitti hilpeää laulutunnelmaa aina varhaiseen aamuun.

Hieno kokemus oli päästä yöpymään upeaan 1200-luvulta peräisin olevaan vanhaan linnaan Château de Pizay Bellevillessä Beaujolais-alueen sydämessä.

Matkalla Lyoniin ohjelmassa oli vielä yllättäen viininmaistajaiset Romaneche Thorinissa, jossa tutustuimme paikalliseen viinimuseoon. Lyonissa tutustuimme IARC:n (International

Agency for Research of Cancer) toimintaan. Luonnollisesti nautimme vielä jäähyväislounaan Brasserie Georgesissa. Lyonista matka jatkui luotijunalla Pariisiin ja edelleen kotilennoille Suomeen.

Matka oli mieleenpainuva kokemus, joka edelleen palaa muistoina makunystyröihin. Suosittelemme, että jatkossakin yhdistys järjestää juhlamatkoja.

1993 Nizza, 20-vuotisjuhlamatka
2003 Dublin, 30-vuotisjuhlamatka
2013 Tartto, 40-vuotisjuhlamatka

Illoinen seurue: Seija ja Mauri Rinne, Marja-Liisa ja Jyrki Perttilä, Ulla ja Jorma Kotomäki. Kuva Ulla Kotomäki.

Tansanian tropiikissa vuonna 2002

Katri Tamminen, työterveyshuollon erikoislääkäri. TSTLY:n puheenjohtaja 2001–2003 ja hallituksen jäsen 1998–2004.

Shikamoo!

Kunnioittava tervehdys kuului usein yhdistyksen silloisen puheenjohtajan Pekka Nokso-Koiviston järjestämällä Work and Health in Tropics -kurssimatkalla. Matka suuntautui Tansaniaan ja Sansibarille 15.–30.4.2000.

Tutustuimme paikallisen työterveyslaitoksen TOHS:n toimintaan, teimme työpaikkakäyntejä, näimme maustepuita Sansibarilla ja leijonia safarilla.

Miksi Tansania ja Sansibar?

Puheenjohtaja Pekka oli viettänyt vaihtelevan pituisia jaksoja vuosien varrella Tansaniassa työterveyslääkärinä. Hän muun muassa teki terveystarkastuksia veturinkuljettajille matkustaen ja asuen junissa siihen asti, että työ tuli tehtyä. Hänen paikallistuntemuksensa, verkostonsa ja rento asenteensa ihmiselämään tekivät matkasta ainutlaatuisen ja vaiherikkaan.

Siihen aikaan matkat Afrikkaan olivat harvinaisempia kuin nyt. Lentokoneen oven avautuessa vastaan tulvahtanut kostea kuumuus, naisten vaatetuksen värikkyys ja yöpymispaikkojen vakiovarusteena olleet moskiittoverkot ovat jääneet päällimmäisenä mieleen.

Aamiaisella aina tarkastettiin jalkeille päässeet, kuumeista ripulia tuli useammille. Yhteineläsketulla lääkearsenaalillamme olisi pyörittänyt pientä infektio- ja poliklinikkaa, malarian estolääketäydennyksiä teimme Pekan avustuksella paikallisesta apteekista Dar-es-Salaamissa, joka toimi kotikaupunkinamme.

Matka oli ammatillisesti antoisa ja ainutlaatuinen tilaisuus perehtyä monipuolisesti tansanialaiseen työelämään, mutta myös nähdä maata ja sen tapoja arkisessa elämässä. Usein työpaikoilla, yliopistossa ja terveydenhuollossa oli suomalainen expatriaatti, joka tutustutti meitä omaan erikoisalaansa. Silloin parikymmentä vuotta sitten sähkökatkot olivat Tansaniassa arkipäivää. Luennon kuunteleminen pimeässä oli mielenkiintoinen kokemus!

Viereisen sivun kuvassa matkalla mukana vasemmalta Pekka Nokso-Koivisto, Heikki Rasi, Jyrki Perttilä, Marja-Leena Perttilä, Katri Tamminen, Ilkka Pietikäinen, Olli Mäkinen ja ylärivissä vasemmalta Klaus Saarenmaa, Pirjo Mäkelä ja Ilma Saarenmaa.

Sain matkalla lempinimen Katrin Blixen. Se matka oli minun Afrikkani.

Sellanen ol' Viipuri 2018

Aulikki Juntunen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2018–2019 ja hallituksen jäsen 2015–2020.

Alkuperäinen artikkeli on julkaistu Työterveyslääkäri-lehden numerossa 4/2018. Julkaistaan Työterveyslääkäri-lehden luvalla.

Kun Tampereen seudun työterveysyhdistyksen toiminnan 45. juhlavuosi alkoi häämöttää, hallitus alkoi pohtia, miten sitä parhaiten juhlistettaisiin. Ajatus jäsenmatkasta nousi esiin ensimmäisten joukossa. Juhlavuoden kunniaksi bussilasti jäseniä teki ikimuistaisen matkan Viipuriin.

Lämpimän kesän jälkeen Suomea hemmotelti lempeä syksy. Syyskuun seitsemäntenä Tampereen ratikkatyömaiden tukkimaan keskustaan alkoi legendaariselle kohtauspaikele Vanhan kirkon eteen kertyä yhdistyksen väkeä matkakumppaneineen. Akateemista varttia ei tarvittu, viimeinenkin saapui paikalle täsmällisesti minuutilleen sovittuna hetkenä, ja bussilla startattiin kohti Lappeenrantaa tavoitteena Saimaan kanavaristeily Viipuriin.

Matkaohjelma bussissa muotoutui spontaanisti. Porukan venäjän kielen taitoinen

piti tehokkaan vuorovaikutukseen ja ravintolassa pärjäämiseen suunnatun kielikurssin. Yhteislauluna aloitettiin ”Sellainen ol’ Viipuri”, ja sen jälkeen laulu raikui ajoittain suunniteltunakin kaanonina.

Lappeenrantaan saavuttiin vanhaan kylpylähotelliin. Vetyä ja Atomia ei enää iltamyöhään torilta löytynyt, mutta Lappeenrannan torstaiyöstä löytyi kuitenkin halukkaille avoimia ruoka- ja juomapaikkoja.

Aamulla aikaistetun aamiaisen jälkeen käveltiin satamaan ja passintarkastukseen. M/S Carelia lähti noin seitsemän aikaan. Laivalla oli hyvin tilaa, ja auringon paistaessa yläkansi täyttyi. Keskikerroksessa oli tarjolla karaokea, ja löytyipä yhdistyksestä esiintyjäkin. Juhlaväki kohotti yhteisen maljan yhdistyksellemme ja nautti buffet-päivällisen yhdessä. Risteilyemäntämme oli

mieleenpainuva – kuinka voikin pitää maihinnousukaavakkeen täyttämisestä puolen tunnin alustuksen niin, että se on koko ajan kiinnostavaa! Esimerkiksi kohtaan ”Visa Number” ei tule laittaa omaa Visa-kortin numeroa...

Ylempi kuva: Sää suosi laivamatkailua. Kuva Ulla Kotomäki. Alempi kuva: Saimaan kanavalla. Kuva: Mervi Viljamaa.

Hallitus oli jo kesällä huomannut lehtiotsikoista, että joillakuilla oli ollut viallinen Suomen passi, mikä oltiin huomattu vasta Venäjän rajalla. Pysähdyimme miettimään, pitäisikö juhlaväelle vinkata etukäteen, että passien vesileimojen suunta olisi tarkistettava. Pohdinnan jälkeen totesimme, että ehkäpä muistutus hyvistä kengistä kävelykierrokselle riittää, ja jokainen vastaa passistaan. Sihteerimme ahkerasti muotoili vinkkejä.

Kuinka ollakaan, kun saavuimme Venäjän puolelle, sihteerimme passintarkastus kesti ja kesti. Muu väki ehti jo bussiin. Odottelun jälkeen opas tuli kertomaan, ettei sihteerimme pääse maihin, passin karhujen vesileimat ja alareunan valkoiset joutsenet kun olivat väärin päin muutamalla sivulla. Matkan latistavin hetki. Sihteerimme matkasi samana iltana takaisin Lappeenrantaan. Asialle ei ollut mitään tehtävissä.

Vain 700 metrin bussimatkan (SIC!) jälkeen purkauduimme hotelliin. Ohjelmassa oli kävelykierros Viipurin keskustassa ja sen jälkeen vapaata iltaohjelmää. Melko moni poikkasi kauppahallissa, joka oli aikanaan vuonna 1904 Pohjoismaiden suurin. Moni

osti pellavaa. Puolukkaämpärillisiä ei tainnut lähteä kenenkään matkaan. Usealla matkajalla oli sukujuuria Viipurissa.

Seuraavana iltana palattiin takaisin Lappeenrantaan, ja sää helli meitä edelleen. Luottonaisemme Lappeenrannassa oli odottanut muuta porukkaa ja oli bussin kanssa ottamassa juhlaväkeä vastaan. Passi kiersi bussissa ja matkalaiset ovat nyt perehtyneitä Suomen passin turvaominaisuuksiin – toki on mukava tietää, että passi on vaikea väärentää, mutta vielä mukavampaa olisi, jos tietäisi, että viranomaisen myöntämä passi toimii rajalla...

Paluumatkalla bussissa ei mikrofoni toiminutkaan, ja näin ollen juhlakansa sai kaipaamaansa lepoa. Kaiken kaikkiaan matkasta jäi hyvä mieli. Hallitus kiittää lämpimästi kaikkia osallistuneita, matkatoimisto SaimaaTravelia ja Länsilinjoja.

Ylempi kuva: Valmetin työterveyslääkärit Minna Peltola, Maria Mäkinen ja Saara Taponen Viipurin linnan edustalla, Kuva Ilkka Mäkinen.

Alempi kuva: Pekin pariskunta rentoutuu legendaarisen ravintola Espilän terassilla. Puolisoiden mukana olo on tärkeä osa juhlamatkojen menestystä. Kuva Maria Mäkinen.

Vieraissa ja tutuilla

Yhdistyksen toimintaan ovat kuuluneet alusta lähtien tehdasvierailut ja työolosuhteisiin tutustuminen. Kierrokset tarjoavat samalla mahdollisuuden havainnoida ja keskustella kollegojen kanssa osaamisen lisäämiseksi.

Terveydenhuollon tutustumiskäyntejä on tehty muun muassa Taysin sydäntutkimus-
asemalle ja ensiapupoliklinikalle, Hatanpään sairaalan tartuntatautien osastolle, Malmin-
kartanon kuntoutuskeskukseen, Reumaliiton
kuntouttamislaitokselle, Hoikan kuntoutus-
keskukseen ja Ikaalisten kylpylään. Viime vuo-
sina tehdasvierailut ovat vähentyneet.

Teollisuusvierailuja on tehty lukuisiin kohteisiin, kuten telakoille, Porin ja Valkeakosken teollisuuslaitoksille sekä Nokian rengas- ja paperitehtaalle. Vuonna 1998 käytiin tutustumassa Kuorevedellä Hornet-hävittäjiin, Linkosuon Mannakorven leipomoon, Lääketukku Tamroon ja Plevnan panimoon.

Vuonna 2007 bussilastillinen kollegoita kävi kollega Timo Rantasen kutsusta hänen työuransa päätösseminaarissa Harjavalan Bolidenissa tutustumassa nikkelisulatoon ja metallien valmistusprosessiin.

Vierailu Stormin kaivoksella Vammalassa Jussi Rytöhmän isännöimänä vuonna 1991 (vas. Hannu Halme, Matti Raittinen, Asko Aalto, Olli Mäkinen, Timo Saaristo, x, Leena Heinijoki).

Linkosuon leipomon tehdasvierailu vuonna 1998 (vas. Ulla Kotomäki, Heikki Arola, Janne Lepola, Raija Lampen, Marja-Liisa Perttilä, Jukka Uitti, Merja Hamunen, Virva Antikainen, isäntämme Jarmo Talasrinne, Teija Nojonen, Jyrki Perttilä, Pirjo-Liisa Ruusukallio-Sointu, Selina Selin, Riitta Sauni).

Retket – kulttuuria, liikuntaa ja luontoa yhdessä

TSTLY:n järjestämät retket ovat osa yhdistyksen perustoimintaa. Tavoitteena on kollegiaalinen sosiaalinen verkostoituminen. Puolisot otetaan mukaan, jotta hekin oppivat tuntemaan toisiaan. Näissä yhteyksissä on syntynyt elinikäisiä pariskuntien ja perheiden välisiä ystävyyksiä.

Sosiaalinen yhteistoiminta on ollut vuosikymmenet vilkasta. Tyypillistä on ollut aloittaa vanhanajan kesäjuhalla, jossa myös perheen pienimmät ovat viihtyneet. Koulujen alkaessa ja iltojen tummetessa on kokoonnuttu syömään rapuja kesää muistellen. Retkillä ja tapahtumissa on herkuteltu hyvillä aterioilla ja nautittu laadukkaita viinejä.

Syksyisin on käyty kulttuuritapahtumissa, tavallisesti konserteissa, taidenäyttelyissä tai teatterissa. Pori Jazz -retkiä on muisteltu lämmöllä, porukalla on kuunneltu muun muassa Buena Vista Social Clubia. Kädentaitojakaan ei ole unohdettu, muun muassa grafiikkaa on käyty katsomassa ja tekemässä yhdessä.

Liikunnalliset retket ovat olleet suosittuja. Tarjolla on ollut melontaa, ulkoilutapahtumia muun muassa Ellivuorella, hiihtoa ja viime vuosina erityisen suosittu koko perheen Varalan Flowpark-tapahtuma.

Tutustumismatkoja on tehty muun muassa Grafiikanpaja Himmelblauhun ja Plevnan panimoon. Kevätretkillä on käyty ainakin Hoikan kuntoutuskeskuksessa, Sastamalan ja Tyrvään vanhoilla kirkkoilla sekä Ellivuoren Pirunvuorella.

Mänttä-Vilppulan kevätretki 8.5.2015, elämyksellistä paperiteollisuuden ja Serlachiuksen historiaan sekä taidemuseo Göstaan tutustumista. Bussi lähti Tampereen Vanhalta Kirkolta tavan mukaan ja retkellä oli tunnelmaa, hyvät ystävät ja hyvää ruokaa.

Työterveyslääkäri goes wild

Tiia Reho, LT, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen jäsen 2017–2020.

Vuosina 2017 ja 2018 TSTLY villiintyi luonnosta. Hallituksen epävirallisen retkivastaavan innostuksen siivittämänä yhdistys kävi tekemässä merkittäviä lintuhavaintoja lidesjärven lintutornilla Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen lintuoppaan johdolla vuonna 2018. Nohevat kiikaroijat bongasivat ainakin yhden haukan sekä erilaisia puistikkojen pikkulintuja tavanomaisten vesilintujen lisäksi. Linturetken kruunasivat herkulliset Pyynikin näkötorin munkit.

Astetta villimpi kokemus oli vuonna 2017 toteutettu lepakkoretki, joka tehtiin iltahämärän hiipiessä Hatanpään Arboretumin maisemissa. Alkuillasta näytti ja kuulosti siltä, että retkeltä jouduttaisiin poistumaan tyhjin käsin, ja syksyisen illan viiletessä urheat jäsenet yksi toisensa jälkeen luovuttivat. Kun enää sinnikkäimmät olivat jäljellä, alkoi lopulta lepakkodetektorilla laulaa ja palelijat palkittiin Arboretumin vesialueiden yllä tapahtuvalla lento- ja syönnäytöksellä. Iki-muistoinen ilta!

Ylempi kuva: TSTLY:n jäsenet linturetkellä. Kuva Tiia Reho. Alempi kuva: Ulkoilmasta nauttimassa senaattorit Ulla Kotomäki ja Satu Rannisto 4.9.2011.

Työterveyslääkärit viihteellä

Arjesta juhlaan

TSTLY:n toiminta on noudattanut vanhoja totuttuja perinteitä. Kulloinenkin hallitus on pitänyt huolta siitä, että vuotta rytmittävät merkkitapahtumat ovat kohdallaan. Juhlaa ovat yhteiset kahvihetket ennen Coffee Break -koulutuksia ja yhteinen ateriointi niiden jälkeen. Tunnelmalliset rapujuhlat, saunaillat ja pikujoulut ovat olleet ikimuistoisia ja ”kuuluneet itseään kunnioittavan työterveyslääkärin vakio-ohjelmaan”. Puolisoiden osallistuminen

on lisännyt yhteishenkeä ja ystävystymistä. Vuosien aikana on järjestetty useita perhetapahtumia. Kesäjuhlat olivat pitkään perinne, mutta loppuivat lamavuosina.

Tasakymmeniä ja niiden puolikkaita on vietetty isoin juhlin. Iltapuvut, juhlapuheet, musiikki ja tanssi ovat seuranneet päivän koulutusseminaaria. Kuohuviinit on skoolattu vireän yhdistyksen kunniaksi.

Juhlajärjestäjän blackout

*Katri Tamminen, työterveyshuollon erikoislääkäri.
TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2001–2003 ja
hallituksen jäsen 1998–2004.*

Yhdistyksemme nykyinen puheenjohtaja Maria pyysi minua muistelemaan 4.4.2003 pidettyä 30-vuotisjuhlaa ja muita juhluvuoden tapahtumia. Minulla oli kunnia olla tuolloin yhdistyksen kipparina.

Löysin muuttolaatikon pohjalta valokuvia ja Museokeskus Vapriikissa vietetyn iltajuhlan ohjelman. Niiden avulla musta aukko pieneni ja mieleeni pulpahteli joitakin muistoja ja tunnelmia. Töitä ja tehtäviä oli niin

Öinen Tampere. Kuva Edvard Majakari. CC BY-SA 2.0.

paljon, että suorittaminen oli välttämätöntä, ympärilleen vilkuilu ja tunnelmointi jäi ajan ja energian puutteen vuoksi.

Valokuvissa oli paljon tuttuja kasvoja ja edelleen yhdistyksen toimintaan osallistuvia aktiiveja. Niin silloin kuin nytkin varsinainen juhlapäivän ohjelma koostui päiväseminaarista ja iltajuhlasta. Lisäksi Anne Kinnunen kokosi historiikin, Heikki Arola laulukirjan ja varapuheenjohtaja Selina Selin organisoivat Dublinin matkan. Kaikilla oli toki teeman alle koottu ryhmä, joka osallistui tekemiseen. Tapahtumien aikatauluttaminen, esiintyjien etsiminen, tarjoilujen järjestäminen ja monet muut asiat vaativat paljon työtä jo noin vuosi ennen tapahtumia. Monta kertaa iski epäusko, että voiko tämä onnistua.

Mutta... Jos ei yritä, ei tiedä, onnistuuko. Jokainen vuosijuhla on saatu järjestettyä, osallistujia on ollut mukavasti ja onnistumisia on koettu.

Kun katselin valokuvia, tyytyväisiä ilmeitä siellä näkyi. Ihmiset olivat pöytäseurueissaan vaihtamassa kuulumisia. Yhdessäolo ja jälleennäkemiset pitkienkin taukojen jälkeen ovat juhlien parasta antia.

Teams ei välitä tunnelmaa, kaukohalaus ei tunnu miltään eikä makuelämyksiä saa syömättä ja juomatta.

Kiitän lämpimästi nykyistä puheenjohtajaa Maria Mäkistä joukkoineen mahdollisuudesta moniin elämyksiin juhlavuoden 2023 aikana.

Yhdistysaktiivin ura on tavoittelemisen arvoinen mahdollisuus saada aikaan paljon hyvää ja tarpeellista muille ja aktiivina myös itselle.

Vasemmalla ylhäällä: Ladies in Red TSTLY:n 25-vuotisjuhlissa. Vas. Pia Riikkala, Elina Arola, Selina Selin. Kuva Heikki Arola.

Vasemmalla alhaalla: Hannu Halme, Jussi Rytöhonka, Heikki Rasi ja Markku Isomäki Tammerissa yhdistyksen 25-vuotisjuhlissa vuonna 1998. Kuva Ulla Kotomäki.

Oikealla ylhäällä: Juhlatunnelmaa STLY:n iltajuhlissa Lahdessa 20.4.2012. Vas. Miisa Visakorpi, Tuija Sirkka, Ulla Kotomäki, Katri Tamminen. Kuva Selina Selin.

Oikealla alhaalla: TSTLY:n ladyt STLY:n 75-vuotisjuhlissa 5.11.2021 Kalastajatorpalla. Ulla Kotomäki, Maria Mäkinen, Minna Toom, Teea Tuominen.

Rapujuhlat

TSTLY:llä oli vuosia perinteenä syksyisten rapujuhlien järjestäminen. Niitä odotettiin! Paikat vaihtelivat, Hangaslahden tiloja Tampereen Aitolahdessa suosittiin alkuun, sittemmin rapujuhlia pidettiin muun muassa Kehräsaassa, Komediateatterilla, Haulitornissa ja viimeisinä aikoina Terveystalon alakerrassa ja Vinoteekissa, jokunen aikoinaan puheenjohtajien kesämökeilläkin. Rapujuhlien järjestelyissä oli mukana lääkeyritys yhteistyökumppanina.

Ravut ja seura olivat aina hyviä, joskin yhdellä kerralla tarjottiin rapujen sijasta vain katkarapukeittoa. Tästä yllättävästä harmista jäi ikuinen muistijälki.

Perinteisesti avecit olivat mukana ja antoivat illan yhteislauluun merkittävän panoksen. Legendaarinen Piano-Pena oli usein säestäjänä ja pystyi soittamaan ilman nuotteja mitä vain ehdotettiin.

Aktiivinen jäsenemme ja laulajamme Miisa Visakorpi muistelee, miten tapasi vuosittain tulostella rapulauluja ja rohkaista väkeä laulamaan.

”Parhaita paikkoja ravull’ onpi kaksi,
toinen on oikea ja toinen vasen saksi.
Pyrstö on takana, mut siinä on se ero,
siitä menee valtiolle alkoholivero”

... ja sitten snapsi.

Ehkä yhdistyksen hengestä kertoo, että snapseista huolimatta sopu säilyi aina!

Yhdistyksen 35-vuotista taivalta juhlittiin myös tanssimalla rapujuhlissa syksyllä 2008. Juhliminen rapujen merkeissä jäi 2010-luvulla historiaan taloudellisten haasteiden vuoksi. Rapujuhlia pidettiin tärkeinä ja vanhoilla jäsenillä liittyy niihin paljon hyviä muistoja.

Saunotaan

Yleisessä saunassa olin opissa...
Näistä asioista maisista puhuivat he
kaikenlaisista.

Yhdistyksen saunaillat ovat yksi vanhojen jäsentemme legendaarinen muistelun kohde. Saunottu on monissa paikoissa, yleisimmin Siivikkalan saunalla. Tapana oli pitää maaliskuun Coffee Break ja vuosikokous Siivikkalassa. Iltaa jatkettiin saunomisen ja illanvieron merkeissä usein yhteistyökumppanin tarjoaman kestituksen kera. Siivikkalan saunaillat olivat paitsi tärkeitä asioiden sopimisen paikkoja, myös miellyttävän yhdessäolon iltoja, joista kenelläkään yleensä ei ollut kiirettä poistua.

Kaikki ne karheat ja koruttoman herkäät
tunteilut talletin huolella.

Siitä seurasta elämäni loppuun asti
mä saan olla ylpeä.

Ylempi kuva: Siivikkalan saunalla Jukka Uitti ja Hannu Halme vuonna 2003. Alempi kuva: Saunanpuhtaat Anne Kinnunen ja Miisa Visakorpi tunnelmoimassa.

TYÖTERVEYSLÄÄKÄRIT ASBESTILÖYLYISSÄ

20–25 vuotta sitten saunottiin Siivikkalassa. Lauteilla lähes pimeässä istui kymmenkunta mieskollegaa. Juttu luisti ja vihdot viuhuivat. Äkkiä kuului räjähdys. Pienen ikkunan heikossa valossa näkyi vain mustaa nokipölyä. Kiukaan yläpuolelta kookas asbestilevy rojautti kiukaan päälle. Sopivasti pöllähti työterveyslääkäreille! Vihtominen loppui siihen.

Pikkujoulut

Pikkujouluja vietettiin säännöllisesti yhdistyksen alkutaipaleella, 1990-luvun lamavuosien jälkeen harvemmin ja 2000-luvulla muun muassa Kehräsaarella ja Pynikin Portilla, joissa myös karaoke kuului ohjelmaan.

Koronavuonna 2020 yhdistys vietti etäpikkujoulut Teamsin välityksellä jouluisin ajatuksin ja jutuin glögien ja pikkuherkkujen äärellä parinkymmenen etäosallistujan voimin. Puheenjohtaja ja sihteeri tonttulakit päässään laulattivat laululla Soihdut sammuu. Kotiyleisöstä löytyi joulumieltä ja näkyi

tonttulakkeja. Sujuihan se näinkin. Poikkeavat olosuhteet kysyvät luovuutta ja luovat uusia tapoja hoitaa asiat.

Marraskuussa 2022 vietettiin pitkän koronakurimuksen jälkeen perinteisemmät pikkujoulut. Juhlatalo Hovissa Sukkavartaankadulla oli paikalla nelisenkymmentä osallistujaa, jäseniä puolisoineen. Saimme nauttia improvisaatioteatteri Snorklaamon esityksestä ja loppuillasta tanssiyhtye veti yleisön tanssilattialle. Osa seurusteli pöydissä rennosta tunnelmasta nauttien.

Teamsin ruutujen äärellä etäpikkujouluissa joulukuussa 2020.

Yhdistyksen laulukirja ja lauluillat

Heikki Arola, LT, työterveyshuollon dosentti, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 1998–1999, hallituksen jäsen 1994–2000 ja kunniajäsen 2022.

Yhdistyksen 25-vuotisjuhlakirja toteutettiin poikkeuksellisesti laulukirjana. Ajatus lähti itämään yhdistyksen bussimatkoilla ja illanvietoissa, kun jossain vaiheessa iltaa kollegoita alkoi kummasti laulattamaan ja sitten mietittiin, että mitenkäs ne sanat menivätkään. Heikillä oli tapana ottaa mo-

nistettuja laulunsanoja ja kitara mukaan, ja iloista laulamista riitti joskus pitkäänkin. Kun tarve näin tuli osoitettua, Heikki kokosi osaamistaan lauluista kirjan, ja sen jälkeen sopivien tilaisuuksien kutsuihin tuli lisäys: "Laulukirja mukaan!"

Laulukirjan kustannusten kattamiseksi kirjaan myytiin mainoksia, ja niitä saatiin jopa niin hyvin, että pystyimme tuotoilla maksamaan matkastipendejä 25-vuotisjuhlamatkalle. Kirjaan saatiin kaikkiaan 35 mainostajaa. Mainostajat saivat valita mainostensa paikan haluamansa laulun viereen, esimerkiksi Saarioisten mainos julkaistiin Nälkään laulun vieressä.

Laulukirjassa on reilun 300 laulun sanat. Laulujen valinta ja sanojen kirjoittaminen vei kaikkiaan noin vuoden. Oma työnsä oli tekijänoikeuksien hankkiminen, se oli ajoit-

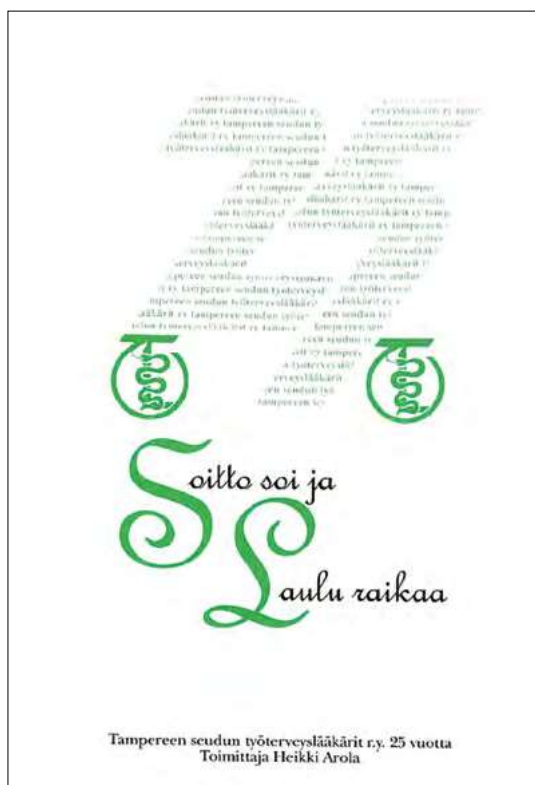
Heikki Arola on TSTLY:n laulukirjan kokoaja.

tain salapoliisityötä, mutta hauskaa ja mieleistä puuhaa. Täytyihän kaikki laulut myös koelaulaa ennen kuin ne hyväksyttiin kirjaan mukaan.

Laulukirja julkistettiin Tampereen Telakalla tammikuussa 1998. Julkistamistilaisuudessa yhdistyksen vastuuhenkilöt saivat tehtäväkseen laulattaa juhlakansaa yhden omavalintaisen laulun verran, ja ilokseni tähän haasteeseen vastattiin todella hyvin. Esimerkiksi Erkki Rintala lauloi laulun Reppu ja reissumies, Paavo Sillanpää laulun On elomme häipyvä, Pertti Kivi Satumaan, Olli Mäkinen Vanhan merirosvon kapakassa ja Jukka Uitti kappaleen Olen suomalainen. Laulajia säestivät Heikin poika ja tytär ystävänsä kanssa. Keväämmällä järjestettiin vielä kaksi laulutilaisuutta, toinen viini- ja toinen olutteemalla.

Laulukirjaa painettiin kaikkiaan 2000 kappaletta ja se jaettiin kaikille Suomen työterveyslääkäreille. Kaikilla se ei ehkä ole enää tallessa, joten julkaisemme laulukirjasta pdf-tiedoston ilman mainoksia yhdistyksemme nettisivuilla.

Yhdistyksen epävirallinen bändikin syntyi ja latotansseja suunniteltiin, mutta ne eivät lopulta toteutuneet.

Laulukirja Soitto soi ja Laulu raikaa, 1998.

Lauluilta työterveyslääkärin potilasarjesta 20.1.2023

Miisa Visakorpi

Jälleen lähti laulu soimaan 20.1.2023 TSTLY:n Coffee Break 30 vuotta -juhlan yhteislaulut-laisuudessa, jossa pääosassa olivat laulu ja hauskanpito.

“Meille on suotu hieman nuottikorvaa, mutta tänään heitämme sen narikkaan!”

Pienporukalla Heikin, Miisan, Teean, Riitan ja Marian kanssa koottiin etukäteen pieneksi ammatilliseksi kertaukseksi musiikkia eri teemojen ympärille. Pianossa toimi Teea Tuominen, kitarassa Heikki Arola. Riitta Luoto säesti bassohuuliharpulla ja Hohner melodikalla.

Coffee Break 30 vuotta -juhlan bändi sai koko väen laulamaan letkeällä tyyliällään 20.1.2023.

Vasemmalla lauluryhmä Hannu Halme, Jukka Uitti, Heikki Arola ja Timo Saaristo. Oikealla Pertti Kivi ja Satumaa.

TAPAUSSÉLOSTUS 1 – AMMATTIKULJETTAJA

Laulelot käynnisti tuttu biisi ammattikuljettajan työstä.

Daa da daa da; Sammy Babitsin, säv. & san. Kari Kuuva

Tästä kaahailusta tuleva potilaamme teki itselleen ammatin. Hän kouluttautui ammattikuljettajaksi, ja kuulemme seuraavassa hänen arjestaan. Hän tekee osin yötyötä. Työ rasittaa silmiä ja selkää ja ruokailu on yksipuolista, mutta työ on tyydyttävää, siinä on tekemisen meininkiä ja saa tulosta aikaan.

Hyvää huomenta Suomi / City of New Orleans, Steve Goodman; suom. san. Juha Vainio

Ikävä kyllä kuljettajamme alkoi väsyä työhönsä ja tартtua yhä useammin pulloon. Ajokortti päättyi hyllylle ja kuski saapui vastaanotollemme tilittämään tapahtunutta.

Baarikärpänen; Eppu Normaali

Kuljettaja kertoo, kuinka viidestoista yö on aina erityisen hankala. Hän saa painajaisia, muisti pätkee ja pää ikään kuin kolisee. Tilanne on päässyt melko hankalaksi, aina hän ei edes tiedä, missä herää. Pyrimme mini-intervention keinoin katsomaan hänen kanssaan maailmaa uusin silmin ja tähtäämään raittiuteen.

Viidestoista yö; Juice Leskinen

Tuomme potilaalle uutta näkökulmaa, hän on selkeästi herkässä ja vastaanottavaisessa tilassa. Hänen kannattaa pyyhkiä kyynleet ja aloittaa vaikka uusi musiikkiharrastus. Mandoliini voisi olla hänelle sopiva instrumentti, käsien hienoinen tärinä antaisi jo hyvän startin oikeaan soittotekniikkaan eli tremoloon.

Mandoliinimies; Hector

Tästä voimaantuneena keissi 1 lähenee ratkaisuaan. Potilaamme on valmis muutokseen. Hän pukeutuu rennompaan ulkoasuun ja vaihtaa maisemaa. Entinen kotiseutu tuntuu hyvältä vaihtoehdolta.

Pohjois-Karjala; Leevi and the Leavings, säv. & san. Gösta Sundqvist.

TAPAUSSÉLOSTUS 2 – METALLIMIES

Siirrymme metallimiehen tapausselostukseen. Työura alkoi lupaavasti Tampellan konepajalla. Henkilö oli motivoitunut ammattimies, sekä työelämä että vapaa-aika menivät kiireisissä merkeissä.

Valssaaja konepajalla; Juice Leskinen

Kuten kuulumme, terveys meni ja työssä tuli hutiloitua, eikä sitä menoa sitten työnantaja erinäisistä työterveysneuvotteluista huolimatta katsellut. Seuraavissa yhteistoimintaneuvotteluissa tuli irtisanominen tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Työperäisen COPD:n vuoksi oli aika vaihtaa

alaa, TE ohjasi asiakkaan työkykyarvioon osana muutosturvaa. Vastaanotolla valamme häneen uskoa, vaikka maailmassa on sotaa ja mustuutta. Kun henki on vahva, niin vähäkin työ osatyökykyisenä voi riittää maailman luomiseen.

Musta aurinko; Juice Leskinen

Ja niinpä metallimiehemme pääsi ammatillisen kuntoutuksen avulla toimistouralle. Hän viihtyi konttorissa erinomaisen hyvin, saavutti jopa suurta suosiota työyhteisössään. Hänestä tuli suorastaan työpaikan maskotti.

Unelmia ja toimistohommia; Leevi and the Leavings

Toki toimistotyökään ei ollut pelkkää unelmaa, arjessa näkyi usein tahroja paperilla. Väliillä arki oli yksinäistä, mutta hänellä oli hetkensä.

Tahroja paperilla; Eppu Normaali

TAPAUKSELOSTUS 3 – ALARAAJAONGELMAT

Siirrymme seuraavaksi alaraajaongelmiin työterveyslääkärin vastaanotolla. Potilaallamme on alaraajaturvotuksia ja niin levottomat jalat, että hän hakkaa päätään seinään. Tilanne on vaikea-asteinen.

Levottomat jalat; Hassisen kone, säv. & san. Ismo Alanko

Hankalasta oireesta huolimatta korostamme liikunnan tärkeyttä. Hiihto on erittäin monipuolinen kuntoilumuoto. Kaikki syyt olla hiihtämättä ovat tekosyitä – myös välineiden heikko laatu tai saatavuus.

Sukset; Popeda, säv. V.-P. Hautamäki, P. Mustajärvi, san. Pate ja Mika Sundqvist

Hiihdosta on asiakkaallemme selvää hyötyä ja hän jopa tuntee, kuinka useammalla elämän osa-alueella on alkanut taas sujumaan. Vaarana on tietysti, että vauhti alkaa kiihtyä liikaa.

Vauhti kiihtyy; Matti ja Teppo, san. Matti Ruohonen, säv. V.-P. Lehto

Potilaallamme pysyy kuitenkin vauhti hallinnassa ja hän on erittäin tyytyväinen tilanteeseensa. Hän tuntee vaivasta päästyään olevansa suorastaan paratiisissa. Ilma tuntuu taas ihanalta ja linnut laulavat.

Paratiisi; Rauli Badding Somerjoki, säv. Somerjoki, san. Somerjoki ja Arja Tiainen

TAPAUKSELOSTUS 4 – MATKAILIJAN MIELEN-TERVEYS JA TYÖKYKY

Matkakuume on usein hankala työkykyongelma. Työstä ei tahdo tulla mitään, kun tekee mieli aurinkoon ja hiekkarannoille. Pahimmissa vaiheissa toiveissa on päästä kaikesta hälinästä eroon, vaikka sitten autiosaarelle.

Autiosaari; Tuure Kilpeläinen ja Kaihon karavaani, säv. T. Kilpeläinen, san. Rocka Merilahti.

No, joskus se autiosaari on muuttokatoisen kotikylän tyhjentynyt baari. Mutta välillä onnistuu ihan etelänmatkakin. Yksinäisyyden sietäminen on todella tärkeä taito.

Etelän auringossa ja hiekkarannalla yksinäisyyttä saattaa olla helpompi sietää. Toki on hyvä tehdä itsetutkistelua ja miettiä, oliko tämä nyt hyvä ratkaisu ja miksi saavuini tänne, kun täällä ei ole muitakaan.

Katson autiota hiekkarantaa; Katri Helena, säv. Veikko Samuli, san. Juha Vainio

Kun matka pitkittyy, perhe kotona saattaa jo huolestua. Hyvä on ainakin välillä raportoida kotiin päin, missä kulkee. Tässä saamme esimerkin raportoinnista.

Maailman toisella puolen; Haloo Helsinki, säv. Leo Hakanen, Rauli Eskolin, san. Elisa Tiilikainen, Jarmo Mykkänen, Leo Hakanen

Maailman toisella puolella saattaa nähdä suurikokoisia ulappalintuja, joiden siipiväli voi olla jopa 3,3 metriä! Kyseessä on albatrossi! Toki siellä on sitten kenguruja, koalakarhuja ja pussieläimiä, pingviinejä ja muuta nähtävää. Kannattaa lähteä matkalle, jos pystyy, ettei jää sitten kaivelemaan.

Albatrossi; Juha Watt Vainio, säv. ja san. Juha Vainio

TAPAUSSSELOSTUS 5 – RAKKAUS TYÖKYVYN TUKENA

Siirrytään lopuksi siihen elämän osa-alueeseen, joka on meille kaikille tärkeä riippumatta siitä, missä olemme. Rakkaus! Työ- ja toimintakyvylle on tärkeää, että rakastamme itseämme. Joskus rakkaushuolet voivat viedä työkyvyn. Unet kärsivät ja keskittymiskyky kärsii.

Missä muruseni on; Jenni Vartiainen, säv. J. Vartiainen, Jukka Immonen, san. Mariska

Rakkauden kemia on monen välittäjäaineen ja hormonin summa. Mukana on dopamiinia, oksitosiinia, noradrenaliinia ja serotoniinia. On jopa väitetty, että mukana olisi mannapuuroa ja mansikkaa.

Kemiaa; Neon 2, säv. ja san. Rami Alanko

Joskus rakkaus iskee kuin sata salamaa. On kuin koko elämä räjähtäisi. Voi tuntua siltä, kuin valkeat maat pimenisivät ja laulupuut vaikenisivat. Ratkaisuna on pelätä pelkonsa pois ja saada läheisyydestä lämmin ja turvallinen laivasatama.

Sata salamaa; Vicky Rosti, säv. Petri Laaksonen, säv. V.-P. Lehto

Rakkauden vertauskuvaksi on esitetty myös lunta. Meillä on hyvä mahdollisuus tarkistaa nyt helmi-kuussa asia, koska hohtavia hankia kyllä löytyy!

Rakkaus on lumivalkoinen; Yö, säv. ja san. Jussi Hakulinen

Läheisyys ja sylissäpito rauhoittavat. Joskus viileä käsi otsalla helpottaa. Kyyneleitäkään ei pidä pelätä, ne ovat elämää!

Pyhä toimitus; Juice Leskinen, säv. ja san. Juice

Juice on sanojen mestari, annetaan hänen kuvata vielä muitakin keinoja huolehtia läheisestä. Voi pyytää aamuteelle ja pitää kädestä. Olla ihan hiljaa vaan.

Syksyn sävel; Juice Leskinen, säv. ja san. Juice

Tässäkö tää oli; Arttu Viskari, säv. ja san. Janne Rintala

Tulevaisuudennäkymät

50-vuotisjuhlavuosi 2023

Maria Mäkinen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n puheenjohtaja 2022– ja hallituksen jäsen 2018–.

Yhdistyksen juhlavuosi 2023 on täynnä toimintaa, mikä kuvaa vireää ja elävää yhdistystämme. Koko edeltävän vuoden 2022 hallitus on tehnyt töitä juhlavuoden valmisteluissa ja on nyt varsin tyytyväinen työnsä tuloksiin.

Nyt historiikin taittoon menon kynnyksellä juhlavuoden ohjelma on juuri käynnistymässä. Ilmassa on jännitystä siitä, miten saamme kaikki tapahtumat onnistumaan. Hallitus toimii kuitenkin luottavaisin mielin.

Juhlavuonna on luvassa Coffee Breakien 30-vuotisjuhla vuoden 2022 kunniajäsenten kukituksin ja yhteislaulua tapauselostusten valossa. Helmikuun Coffee Breakissa on tiedossa ”kuumat jatkot” Saunaravintola Kuumassa. Maaliskuussa on vuorossa koko perheen talvirieha yhdistyksen perintein.

Huhtikuussa järjestämme STLY:n kevätseminaarin teemalla ”Työterveyden Hard Rock – terveyttä työssä” ja monipuolisen 50-vuotisiltajuhlan upeassa Tuulensuun Pa-latsissa.

Kesäkuussa vietämme yhteistä aikaa Laukon kartanolla konsertin, ruokailun ja seurustelun merkeissä. Elokuussa teemme 50-vuotisjuhlamatkan Kööpenhaminaan. Pidentetyn viikonlopun ohjelmaa kuumeisesti vielä suunnitellaan. Silti jonkin verran on jo ilmoittautuneita. Loppuvuoteen odottelemme yhteistä teatterikäyntiä tai konserttia.

Kaiken vapaamuotoisen ohjelman keskellä jatkuu toimintamme keskeinen ydin – erinomainen työterveyden osaamista syventävä koulutus. Juhlavuoden Coffee Breakit ja kevätseminaarin luennot tukevat juuri työterveyshuollon ydinsaamista – meidän erikoisalamme Hard Rockia.

Kevätseminaarin ja 50-vuotisjuhlan jälkeen hallitus alkaa suunnitella jo vuotta 2024. Hallitus visioi, suunnittelee, tekee järjestelyitä ja varauksia sekä säätää yksityiskohtia tilanteiden eläessä. Viime hetken muutoksia tehdään välillä pienen kuperkeikan jälkeen, yhteistyössä sitoutuneina niin, että yhdistysjäseneet voivat olla luottavaisin mielin: toiminta jatkuu vireänä tulevinakin vuosina.

20.1.2023

klo 14–15

Tammer, alasali

Coffee Break -luento

Sukupuolen moninaisuus työterveyshuollossa

Psyk. el. , Ttl. Nina Uusi-Mäkelä , Transpki PSHP/Pirte

klo 15–18

Coffee Break 30 vuotta

Kollegiaalisen konsultaation historiaa ”parempi face to face than fax to fax”

Jukka Uitti ja Hannu Halme

Lauluilta

Heikki Arola, Miisa Visakorpi, Teea Tuominen

17.2.2023

klo 14–15

Tammer

Coffee Break -luento

Rintasyöpäpotilaan työkyky

Kir. el. Mika Murto, PSHP

klo 16.30–20.30

Saunaravintola Kuuma

Kuumat jatkot

Saunomista ja yhteistä illanviettoa

11.3.2023

klo 11–14

Niihaman maja

Talvirieha

31.3.2023

klo 14–15

Coffee Break -luento

Diabetes, kognitio ja työkyky

Sis. el. Elina Pimiä, Diabetespki, Tre kaupunki

Vuosikokous

21.4.2023

Hotelli Ilves

STLY:n kevätseminaari

Työterveyden Hard Rock –terveyttä työssä

STLY:n 50-vuotishistoriikin julkaisu

Tuulensuun Palatsi

STLY 50 vuotta -iltajuhla

11.5.2023	Tehdasvierailu
16.6.2023 klo 15– Laukon kartano	Ruokailu ja puistokonsertti Erja Lyytinen Yhteiskuljetus
25.–27.8.2023	50-vuotisjuhlamatka Kööpenhaminaan
29.9.2023 klo 14–15	Coffee Break -luento Selkäkipu ja psyyke väitöskirja-aiheena, Ttl. Teija Mertimo, Pirte
27.10.2023 klo 14–15	Coffee Break -luento Muistikuormaa vai jo dementia? Neuropsykologi Mervi Jehkonen, PSHP
24.11.2023 klo 14–15	Coffee Break -luento Passiivisaggressiivinen tai manipuloiva henkilö työterveyshuollossa Oikeuspsykiatri Mika Rautanen, Vankeinhoitolaitos Vaalikokous
<i>Pvm avoin</i>	Teatteri/konsertti Juhlavuoden päätös

Maailman muutoksessa

Maria Mäkinen, työterveyshuollon erikoislääkäri, TSTLY:n hallituksen puheenjohtaja 2022– ja hallituksen jäsen 2018–.

Ympäröivä yhteiskunta ja maailma muuttuvat jatkuvasti, ja siihen on työterveyshuollossakin reagoitava tarmokkaasti. Keinona ovat ne samat tutut sääntöihin kirjatut keinot kuin koko yhdistyksen taipaleellakin on ollut – koulutus ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen yhdessä.

Uudet hyvinvointialueet käynnistyivät juuri vuoden alusta, niiden vaikutusta emme vielä osaa arvioida. TYÖOTE-hanke on kovassa vauhdissa, ja meidän osaamistamme tarvitaan oikea-aikaisessa työhönpaluuksa. Professori Riitta Sauni avaa seuraavassa kirjoituksessa alamme tulevaisuudennäkymiä. TSTLY:n äänen tulisi kuulua kehittämisen foorumeilla tulevaisuudessakin.

Muita ajankohtaisia tulevaisuudennäkymiä on pohdittu myös kirjan kappaleessa ”Mitä kristallipallosta näkyy vuonna 2023?”

Haluamme työterveyshuollossa pysyä kehityksessä mukana, olla ensitiedon äärellä ja tarjota tukea parhaan tietämyksemme valossa niin työnantajille, sidosryhmille kuin potilaillemmekin. Aidosti haluamme edelleen auttaa työikäistä väestöä pysymään terveenä, työkykyisenä ja hyvinvoivana, sekä työssä että vapaa-ajalla.

Työterveyshuollossa töitä riittää, erikoisalamme vetovoima on suuri ja ympäröivä maailma muuttuu. Yhdistystämme tarvitaan varmasti tulevaisuudessakin.

Työterveyshuollon tulevaisuudesta

Riitta Sauni, LT, työterveyshuollon professori, STLY:n hallituksen puheenjohtaja 2011–2012 ja hallituksen jäsen 2007–2012.

Tätä kirjoittaessani olemme uuden kynnyksellä: vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Todella pitkään valmisteltu sote-muutos astuu koko maassa voimaan. Työterveyshuolto ei ole virallisena osapuolena sote-muutoksessa, mutta sen toiminnallista integrointia muuhun terveydenhuoltojärjestelmään on ajettu aktiivisesti, ja tämä on jopa kirjattu esimerkiksi Valtioneuvoston periaatepäätökseen Työterveys 2025.

Työterveyshuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyötä on onnekkaasti kehitetty TYÖOTE-hankkeessa, jossa ajatuksena on pyrkiä oikea-aikaiseen työhönpaluuseen erikoissairaanhoidossa tapahtuneen hoidon jälkeen työterveyshuollon avulla. Tämä toimintatapa luontuu työterveyshuollon toimintaan, ja Keski-Suomen kokemusten perusteella se on varsin kustannusvaikuttavaa. Vaikka Suomi on pieni maa, terveydenhuollon totuttujen kansallisten toimintata-

pojen muuttaminen on haasteellista. Paljon tehtävää jää vielä TYÖOTE-hankkeen jälkeenkin, jotta yhteistyömalli saadaan laajamittaisesti juurrutettua.

Olemme Tampereen yliopistolla tehneet tutkimusta työterveyshuollon tulevaisuuden skenaarioista. Yksi mahdollinen kehityskulku on syvenevä yhteistyö työkyvyn tuen hoidossa eri sektorien välillä. Tällöin hyvinvointialueet mahdollistavat yhteistyön ja jakavat vastuun työkyvyn tuen palveluiden järjestämisestä työterveyshuollon kanssa. Optimitilanteessa myös sektorien välisen yhteistyön vaikuttavuuden mittaamiseen on löytynyt mittareita ja voimme arvioida yhteistyön vaikuttavuutta. Vastakkainenkin kehityskulku on toki mahdollinen, ja silloin vastuu työkyvyn tuen palveluiden järjestämisestä pysyy epämääräisenä. On tunnistettu myös vaihtoehto, jossa resursien niukkuus kannustaa tehokkuuteen ja sitä kautta yhteistyö työterveyshuollon ja muun terveydenhuollon välillä tiivistyy.

Joka tapauksessa väestön ikääntyminen ja työikäisten vähentyminen lisäävät jatkossakin tarvetta työurien pidentämiseen. Työkyvyttömyys on merkittävä työuria lyhentävä tekijä. Työterveyshuolto on ainitlaatuisessa asemassa, kun se pystyy neuvottelemaan työpaikkojen kanssa siitä, millaisia työn mukauttamiskeinoja voidaan tehdä, jotta työntekijä selviäisi työkyvyllään työssään. Jos työterveysyhteistyö edelleen tiivistyy ja kehittyy, tulevaisuudessa työterveyshuolto tukee entistä paremmin työpaikan työkykyjohtamista ja työterveysyhteistyö on nykyistä ennakoivampaa ja monitoimijaisempaa.

Sote-keskuksiin ollaan suunnittelemassa työkykypalveluja työttömille, joilla ei ole työterveyshuoltoa. Pirkanmaan työkykyhankkeen ohjausryhmän viimeisessä kokouksessa todettiin, että yksi iso valuvika tässä on: sote-keskuksissa ja sen työkyvyn tuen tiimeissä ei ole työterveyslääkäreitä, ja yleislääkäreiltä puuttuu työkykyosaamista. Työ-

kykykoordinaattoreiden varaan lasketaan paljon, mutta he ovat valtaosin lisäkoulutautuneita fysioterapeutteja. Sote-keskusten kannattaisikin hyödyntää työterveyslääkäreiden osaamista, ja yhteistyötä perusterveydenhuollon ja työterveyshuollon välillä tulisi kehittää.

Ei sovi unohtaa työterveyshuollon peruslähtökohtaa työpaikkojen tukena työn haitta- ja vaaratekijöiden terveydellisen merkityksen arvioinnissa. Pieniä yrityksiä, joilla ei ole riittävää osaamista tai resursseja työterveys- ja työturvallisuusasioissa, on ollut aina, ja niiden määrän arvioidaan tulevaisuudessa kasvavan. Meillä on hyviä malleja, joilla pienten yritysten riskinarviointia voidaan tukea samanaikaisella työterveyshuollon työpaikkaselvityksellä. Nämä toimintatavat on otettava aktiiviseen käyttöön.

Työterveyshuollon tulevaisuus näyttää työntäyteiseltä, mutta valoisalta.

Liitteet

Liite 1

Tampereen Seudun Työterveyslääkärit ry:n säännöt

TAMPEREEN SEUDUN TYÖTERVEYSLÄÄKÄRIT, TAMPEREEN KAUPUNKI.

§ 1

Yhdistyksen nimi on Tampereen seudun työterveyslääkärit, nimen ruotsinkielinen käännös on Företagsläkarna i Tammerforsdistrikt. Yhdistyksen kotipaikka on Tampereen kaupunki ja toiminta-alue Tampere ympäristöineen.

§ 2

Yhdistyksen tarkoituksena on liittää yhteen alueellaan toimivat työterveyslääkärit, ylläpitää heidän keskuudessaan arvonmukaista henkeä ja hyvää toveruutta, kohottaa ammattitaitoa, edistää tieteellistä tutkimustyötä sekä kehittää työterveydenhuoltoa.

§ 3

Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys:

1. järjestää kokouksia, kursseja, esitelmä- ja juhlatilaisuuksia sekä tutustumiskäyntejä työpaikoille
2. pitää yhteyttä työpaikkoihin sekä sellaisiin yhdistyksiin, laitoksiin ja henkilöihin, joiden toiminta on omiaan edistämään ja tukemaan työpaikkojen terveydenhuoltoa
3. voi myöntää tuotoistaan avustuksia apurahoina ja stipendeinä työterveyshuollon ammattihenkilöille tieteellistä tutkimustyötä, jatkokoulutusta tai muuta yhdistyksen tarkoitusta edistävää toimintaa varten

Avustukset julistaa haettavaksi ja niiden myöntämisestä päättää yhdistyksen hallitus. Apurahan tai stipendin saajan on sitouduttava määräajassa antamaan loppuraportti hankkeesta sekä selvitys saamansa avustuksen käytöstä.

Yhdistys voi erityisen ansiokkaan työterveyshuollon alaan liittyvän tieteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi myöntää palkintoja.

Palkinnon myöntämisestä päättää yhdistyksen hallitus.

Jäsenyys

§ 4

Yhdistyksen jäseneksi voi yhdistyksen hallitus hakemuksen perusteella hyväksyä lääkärin, jonka toiminta vastaa yhdistyksen tarkoituseriä. Yhdistyksen kunniajäseneksi voidaan kutsua henkilö, joka on ansiokkaasti edistänyt yhdistyksen tarkoituseriä. Kunniajäseneksi kutsumisesta on tehtävä vähintään 5 jäsenen allekirjoittama esitys hallitukselle, joka esittää sen lausuntoineen yhdistyksen kokoukselle. Ellei kokous ole kutsumisesta yksimielinen, on ehdotuksen saatava puolelleen suljetuin lipuin tapahtuvassa äänestyksessä vähintään $\frac{3}{4}$ annetuista äänistä.

§ 5

Jäsenyydestä voi erota ilmoittamalla siitä kirjallisesti hallitukselle tai sen puheenjohtajalle tai suullisesti yhdistyksen kokouksen pöytäkirjaan. Hallituksen päätöksellä yhdistyksestä eronneena pidetään jäsentä, joka huomautuksista huolimatta on kahtena peräkkäisenä vuotena laiminlyönyt jäsenmaksun suorittamisen.

Erittäin painavien syiden perusteella voidaan jäsen myös erottaa yhdistyksestä. Erottamispäätös on tehtävä kahdessa perättäisessä yhdistyksen kokouksessa ja sen tulee saada vähintään $\frac{3}{4}$ kokouksessa annetuista äänistä. Jos joku jäsen vaatii, suoritetaan äänestys suljetuin lipuin.

§ 6

Jäsenet suorittavat vuosikokouksen määräämän jäsenmaksun. Maksusta ovat vapautetut kaikki kunniajäsenet ja eläkkeellä olevat. Jäsen voidaan muun pakottavan syyn perusteella hallituksen päätöksellä vapauttaa jäsenmaksun suorittamisesta.

Hallitus

§ 7

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, johon kuuluvat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri, varainhoitaja, 2 jäsentä sekä 2 varajäsentä. Hallituksen jäsenistä ainakin kahden on oltava Tampereen ulkopuolella toimivaa.

- Hallitus valitaan vaalikokouksessa toimivuodeksi kerrallaan.
- Hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta tai jos kaksi hallituksen jäsentä sitä kirjallisesti pyytää.
- Hallitus on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi ainakin kolme sen jäsentä on saapuvilla.

§ 8

Yhdistyksen nimen kirjoittaa puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja, jompikumpi yhdessä sihteerin tai varainhoitajan kanssa. Raha-asioissa on kuitenkin varainhoitajalla yksinäänkin nimikirjoitusoikeus.

Kokoukset

§ 9

Yhdistyksen varsinaisia kokouksia on kaksi kertaa vuodessa. Hallitus voi kuitenkin tarvittaessa kutsua yhdistyksen ylimääräiseen kokoukseen. Yhdistyksen vaalikokous on marras- tai joulukuussa ja vuosikokous helmi- maaliskuussa.

Kokouksesta ilmoitetaan jäsenille kirjeitse. Vuosikokouksesta on ilmoitettava kaksi viikkoa aikaisemmin ja ylimääräisestä kokouksesta viikkoa ennen.

§ 10

Päätökset yhdistyksen ja hallituksen kokouksissa tehdään avoäänestyksellä yksinkertaisella äänten enemmistöllä, mikäli ei näissä säännöissä ole toisin määrätty. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni, mutta vaaleissa arpa. Vaalit on kuitenkin suoritettava suljetuin lipuin, milloin kokouksessa sitä koskeva vaatimus on esitetty.

§ 11

Vaalikokouksessa

1. valitaan kokouksen puheenjohtaja ja kaksi pöytäkirjantarkastajaa
2. todetaan kokouksen laillisuus
3. valitaan hallitukselle puheenjohtaja ja muut jäsenet, kaksi tilintarkastajaa ja kaksi varatilintarkastajaa
4. käsitellään muut hallituksen ja kokouksen tarpeelliseksi katsomat asiat

§ 12

Vuosikokouksessa

1. valitaan kokouksen puheenjohtaja ja kaksi pöytäkirjantarkastajaa
2. todetaan kokouksen laillisuus
3. esitetään kertomus edelliseltä vuodelta
4. esitetään tilinpäätös sekä tilintarkastajien lausunto edelliseltä tilivuodelta
5. päätetään tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja varainhoitajalle
6. määrätään jäsenmaksun suuruus ja esitetään taloudellinen toimintasuunnitelma
7. käsitellään muut hallituksen tai kokouksen tarpeelliseksi katsomat asiat

Toiminta- ja tilivuosi

§ 13

Yhdistyksen toiminta- ja tilivuosi on kalenterivuosi. Hallituksen on jätettävä toimintakertomus, tilinpäätös ja tilikirjat tilintarkastajille ennen tammikuun 20 päivää. Tilintarkastajien on palautettava asiakirjat lausuntoineen hallitukselle viimeistään viikkoa ennen vuosikokousta.

Sääntöjen muutos ja yhdistyksen lakkauttaminen

§ 14

Päätös näiden sääntöjen muuttamisesta tai yhdistyksen purkamisesta saadaan tehdä ainoastaan, jos sitä koskeva ehdotus saa kahdessa perättäisessä kokouksessa, joiden väliaika ei ole lyhyempi kuin neljätoista päivää, ainakin $\frac{3}{4}$ annetuista äänistä. Kokouskutsusta on asiasta mainittava.

§ 15

Jos yhdistys purkautuu tai lakkautetaan, määrää se rahansa ja muun omaisuutensa käytettäväksi johonkin sellaiseen tarkoitukseen, joka vastaa yhdistyksen toimintaa ja pyrkimyksiä.

Ne varat, käyttämisestä on erityismääräyksiä olemassa, käytettäköön kuitenkin näiden määräysten mukaisesti.

Liite 2

TSTLY:n hallitukset 1973–2023

	1973–1974	1975	1976	1977	1978
<i>Puheenjohtaja</i>	<i>Erkki Rintala</i>	<i>Erkki Rintala</i>	<i>Paavo Sillanpää</i>	<i>Antti Laine</i>	<i>Olli Tiitola</i>
<i>Varapj</i>	<i>Paavo Sillanpää</i>	<i>Paavo Sillanpää</i>	<i>Olli Tiitola</i>	<i>Olli Tiitola</i>	<i>Esa Mattila</i>
<i>Sihteeri</i>	<i>Antti Laine</i>	<i>Antti Laine</i>	<i>Antti Laine</i>	<i>Esa Mattila</i>	<i>Heikki Takala</i>
<i>Varainhoitaja</i>	<i>Ilpo Kilpikari</i>	<i>Iiro Kilpikari</i>	<i>Iiro Kilpikari</i>	<i>Heikki Takala</i>	<i>Simo Alvesalo</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Sari Anttila</i>	<i>Sari Anttila</i>	<i>Simo Alvesalo</i>	<i>Ermo Helpiö</i>	<i>Ermo Helpiö</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Irja Nyman</i>	<i>Irja Nyman</i>	<i>Harri Laesvirta</i>	<i>Paavo Sillanpää</i>	<i>Iiro Kilpikari</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Ilkka Pietikäinen</i>	<i>Ilkka Pietikäinen</i>	<i>Ilkka Pietikäinen</i>	<i>Simo Alvesalo</i>	<i>Antti Laine</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Kaarle Tiitola</i>	<i>Kaarle Tiitola</i>	<i>Juha Sorasto</i>	<i>Pekka Sulander</i>	<i>Pekka Sulander</i>

	1979	1980	1981	1982	1983
<i>Puheenjohtaja</i>	<i>Olli Tiitola</i>	<i>Esa Mattila</i>	<i>Esa Mattila</i>	<i>Heikki Takala</i>	<i>Heikki Takala</i>
<i>Varapj</i>	<i>Esa Mattila</i>	<i>Heikki Takala</i>	<i>Heikki Takala</i>	<i>Pertti Kivi</i>	<i>Pertti Kivi</i>
<i>Sihteeri</i>	<i>Heikki Takala</i>	<i>Pertti Kivi</i>	<i>Pertti Kivi</i>	<i>Martti Hilden</i>	<i>Martti Hilden</i>
<i>Varainhoitaja</i>	<i>Simo Alvesalo</i>	<i>Simo Alvesalo</i>	<i>Matti Sääksi</i>	<i>Matti Sääksi</i>	<i>Matti Sääksi</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Ermo Helpiö</i>	<i>Ermo Helmiö</i>	<i>Juhani Alanen</i>	<i>Juhani Alanen</i>	<i>Juhani Alanen</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Iiro Kilpikari</i>	<i>Pekka Sulander</i>	<i>Simo Alvesalo</i>	<i>Simo Alvesalo</i>	<i>Olli Mäkinen</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Antti Laine</i>	<i>Matti Sääksi</i>	<i>Martti Hilden</i>	<i>Esa Mattila</i>	<i>Heikki Rasi</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Pekka Sulander</i>	<i>Olli Tiitola</i>	<i>Pekka Sulander</i>	<i>Heikki Rasi</i>	<i>Risto Savilahti</i>

	1984	1985	1986	1987	1988
<i>Puheenjohtaja</i>	<i>Pertti Kivi</i>	<i>Pertti Kivi</i>	<i>Juhani Alanen</i>	<i>Juhani Alanen</i>	<i>Heikki Rasi</i>
<i>Varapj</i>	<i>Juhani Alanen</i>	<i>Juhani Alanen</i>	<i>Heikki Rasi</i>	<i>Heikki Rasi</i>	<i>Olli Mäkinen</i>
<i>Sihteeri</i>	<i>Heikki Rasi</i>	<i>Heikki Rasi</i>	<i>Olli Mäkinen</i>	<i>Olli Mäkinen</i>	<i>Tauno Heinämäki</i>
<i>Varainhoitaja</i>	<i>Matti Sääksi</i>	<i>Matti Sääksi</i>	<i>Matti Sääksi</i>	<i>Matti Sääksi</i>	<i>Matti Sääksi</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Martti Hilden</i>	<i>Martti Hilden</i>	<i>Tauno Heinämäki</i>	<i>Tauno Heinämäki</i>	<i>Juhani Alanen</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Olli Mäkinen</i>	<i>Olli Mäkinen</i>	<i>Pertti Kivi</i>	<i>Jussi Rytöhonka</i>	<i>Jussi Rytöhonka</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Risto Savilahti</i>	<i>Risto Savilahti</i>	<i>Timo Mäkinen</i>	<i>Timo Mäkinen</i>	<i>Timo Mäkinen</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Heikki Takala</i>	<i>Heikki Takala</i>	<i>Jussi Rytöhonka</i>	<i>Matti Raittinen</i>	<i>Matti Raittinen</i>

	1989	1990	1991	1992	1993
<i>Puheenjohtaja</i>	<i>Heikki Rasi</i>	<i>Olli Mäkinen</i>	<i>Olli Mäkinen</i>	<i>Hannu Halme</i>	<i>Hannu Halme</i>
<i>Varapj</i>	<i>Olli Mäkinen</i>	<i>Hannu Halme</i>	<i>Hannu Halme</i>	<i>Matti Raittinen</i>	<i>Matti Raittinen</i>
<i>Sihteeri</i>	<i>Tauno Heinimäki</i>	<i>Matti Raittinen</i>	<i>Matti Raittinen</i>	<i>Timo Saaristo</i>	<i>Timo Saaristo</i>
<i>Varainhoitaja</i>	<i>Matti Sääksi</i>	<i>Matti Sääksi</i>	<i>Asko Aalto</i>	<i>Asko Aalto</i>	<i>Asko Aalto</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Hannu Halme</i>	<i>Jussi Rytöhonka</i>	<i>Leena Heinijoki</i>	<i>Leena Heinijoki</i>	<i>Leena Heinijoki</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Jussi Rytöhonka</i>	<i>Timo Saaristo</i>	<i>Jussi Rytöhonka</i>	<i>Olli Mäkinen</i>	<i>Olli Mäkinen</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Timo Mäkinen</i>	<i>Asko Aalto</i>	<i>Timo Saaristo</i>	<i>Timo Saaristo</i>	<i>Jukka Uitti</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Matti Raittinen</i>	<i>Jukka Uitti</i>	<i>Jukka Uitti</i>	<i>Jukka Uitti</i>	<i>Ilona Valtanen</i>

	1994	1995	1996	1997	1998
<i>Puheenjohtaja</i>	<i>Leena Heinijoki</i>	<i>Leena Heinijoki</i>	<i>Jukka Uitti</i>	<i>Jukka Uitti</i>	<i>Heikki Arola</i>
<i>Varapj</i>	<i>Jukka Uitti</i>	<i>Jukka Uitti</i>	<i>Heikki Arola</i>	<i>Heikki Arola</i>	<i>Pekka Nokso-Koivisto</i>
<i>Sihteeri</i>	<i>Heikki Arola</i>	<i>Heikki Arola</i>	<i>Annikki Savolainen</i>	<i>Annikki Savolainen</i>	<i>Katri Tamminen</i>
<i>Varainhoitaja</i>	<i>Annikki Savolainen</i>	<i>Annikki Savolainen</i>	<i>Pirjo Mäkelä</i>	<i>Pirjo Mäkelä</i>	<i>Pirjo Mäkelä</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Asko Aalto</i>	<i>Asko Aalto</i>	<i>Asko Aalto</i>	<i>Leena Heinijoki</i>	<i>Ulla Kotomäki</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Pekka Ala-Laurila</i>	<i>Pekka Ala-Laurila</i>	<i>Leena Heinijoki</i>	<i>Ulla Kotomäki</i>	<i>Janne Lepola</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Hannu Halme</i>	<i>Hannu Halme</i>	<i>Ulla Kotomäki</i>	<i>Pekka Nokso-Koivisto</i>	<i>Kari-Pekka Martimo</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Ilona Valtanen</i>	<i>Ilona Valtanen</i>	<i>Pekka Tamminen</i>	<i>Pekka Tamminen</i>	<i>Pekka Tamminen</i>

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Puheenjohtaja</i>	Heikki Arola	Pekka Nokso-Koivisto	Katri Tamminen	Katri Tamminen	Katri Tamminen
<i>Varapj</i>	Pekka Nokso-Koivisto	Katri Tamminen	K-M. Martimo	Selina Selin	Selina Selin
<i>Sihteeri</i>	Katri Tamminen	K-P. Martimo	Anne Kinnunen	Anne Kinnunen	Anne Kinnunen
<i>Varainhoitaja</i>	Pirjo Mäkelä	Satu Uusimäki (nyk. Rannisto)	Satu Uusimäki (nyk. Rannisto)	Satu Rannisto	Satu Rannisto
<i>Jäsen</i>	Ulla Kotomäki	Heikki Arola	Janne Lepola	Jukka Hiltunen	Jukka Hiltunen
<i>Jäsen</i>	Janne Lepola	Anne Kinnunen	Seppo Nikkari	Janne Lepola	Janne Lepola
<i>Jäsen</i>	Kari-Pekka Martimo	Janne Lepola	Selina Selin	Seppo Nikkari	Seppo Nikkari
<i>Jäsen</i>	Pekka Tamminen	Pekka Tamminen	Miisa Visakorpi	Miisa Visakorpi	Miisa Visakorpi

	2004	2005	2006	2007	2008
Puheenjohtaja	Selina Selin	Selina Selin	Miisa Visakorpi	Miisa Visakorpi	Eliisa Mäenpää
Varapj	Seppo Nikkari	Seppo Nikkari	Seppo Nikkari	Seppo Nikkari	Jouni Heinonen
Sihteeri	Anne Kinnunen	Miisa Visakorpi	Eliisa Mäenpää	Eliisa Mäenpää	Jukka Hiltunen
Varainhoitaja	Satu Rannisto	Satu Rannisto	Satu Rannisto	Satu Rannisto	Satu Rannisto
Jäsen	Jukka Hiltunen	Jukka Hiltunen	Jouni Heinonen	Jouni Heinonen	Virpi Liukkonen
Jäsen	Eliisa Mäenpää	Anne Kinnunen	J. Hiltunen → L. Pesonen	Leena Pesonen	Leena Pesonen
Jäsen	Katri Tamminen	Eliisa Mäenpää	Kimmo Saarinen	Kimmo Saarinen	Pekka Vuorinen
Jäsen	Miisa Visakorpi	Kimmo Saarinen	Selina Selin	Pekka Vuorinen	Miisa Visakorpi

	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Puheenjohtaja</i>	<i>Eliisa Mäenpää</i>	<i>Satu Rannisto</i>	<i>Satu Rannisto</i>	<i>Satu Rannisto</i>	<i>Satu Rannisto</i>
<i>Varapj</i>	<i>Jouni Heinonen</i>	<i>Ari Markkanen</i>	<i>Ari Markkanen</i>	<i>Ari Markkanen</i>	<i>Virpi Liukkonen</i>
<i>Sihteeri</i>	<i>Leena Pesonen</i>	<i>Anu Pekki</i>	<i>Anu Pekki</i>	<i>Kirsi Koskela</i>	<i>Anniina Anttila</i>
<i>Varainhoitaja</i>	<i>Satu Rannisto</i>	<i>Jouni Heinonen</i>	<i>Tom Oikarinen</i>	<i>Tom Oikarinen</i>	<i>Tom Oikarinen</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Virpi Liukkonen</i>	<i>Virpi Liukkonen</i>	<i>Anniina Anttila</i>	<i>Anniina Anttila</i>	<i>Anna-Leena Nokelainen</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Ari Markkanen</i>	<i>Eliisa Mäenpää</i>	<i>Kirsi Koskela</i>	<i>Virpi Liukkonen</i>	<i>Pia Nynäs</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Tom Oikarinen</i>	<i>Tom Oikarinen</i>	<i>Virpi Liukkonen</i>	<i>Anna-Leena Nokelainen</i>	<i>Anu Pekki</i>
<i>Jäsen</i>	<i>Anu Pekki</i>	<i>Leena Pesonen</i>	<i>Leena Pesonen</i>	<i>Anu Pekki</i>	<i>Saara Taponen</i>

	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Puheenjohtaja</i>	Anu Pekki	Anu Pekki	Anniina Anttila	Anniina Anttila	Aulikki Juntunen
<i>Varapj</i>	Anna-Leena Nokelainen	Anna-Leena Nokelainen	Minna Toom	Minna Toom	Tiia Reho
<i>Sihteeri</i>	Anniina Anttila	Anniina Anttila	Aulikki Juntunen	Aulikki Juntunen	Minna Toom
<i>Varainhoitaja</i>	Tom Oikarinen	Saara Taponen	Saara Taponen	Saara Taponen	Saara Taponen
<i>Jäsen</i>	Virpi Liukkonen	Aulikki Juntunen	Mikko Kiekara	Mikko Kiekara	Päivi Erkkilä
<i>Jäsen</i>	Pia Nynäs	Mikko Kiekara	Virpi Liukkonen	Virpi Liukkonen	Maria Mäkinen
<i>Jäsen</i>	Satu Rannisto	Virpi Liukkonen	Anu Pekki	Tiia Reho	Tarja Salminen
<i>Jäsen</i>	Saara Taponen	Pia Nynäs	Mervi Viljamaa	Mervi Viljamaa	Mervi Viljamaa

	2019	2020	2021	2022	2023
Puheenjohtaja	Aulikki Juntunen	Minna Toom	Minna Toom	Maria Mäkinen	Maria Mäkinen
Varapj	Minna Toom	Päivi Erkkilä	Päivi Erkkilä	Teemu Kuusinen	Teemu Kuusinen
Sihteeri	Minna Toom	Maria Mäkinen	Maria Mäkinen	Tuula Anger-vuori-Pursila	Tuula Anger-vuori-Pursila
Varainhoitaja	Saara Taponen	Aulikki Juntunen	Tarja Salminen	Tarja Salminen	Tarja Salminen
Jäsen	Päivi Erkkilä	Satu Raitanen	Tuula Anger-vuori-Pursila	Teija Mertimo	Teija Mertimo
Jäsen	Maria Mäkinen	Tiia Reho	Teemu Kuusinen	Ville Ojanen	Ville Ojanen
Jäsen	Tiia Reho	Tarja Salminen	Teija Mertimo	Minna Toom	Satu Raitanen
Jäsen	Tarja Salminen	Mervi Viljamaa	Satu Raitanen	Satu Raitanen	Merja Sankila
Jäsen	Mervi Viljamaa			Päivi Erkkilä	

Liite 3

Lipunluovutuskirja

N:o	PM	LIPUN SAAJA
1	30.7.83	Herbert Fock
2	"	Erika RINTA
3	"	Paavo Sillanpää
4	"	Aulhi Laine
5	"	Olli Tiitola
6	"	Esa Mäthlg.
7	"	Suomen Taatiusuuslähet. yhd.
8	"	Tampereen Luterilainen T. P. Seurajärvi
9	"	Lähetyskeskus STIR / Pihlajinen
10	"	konsuli Johan. Savaste
11	6.1.84	Kalle LEHTONEN
12	9.3.84	Heikki Takala
13	16.6.84	Tor Sippel
14	13.3.88	ESSEK, Jussi Kintala
15	10.5.88	Getaim tj. Portugal
16	12.5.88	Lisnave telakka, Edustajien Ressanss
17	21.5.88	Pekka Selander
18	11.11.88	Orion Oy / Tampereen kirkko
19	23.11.89	Reino Sacki
20	2.7.-90	Aarno Langer

Aihe	LUOVUTTAJAT
10 vuotis puhut	Heikki Takala
1. kunniajäsen	" -
1. puheenjohtaja	" -
2. - " -	" -
3. - " -	" -
4. - " -	" -
5. - " -	" -
10 - vuotis puhut	" -
"	"
"	"
- " -	"
Teh. ja kappale	Heikki Takala Heikki Kasi
6. puheenjohtaja	Pertti Kivi
60 - vuotis puhut	Pertti Kivi, Paavo Sillanpää, H. Kasi
10. vuotis puhut	Kasi, Heikki Kivi
Vuotis 15. vuotis	Kasi
kunni- ja muuta	Milda
50 - vuotis puhut	Sakari
7. kunniajäsen (1989)	Dori, Heikki K.
Varainhoitajan 100 vuotis	Dori, Heikki K.
50 - vuotis puhut	O. A. Mäkelä, R. Kivi

N:o	PM	LIPUN SAAJA
21	15.7.91	Tarmo Heuronen
22	20.9.91	Tamminen Leena Suomalaisry
	4.4.97	Suomalais-Suomen Keskisäätiön ry PERTTI KIVI
	27.7.00	TOIKS, O. BINGEL TAMSANNA
	6.4.01	KAAKKOIS-SUOMEN YÖTERVEYSLÄÄKÄRIT RY
	10.5.02	AROLA HEIKKI
	17.6.02	ANNE KINNUNEN
	4.4.03	LEENA HEININEN
	"	JUKKA OIJA
	"	HANNA HANNA
	"	PEKKA AUKSA-KUINISTO
	"	OLGA A. MÄKINEN
	14.11.05	TAMPEREEN SEURAN YÖTERVEYSYHTIÖT RY
	15.4.05	USTLY
	11.1.07	Timo Rantanen
	7.5.08	Satu Rannisto

AINE	LUOVUTTAJAT
50-vuorokauden	Talonen, Raitanen
40-vuorokauden	Oksanen, Raitanen
25-vuorokauden	Keskinen, Arola
NIEMI AND HEIKKILÄ IN TRUCKS	Katri Tamminen KATRI TAMMINEN)
50-vuorokauden	KATRI TAMMINEN)
50-vuorokauden	KATRI TAMMINEN)
30-vuorokauden	"
"	"
"	"
"	"
"	"
- 11 -	ANNE KINNUNEN)
30-vuorokauden	SELMA SELIN
Cläcke seminaries	Mäsa Viikari
50-vuorokauden	Mäsa Viikari

Yhdistyksen viirit on jaettu lisäksi vuonna 2003 Kari-Pekka Martimolle sekä vuonna 2009 Seppo Nikkarille, Eliisa Mäenpäälle ja Jouni Hietaselle. 20.1.2023 viirit ojennettiin Asko Aallolle ja Jani Isomäelle.

